วาดชีวิต ลิขิตธรรม

The Design of Life

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

วาดชีวิต ลิขิตธรรม
พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

วาดชีวิต ลิขิตธรรม

The Design of Life

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.

คำปรารภ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เป็นมหาวิทยาลัยที่พระบาทสมเด็จพระปรมินทร จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาให้เป็นสถานศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูงสำหรับพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ จัดการศึกษาพระพุทธศาสนา บูรณาการกับศาสตร์สมัยใหม่ พัฒนาจิตใจและสังคม โดยมีพันธกิจผลิตบัณฑิต วิจัยและพัฒนา ส่งเสริมพระพุทธศาสนาและบริการวิชาการแก่สังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม และมหาวิทยาลัย ได้ดำเนินการตามพันธกิจ ให้บริการวิชาการแก่สังคมมาโดยตลอด

หนังสือ **"วาดชีวิต ลิขิตธรรม"** เป็นผลงานที่ผู้เรียบเรียงแต่งขึ้น เพื่อกล่าวถึงเรื่องราวที่เกิดขึ้นในสังคม เป็นเรื่องอดีตและปัจจุบัน เป็นแนวเรื่องสั้นที่แต่งขึ้นจากความจริงได้อย่างแนบเนียนและเป็นธรรมชาติ จากประสบการณ์ของผู้เรียบเรียง ซึ่งอยู่ในแวดวงร่มเงาพระพุทธศาสนามากว่า ๔๐ ปี แฝงไปด้วยความคติธรรมคำสอน เป็นเสมือนการตรวจทานความจริงของสังคมและชีวิตด้วยงานวรรณกรรมอย่างน่าติดตาม จำนวน ๒๑ เรื่อง มีเรื่อง ร้อยตรีตี๋ใหญ่ เป็นต้น เมื่อได้อ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว จะทำให้เกิดความรู้สึกของนักบวช ว่าต่างก็ยังเป็นผู้ร่วมทุกข์ร่วมสุข ยังมีเลือดเนื้อ ยังมีกิเลส และยังต้องมุ่งหาวิถีทางแห่งการพ้นทุกข์ทั้งจากทางโลกและทางธรรมโดยเปรียบมนุษย์เหมือนบัว ๔ เหล่า สังคมสงฆ์เอง ก็ไม่ต่างจากนั้น

มหาวิทยาลัยขออนุโมทนาขอบคุณต่อกุศลเจตนาอันแรงกล้าของ **พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.** อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้มีวิริยะอุตสาหะอย่างยิ่ง ทุ่มเทกำลังสติปัญญาค้นคว้ารวบรวมและเรียบเรียงหนังสือ **"วาดชีวิต ลิขิตธรรม"** เล่มนี้ขึ้น หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเล่มนี้คงอำนวยประโยชน์เกื้อกูลทางวิชาการ ด้านงานเขียนประเภทสารคดีอันจะสัมผัสมุมมอง ในแง่วรรณกรรม ประเภทบันเทิงคดี ต่อพระภิกษุสามเณร นิสิตสืบไป

(พระพรหมบัณฑิต,ศ.ดร.)
กรรมการมหาเถรสมาคม
เจ้าอาวาสวัดประยุรวงศาวาส

คำนำ

เมื่อนึกย้อนกลับไปถึงความหลังครั้งเก่า ตั้งแต่ปี ๒๕๑๖ ที่ได้บรรพชาเป็นสามเณร ดูเส้นทางชีวิตที่ผ่านมาสามสิบกว่าปี ประสบเรื่องราวหลากรสสีสันในวงการพระสงฆ์องค์เจ้า เป็นเรื่องราวที่พวกญาติโยมยังไม่รู้ เพราะพระบางรูปท่านมีตำแหน่งใหญ่โต มีลูกศิษย์ลูกหามากมาย มีปัจจัย ๔ เพียบพร้อมสะดวกสบาย ญาติโยมบางคนก็คิดว่าพระคุณเจ้าเหล่านี้ ท่านมีอยู่มีกินอย่างนี้ตั้งแต่เกิด ซึ่งความจริงแล้วไม่ใช่ จากวันนั้นถึงวันนี้ วันนั้นกับวันนี้ มันคนละเรื่องกัน

หนังสือ **"วาดชีวิต ลิขิตธรรม"** เป็นหนังสือรวมเรื่องสั้นในแง่วรรณกรรม ประเภทบันเทิงคดี จำนวน ๒๑ เรื่อง ประกอบด้วย ร้อยตรีใหญ่ สายตาสั้น ตะวันไม่มีวันลับฟ้า ลอกคราบ รู้ว่าคิดผิดต่อเมื่อสาย ประถมกับปริญญา ดอกบัวในนรก รสชาติ สีสันแห่งชีวิต ถึงพริกถึงขิง รถเมล์ที่รัก แล้งแล้วแล้งเลย ใต้ดิน บนดิน กินเรียบ เกลือจิ้มเกลือ คนดีธรรมชาติ และความจริง นรกกับสวรรค์ ความรัก คนละเรื่องเดียวกัน ความคิดกับความจริง อุดมการณ์กำมะลอ พิการครบ ชีวิต ความใฝ่ฝัน และการก้าวเดิน กุสลาไฮโลว์

เรื่องราวเหล่านี้ เป็นเสมือนแรงบันดาลใจที่ผู้เรียบเรียงเขียนเล่าเรื่องในแวดวงทางพระพุทธศาสนา จากมุมมองของคนภายในองค์กรสงฆ์ โดยได้เขียนเรื่องนั้นเรื่องนี้เพื่อสะท้อนความจริงบางอย่าง อันเป็นการจำลองเหตุการณ์บอกเล่าความจริงให้สังคมได้รับรู้ในสิ่งที่เห็น ไม่ใช่อย่างที่เป็น และสิ่งที่เป็น ก็ไม่ใช่อย่างที่เห็น และมุ่งหวังให้สังคมรับรู้อีกว่า โอกาสมีเสมอสำหรับผู้ที่แสวงหา ชีวิตคือการแสวงหา ถ้าไม่แสวงหา ย่อมไม่ใช่ชีวิต ความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นเสมือนสองด้านของเหรียญเดียวกัน พลิกกลับไปกลับมา ชีวิตคนเราก็เช่นกัน ต้องแสวงหา และต้องปรับตัวให้เข้ากับสังคม

ต้องสละความเก่าบางอย่างเพื่อให้ได้มาซึ่งความใหม่บางอย่าง ในชีวิตของแต่ละคน แต่ละเรื่อง ไม่มีบทสรุปตายตัว เพราะมุ่งหวังให้ผู้อ่านได้เห็นภาพของสิ่งแวดล้อมและมองตามประสบการณ์ของตน รู้ชัดถึงความจริงว่า สัตว์โลกย่อมเป็นไปตามเหตุปัจจัย ในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

(พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.)

อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

สารบัญ

๘ ร้อยตรีตี๋ใหญ่

๑๖ สายตาสั้น

๒๒ ตะวันไม่มีวันลับฟ้า

๒๘ ลอกคราบ

๓๖ รู้ว่าคิดผิด ต่อเมื่อสาย

๔๒ ประถมกับปริญญา

๔๖ ดอกบัวในนรก

๕๒ รสชาติ สีสันแห่งชีวิต

๕๘ ตึงพริกตึงขิง

๖๒ รถเมล์ที่รัก

๖๘ แล้งแล้วแล้งเลย

๗๔ ใต้ดิน บนดิน กินเรียบ

๘๒ เกลือจิ้มเกลือ

๘๘ คนดีธรรมชาติและความจริง

๙๒ นรกกับสวรรค์

๙๖ ความรักคนละเรื่องเดียวกัน

๑๐๐ ความคิดกับความจริง

๑๐๔ อุดมการณ์กำมะลอ

๑๐๘ พิการครบ

๑๑๒ ชีวิต ความใฝ่ฝันและการก้าวเดิน

๑๑๘ กุศลาไฮโลว์

๙

สามเณรบัวศรีออกจากบ้านโนนสูง จังหวัดบุรีรัมย์ มาตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ โดยการชักนำของพรรคพวกเพื่อนฝูงผู้ได้ดิบได้ดีจากการเรียนบาลี ในวัดที่เมืองบางกอก ลูกหลานหมู่บ้านโนนสูงมีหลายคนที่ได้ดีเพราะอาศัย ร่มเงาผ้าเหลืองเล่าเรียนวิชาความรู้ ก่อนจากบ้านมา นางจันทร์ผู้แม่ร้องสั่ง ว่า "เณรศรีเอ๊ย เณรคำมีลูกเฒ่าคำมาเขาได้เป็นมหาประโยคห่า เจ้าต้อง สอบเอาประโยคหักให้ได้เด้อ"

"บ่อต้องย่าน แม่ออก(โยมแม่) ข่อยต้องได้ยู่แล่ว มันบ่อยากดอกบ๋า ลีน่ะ ของกล้วย ๆ จังซี่ ย่าวาแต่ประโยคหักเล่ย...แม่ออก ข่อยติเอาประโยค เก้ามาฝากเจ้า คอยเบิงเด้อ" เณรบัวศรี คุยโอ่ตามแบบฉบับของตัวเอง พูด เสร็จก็ทำหน้าเชิดตาลอย ซึ่งเป็นลีลาประจำตัวมาตั้งแต่เกิด

ปีแล้วปีเล่าที่นางจันทร์รอฟังข่าวดีจากเณรลูกชาย นางเฝ้าถาม ข่าวจากคนบ้านเดียวกันที่กลับจากกรุงเทพฯ เป็นครั้งคราวเกี่ยวกับความ เป็นอยู่และการเรียนของเณรลูกชาย

"พ่อ(เจอ)เณรบัวศรีแน่บ่อ? ได้ค่าวเณรศรีแน่บ๊อ? เณรศรี สอบ ได้จักประโยคแล่ว?" นางจันทร์เฝ้าเพ้อหา เพื่อนบ้านทุกคน ที่กลับจาก กรุงเทพฯ ต่างไม่รู้ข่าวความเป็นอยู่ของสามเณรบัวศรี ทั้งนั้น เพราะมุ่งหน้า ทำมาหากินจนไม่มีเวลาไปเที่ยวที่ไหนเลย จันทร์จึงไม่ได้ข่าวลูกชายตั้งแต่ปี ๒๕๒๕ เป็นต้นมา

“ปั่นนี่เป็นนุ่มไปแล่ว ได้ประโยคใด๋แล่วบู๊? (ตอนนี้คงเป็นหนุ่มแล้ว จบประโยคไหนแล้วก็ไม่รู้)” นางจันทร์รำพึงในใจ

ที่วัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร สามเณรบัวศรีหรือที่เพื่อนฝูงเรียกว่า “ตี๋ใหญ่” สนุกสนานสุดเหวี่ยงทุกวัน ด้วยบุคลิก ลักษณะที่แคล่วคล่องไหวพริบดี พูดจาฉะฉาน จึงเป็นที่รักใคร่ชอบพอของพระผู้ใหญ่บางรูปและเป็นที่รักของเพื่อนที่มีนิสัยประเภทเดียวกัน วัน ๆ ไม่ได้ดูหนังสือตำราเรียน มีแต่สนุกสนานเฮฮาเท่านั้น เจ็ดปีที่จากบ้านมา ตั้งแต่ อายุสิบสองปีจนทุกวันนี้ อายุสิบเก้าปีแล้ว เณรบัวศรีสอบตกประโยค ๑-๒ มาแล้ว เป็นเวลาห้าปี ตกแล้วตกเล่าจนน่าเบื่อหน่าย

เธอเที่ยวไปมาระหว่างกรุงเทพฯ กับจังหวัดรอบ ๆ กรุงเทพฯ เสมอ แม้จังหวัดบ้านเกิดของตัวเองก็ไปเที่ยวบ่อย ๆ แต่เณรศรีไม่เคยย่างกรายเข้าไปในหมู่บ้านของตัวเองเลย หลายต่อหลายจังหวัด เณรศรีไปมาแล้วทั้งนั้น และได้สร้างวีรกรรมไว้มากทุกที่ที่เธอไป ทุกที่ต่างรู้จักเธอในนาม “สามเณรบัวศรี เปรียญธรรม ๘ ประโยค วัดปากบ่อ”

ด้วยร่างกายกำยำล่ำสัน บุคลิกท่าทางสง่างาม และมีความคล่องแคล่ว ทำให้ญาติโยม หลายถิ่นที่ที่เธอไปเยี่ยมเยือนต่างติดอกติดใจ อีกทั้งวุฒิการศึกษาที่เธออวดอ้างว่าสอบได้ ถึงเปรียญธรรมแปดประโยค นั่นเอง สาวแก่แม่ม่ายทั้งหลาย ต่างหลงไหลใฝ่ฝันหาสามเณรบัวศรีกันทั่ว

นางจันทร์คิดถึงลูกชายจนไม่เป็นอันกินอันนอน เฝ้าเวียนถามข่าวจากเพื่อนบ้านที่กลับจากกรุงเทพฯเสมอมา พอดีในเดือนเมษายน ปี ๒๕๓๑ นั่นเอง คนบ้านโนนสูงกลับจากกรุงเทพฯไปเยี่ยมบ้านหลายคน นางจันทร์เที่ยวไปหาคนโน้นบ้างคนนี้บ้างเพื่อถามข่าวเณรลูกชาย

"มันติบ้าบ๊อ....อีจันทร์นี่ มันอุบาดอุบั้งแท่หวา....ฮ่วย (อีจันทร์นี่ มันบ้าหรือเปล่า มันทำไมวุ่นวายแท้)" พ่อเฒ่าบุญมีพูดขึ้นด้วยความรำคาญ ที่นางจันทร์วิ่งวุ่นไปถามคนโน้นคนนี้

"เอาจั๊งซี่...ยามข่อยกลับกรุงเทพฯ เจ้าไปนำข่อย(ไปพร้อม กับฉัน) ข่อยติพาไปเที่ยวหาเณรศรีเอง เจ้าจำได้บ๊อ เณรศรีอยู่วัดใด๋?" ทิดสุกให้คำแนะนำแก่นางจันทร์ เพราะรู้สึกเห็นใจนางเหลือกำลัง แต่ไม่รู้จะช่วยอะไรได้มากไปกว่านี้

วันที่ ๑๖ เมษายนปีนั้นเอง ทิดสุกเดินทางกลับสู่กรุงเทพฯ เพื่อทำงานต่อ พร้อมกับพานางจันทร์ผู้เป็นมารดาสามเณรบัวศรีไปด้วย แม้รถไฟจะแออัดยัดเยียดไปด้วยผู้คนจนแทบหายใจไม่ออก แต่นางจันทร์ไม่รู้สึกถึงความแออัดเลย นางนั่งยิ้มมาตลอดทางจนถึงกรุงเทพฯ ด้วยความหวังที่จะได้พบเณรลูกชาย

๑๗.๓๐ น. รถไฟขบวนอุบลราชธานี-กรุงเทพฯ เข้าเทียบชานชลาสถานีหัวลำโพง นางจันทร์เกาะแขนทิดสุกแน่น เดินเลิ่กลั่กมองโน่นมองนี่ เห็นผู้คนมากมายเดินขวักไขว่วุ่นวายไปหมด ทั้งตกใจทั้งตื่นเต้นที่ได้มาบางกอกเป็นครั้งแรกในชีวิต แต่ก็ระงับสติอารมณ์ไว้ แข็งใจเดินตามทิดสุกไปจนถึงบ้านที่ทิดสุกเช่าอยู่กับเพื่อนบ้านเดียวกันอีกสองคน สภาพของบ้านเช่า ทั้งเก่าและสกปรกเหลือจะบรรยาย อยู่ในดงสลัม แวดล้อมด้วยแหล่งเสื่อมโทรมสุดยอดแห่งเมืองบางกอก

“เณรศรียู่ใส... ?” นางจันทร์พูดขึ้นเป็นคำแรกทันทีที่ไปถึงบ้านพักทิดสุก

“ใจเย็น ๆ น่า หน่าจั๋น (น้าจันทร์) มื่ออื๋น (พรุ่งนี้) ข่อยติพาไปหาดอก” ทิดสุกพูดปลอบใจให้นางจันทร์คลายความตื่นเต้น ลงบ้าง แม้กระนั้นนางจันทร์ก็ไม่วายถามโน่นถามนี่เกี่ยวกับเณรสีลูกชายสุดที่รักและเป็นความหวังสูงสุดของนาง

วันรุ่งขึ้น ทิดสุกและนางจันทร์เที่ยวตะรอนหาวัดปากบ่อ เที่ยวไปตรอกโน้น เดินออกตรอกนี้เกือบทั้งวัน ทั้งสองหาวัดปากบ่อเจอตอนเกือบหกโมงเย็นแล้ว นางจันทร์เดินปุเลง ๆ ลากรองเท้าแตะกับพื้นเสียงดังกราก ๆ ตามสไตล์ของคนบ้านนอก ปากก็พร่ำเอ่ยถามผู้คนในวัดทั่วไปหมด

“เณรศรียู่ห่องใด๋(อยู่ห้องไหน) ? เพิ่นยู่ตึกใด๋(เขาอยู่ตึกไหน) ?” นางจันทร์ถามผู้คนในวัดด้วยภาษาเสียงในฟิล์ม ทำเอาชาวกรุงทั้งหลายงงเป็นไก่ตาแตก

พระเณรในวัดปากบ่อ ถ้าเอ่ยชื่อสามเณรบัวศรี ไม่ค่อยมีใครรู้จัก แต่ถ้าบอกว่า “ตี๋ใหญ่” แล้วเป็นร้องอ๋อกันทั้งวัด

“โยมแม่ ทิดสุกไปจังได๋มายังไง” สามเณรบัวศรีทักทายโยมแม่กับทิดสุกด้วยภาษาไทยปนลาว

“โอ๊ย นำหาจิต๋าย ย่างออกบ่อนนั่นเข่าบ่อนนี่ แต่เซ่าฮอดแลง แดดฮ่อนคัก ซ่างหัวมันถ๊อ หาพ่อแล่ว ดีใจหลาย เป็นจั๋งใด๋ สอบได้ซั่นใด๋แล่ว (ตามหาแทบตาย เดินออกตรงนั้น เดินเข้าตรงนี้ ตั้งแต่เช้าจดเย็น แดดก็ร้อน ช่างมันเถอะ หาเจอแล้ว ดีใจเหลือเกิน เป็นอย่างไรบ้าง ? สอบได้ชั้นไหนแล้ว ?)” นางจันทร์ ถามความก้าวหน้าทางการศึกษาของเณรลูกชายด้วยความอยากรู้เต็มทน

“เออ...เออ สอบ...บได้ประโยคแปดแล้วละ โยมแม่” สามเณรบัวศรีตอบอ้อมแอ้มไม่เต็มปากเต็มคำนัก

“บ๋า สอบได้ประโยคแปดแล่วติ ได้คักปันนั่นติ! (โอ้โฮ้ สอบได้ประโยคแปดแล้วหรือ ได้มากขนาดนั้นหรือ)” นางจันทร์กับทิดสุกอุทานออกมาเกือบจะพร้อมกัน

“ปีนี้จะสอบประโยคเก้าแล้ว ตอนนี้กำลังดูหนังสือจนแทบไม่มีเวลาว่างเลย สอบได้ประโยคเก้าแล้วจะสึก กะว่าจะไปสอบเป็นทหารติดยศร้อยตรีน่ะแม่” สามเณรบัวศรีสาธยายให้แม่ฟังด้วยลีลาที่ตนถนัด

นางจันทร์และเณรบัวศรี สองแม่ลูกนั่งคุยกันพอสมควรแล้ว ทิดสุกจึงชวนนางจันทร์กลับที่พัก หนึ่งวันต่อมา นางจันทร์เดินทางกลับบ้านโนนสูง เมื่อกลับถึงบ้าน นางเที่ยวคุยโขมงโฉงเฉงไปหมด

"เณรศรีลูกกูได้ดิ๋บได้ดีแล่ว เพิ่นสอบได้ประโยคแปด ปีหน่าจิสอบประโยคเก้าเด้อ เพินบอกจิสิกไปเป็นทหารร่อยตี เพิ่นได้ดีแล่วซาดนี่" นางจันทร์อวดสามวันสามคืนโดยไม่รู้เบื่อ ชาวบ้านโนนสูงบ้างก็พลอยตื่นเต้นไปกับนางจันทร์ บ้างก็ไม่ค่อยใส่ใจนัก เพราะเห็นว่าไม่น่าจะเป็นไปได้ จากบ้านนาไปเจ็ดปี สอบได้ประโยคแปด ดูจะเป็นเรื่องเหลือเชื่อ หนึ่งปีให้หลังสามเณรบัวศรีได้สึกหาลาเพศไปตามวิถีทางของผู้เฮฮาทั้งหลาย โดยมีวุฒิการศึกษาจริง ๆ เพียงแค่นักธรรมชั้นเอกเท่านั้น

เขากลับไปเยี่ยมแม่ที่บ้านโนนสูงด้วยบุคลิกลักษณะที่สง่างาม แต่งตัวภูมิฐานสมกับที่อวดอ้างว่าเรียนจบประโยคเก้า อีกไม่กี่เดือนต่อมาก็ถึงฤดูกาลเกณฑ์ทหาร เชียงบัวศรีได้สมัครเป็นทหารเกณฑ์ โดยบอกแม่ว่า "สมัครเป็นพลทหารก่อน ฝึกเพียงสามเดือนแล้วจะให้เป็นร้อยตรี"

พลทหารบัวศรีถูกส่งไปประจำการที่ศูนย์การทหารม้า จังหวัดสระบุรี ด้วยบุคลิกลักษณะที่แคล่วคล่องและมีไหวพริบ แถมด้วยความกะล่อนหลุกหลิกนั่นเอง เจ้านายจึงแต่งตั้งให้เป็นคนเลี้ยงม้า คอยอาบน้ำให้ม้า หาหญ้าให้ม้ากิน ขนขี้ม้าทิ้ง ทำความสะอาดคอกม้า และอื่น ๆ เกี่ยวกับม้า

หนึ่งปีผ่านไป หนึ่งปีแห่งความเป็นทหารเกณฑ์ พลทหารบัวศรีเริ่มรู้รสชาติแห่งความเป็นคนเกียจคร้านบ้างแล้ว ในแต่ละวัน เขาต้องขลุกอยู่กับม้า อาบน้ำให้ม้า หาหญ้าให้ม้ากิน ล้างคอกม้า พลทหารบัวศรีเห็นว่านับวันหน้าตัวเองชักจะเหมือนม้าเข้าไปทุกที แต่ครั้นจะหวนกลับไปเรียนบาลีต่อ

ก็เห็นว่ามันเริ่มจะสายเสียแล้ว ด้วยอุปนิสัยสันดานที่สั่งสมเอาแต่ความเกียจคร้านไว้มาเป็นเวลานาน ทั้งแค้นเคียงต่อตัวเอง ทั้งอิจฉาเพื่อนร่วมสำนักรุ่นเดียวกันที่ก้าวไปข้างหน้าชนิดมองไม่เห็นฝุ่นเมื่อเทียบกับตัวเขาเอง ความคิดของพลทหาร บัวศรีเต็มตื้นไปด้วยข่มขื่นจนตรอกหาทางออกไม่ได้

วันหนึ่ง ขณะที่พลทหารบัวศรีกำลังวุ่นอยู่กับการขนขี้ม้าทิ้งอยู่นั่นเอง เขาแทบช็อคเมื่อสายตาเหลือบไปเห็นนางจันทร์ผู้เป็นมารดาเดินหิ้วของพะรุงพะรังมาพร้อมกับทิดสุก ครั้นจะหลบหน้าก็ไม่ทันเสียแล้ว จึงแข็งใจยิ้มรับพร้อมกับพูดตะกุกตะกัก "แม่...แ...แม่มา...า...ทำไม่ครุ้บ" พูดเสร็จก็ทำหน้าเจือน ๆ จะยิ้มก็ไม่ใช่ จะร้องไห้ก็ไม่เชิง

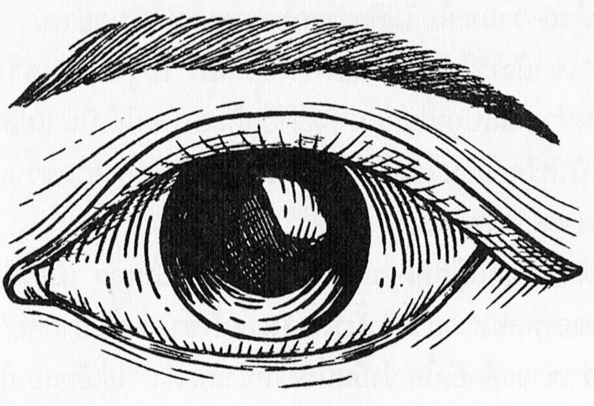
"ศรีเป็นหยั่งเฮ็ดจั๊งซี่ เป็นร่อยตีเขาให่ขนขี่ม้าตี๊ (ศรีทำไมเป็นอย่างนี้ เป็นร้อยตรีเขาให้มาเลี้ยงม้าอย่างนี้หรือ)" นางจันทร์ ถามลูกชายหัวแก้วหัวแหวนด้วยความตกใจ ไม่คิดว่าลูกชายจะมาทำงานอย่างนี้

"เขายังไม่ให้เป็นร้อยตรีหรอกแม่ ไม่รู้เมื่อไรเขาจะให้เป็น ตอนนี้ต้องทำงานแบบนี้ไม่ก่อน คิดว่าอีกปีสองปีคงได้เป็น แม่สบายหรือ" พลทหารบัวศรีคุยอ้อมแอ้มไม่เต็มปากเต็มคำนัก พยายามชวนแม่คุยเรื่องอื่น หลบสายตาแม่ตลอดเวลา

ด้านทิดสุกผู้ติดตามมากับนางจันทร์นั่นเล่า เมื่อเห็นสภาพที่มอมแมมของพลทหารบัวศรี ทั้งรู้สึกสังเวชทั้งขำ จะเอ่ยปากคุยกับเซียงบัวศรีก็กลัวว่าเขาจะอึดอัดใจ จึงยืนนิ่งทำหน้าเด๋อด๋า "โธ่เอ๊ยสอบได้ประโยคเก้าแล้วยังมาขนขี้ม้าแบบนี้ กูว่าไปเข็นรถขายไอติมที่กรุงเทพฯ ยังจะดีกว่า" ทิดสุกรำพึงในใจ

๒

สายตาสั้น

สายแปดโมงเช้าแล้ว เสียงสัญญาณระฆังบ่งบอกให้รู้ว่าถึงเวลาร่ำเรียนหาวิชาใส่ตัวเพื่อเอาไปต่อสู้กับหนทางลำบากข้างหน้า แต่เณรติ่งกับเณรตู้เพิ่งงัวเงียลุกจากที่นอนด้วยท่าทางดูเหมือนจะลำบากเต็มทน

"เฮ้ย ตู้ ตู้ วันนี้ไปเรียนหรือป่าววะ" เณรติ่งถามเณรตู้เพื่อนรัก

"อ๊ีย...ย...เอ๊ย โว้ว ง่วงชิบหายเลยเว้ย เอ นี่ยังไม่ถึงวันโกนอีกหรือวะ ติ่ง เมื่อวานใครบอกว่าวิดีโอชุดใหม่มาถึงแล้ว" เณรตู้ถามถึงวิดีโอ้เทปชุดใหม่แทนที่จะตอบคำถามเพื่อนพร้อมกับแสดงท่าบิดขี้เกียจ

ปีเก่าจวนจะผ่านไป ปีใหม่ใกล้เข้ามา อากาศช่วงเหมันตกาล ช่างหนาวเหน็บทำให้ปวดขั้วหัวใจยิ่งนัก มันทรมานใจของวัยหนุ่มเหลือจะพรรณนา สังคมเมืองกรุงกำลังอยู่ในความพลุกพล่านมากมายไปด้วยผู้คนหลากหลายอาชีพ ร้านรวงห้างสรรพสินค้าน้อยใหญ่ต่างตกแต่งประดับประดาหรูหรา มีสีสันงดงามตระการตา มันช่างยั่วยวนใจของวัยรุ่นทั้งหลายดีแท้ ๆ ปีแล้วปีเล่าที่ผันผ่านก็มีช่วงปีใหม่นี่แหละเป็นเวลาที่จะหาความสำราญในชีวิตความเป็นคน

สังคมเต็มไปด้วยผู้คน ใช้ชีวิตในรูปแบบแตกต่างกันไป ความแออัดจอแจเหม็นกลิ่นอับร้อนอบอ้าวในดงสลัม สอดผสานกับเสียงด่าทอก่นโคตรเง่ากันในกลุ่มคนที่อารมณ์ผิดปกติ อีกมุมหนึ่งกลางกรุง บรรยายกาศเย็นฉ่ำ บวกแสงสี กลิ่นน้ำหอมอบอวน แออัดไปเหล่านารีนุ่งสั้นและบุรุษนายผู้กระหายในกามารมณ์ ช่างเป็นภาพตัดกันสุดจะบรรยาย นี่คือบรรยายแห่งโลกิยสังคมดิบแท้จริง มีคนกลุ่มหนึ่งเอาตัวเองเข้ามาซุกอยู่ในผ้าเหลืองใช้ชีวิตแบบผู้วิเศษบริสุทธิ์ คล้ายกับไม่ใส่ใจต่อสิ่งยั่วยวนทั้งหลาย แต่ความจริงหาได้เป็นเช่นนั้นทั้งหมด ด้วยเหตุผลส่วนตัวหลากหลายประการ ชีวิตในร่มผ้ากาสาวพัสตร์ จึงเต็มไปด้วยสีสันอีกรูปแบบหนึ่ง

"เอ เราบวชมากี่ปีแล้วละนี่" หลวงตาบัวเอ่ยถาม หลวงตาเปิ่นเพื่อนร่วมสำนัก

"ก็บวชพร้อมกันมาตั้งแต่ปี ๑๘ ถึงปีนี้ก็...ก็...ก็สิบแปดปี เข้าแล้วนี่" หลวงตาเปิ่นตอบ

"ผมว่าพอสมควรแก่เวลาละนะ เก็บสะสมเงินทองได้พอสมควรแล้ว เรี่ยวแรงก็พอมี โลกภายนอกยังมีสิ่งลี้ลับอีกมาก สึกได้แล้วละมั้งคุณเปิ่นเพื่อนรัก" หลวงตาบัวเอ่ยชวนเพื่อน คงเป็นเพราะถูกแรงบีบคั้นจากสิ่งยั่วยวนจนทนไม่ได้ แม้ปีนี้หลวงตาทั้งสองจะอายุย่างเข้าหกสิบปีแล้ว แต่ความใฝ่หาในเรื่อง อันไร้สาระก็คงฝังอยู่ในสมอง ไม่เสื่อมคลาย

เช้าวันรุ่งขึ้น หลวงตาทั้งสองออกบิณฑบาตตามปกติ แต่ด้วยอกุศลจิตที่เกิดขึ้นเมื่อคืนที่ผ่านมา ทำให้บรรยากาศไม่สู้ดีนัก ทั้งคู่ออกเดินไปตามตรอกซอกซอยด้วยใจหดหู่ ได้ข้าวปลาอาหารมาพอประทังชีวิต

กฎธรรมชาติมีอยู่ว่า "มวลมนุษย์เกิดมาแล้วมีความต้องการเหมือนกันหมด" ท่ามกลางสิ่งแวดล้อมที่น่าลิ้มลองเช่นนี้ ยามปีใหม่ใกล้เข้ามา ไฉนเลยหัวใจของวัยรุ่นทั้งหลายจะสงบนิ่งอยู่ได้ จินตนาการฝันใฝ่ที่ทรงพลังแต่ขาดพื้นฐานผุดขึ้นมาเป็นดอกเห็ด เณรตู้กับเณรติ่งไม่ยอมไปเรียนหนังสือเป็นเวลาสิบห้าวันเข้าไปแล้ว ความคิดที่จะต่อสู้เพื่ออนาคตในร่มเงาผ้าเหลืองไม่เหลืออยู่อีกต่อไป ปล่อยให้วันเวลาผ่านไปด้วยการวาดโครงการชีวิตทั้งใหญ่และเล็ก

"เมื่อวานไอ้ต้อมมาหาผม จำได้ไหมติ่ง ไอ้ต้อมที่เรียนอยู่ห้องเดียวกัน ตอนเรียนอยู่ ป.๔ ที่บ้านน่ะ มันมาทำงานกรุงเทพฯ ตั้งแต่จบ ป.๔ เงินเดือนตั้ง ๘๐๐ เราอยู่เป็นเณรเดือนหนึ่งได้กี่บาท" เณรตู้กล่าวชักนำเพื่อนที่ชื่อติ่งไม่ขาดระยะ

อีกสามวันก่อนถึงปีใหม่ ไอ้ติ่งกับไอ้ตู้นุ่งกางเกงตัวสวย เดินตัวปลิวอยู่ในตลาดใกล้ ๆ วัดนั่งเอง ทั้งสองแต่งตัวโก้สมใจอยาก

ความคิดฝันย่อมต่างจากความเป็นจริง สิ่งที่วาดหวังเอาไว้กับสิ่งที่ได้รับจริงต่างกันดั่งฟ้ากับดิน ไอ้ติ่งกับไอ้ตู้ต้องผจญชีวิตด้วยทุนรอนเพียงคนละห้าร้อยบาทที่เก็บสะสมไว้ในคราวเป็นสามเณรน้อย มาบัดนี้ เวลาผ่านไปเพียงเจ็ดวัน ทั้งคู่เหลือเงินติดตัวเพียงคนละไม่กี่บาท พรุ่งนี้จะเอาอะไรกินยังเป็นปัญหา ไม่มีแม้กระทั่งที่ซุกหัวนอน เพื่อนผองที่รับปากไว้ว่าจะช่วยเหลือก่อนสึกต่างพากันหลบหน้าเมื่อรู้ว่าไอ้ติ่งกับไอ้ตู้กำลังจะสิ้นเนื้อประดาตัว

วันหนึ่งมีคนเห็นไอ้ติ่งกับไอ้ตู้นอนหลับคลุกฝุ่นอยู่ใต้สะพานลอย คนเดินข้ามไปข้ามมามองเห็นก็ได้แต่สมเพชในสภาพของทั้งคู่ ต่างส่ายหัวเบ้หน้าใส่ในความไม่เอาไหนของคนหนุ่มยุคไฮเทค

เอวังก็มีประการฉะนี้ ฯ

๓

ตะวันไม่มีวันลับฟ้า

ท่ามกลางแมกไม้ขุนเขาแม่น้ำลำธารยามพลบค่ำ สกุณาใหญ่น้อยส่งเสียงเรียกกันเป็นที่เข้าใจในหมู่สกุณา อีกไม่นาน ภารกิจประจำวันจะปิดฉากลง หลายชีวิตเตรียมพักผ่อนสะสมเรี่ยวแรงไว้ต่อสู้ภารกิจในวันใหม่ ดวงตะวันที่ให้แสงสว่างแก่โลกกำลังจะลับขอบฟ้า ในอีกไม่กี่นาทีข้างหน้า

สมบัติ ช้างมาก เด็กหนุ่มอายุยี่สิบสองปี แม้ขาทั้งสองข้าง จะพิการแทบเดินไม่ได้ แต่ไม่เคยพ่ายแพ้ต่อชะตาชีวิต เขาเลี้ยงชีพด้วยการรับจ้างดูแลสวนผลไม้ บางครั้งก็ปีนต้นไม้เพื่อตัดแต่งกิ่งดอกผลอะไรไปตามเรื่องท่ามกลางอากาศร้อนอบอ้าวในยามเที่ยงของแต่ละวันที่ผ่านผัน สมบัติตะเกียกตะกายปีนป่ายต้นไม้โดยไม่คำนึงถึงความไม่สมบูรณ์แห่งร่างกายของตน เพราะนี่เป็นปณิธานที่จะเอาชนะสภาพร่างกายที่เขาได้รับมาตั้งแต่เกิด

“คนเราเลือกเกิดไม่ได้ซ้ำยิ่งกว่านั้นยังเลือกรูปร่างอวัยวะไม่ได้อีกด้วย” สมบัติรำพึงในใจขณะที่ปีนป่ายสู่ยอดตาลในตอนเที่ยงของวันหนึ่ง ถึงร่างจะพิการแต่ความคิดของสมบัติไม่พิการ เขามีปรัชญาชีวิตไม่เหมือนใครในโลกนี้ สมบัติเรียบจบเพียงประถมสี่ แต่ความคิดปริญญาเอก

เขาคิดอยู่เสมอว่าช่องทางและโอกาสมีสำหรับทุกคน แม้ร่างกายของบางคนจะไม่สมบูรณ์ แต่มันมีสิ่งแวดล้อมภายนอก ที่สมบูรณ์มาคอยส่งเสริมให้มีช่อง ทางอยู่รอดได้ ผู้เกียจคร้านแม้ร่างกายจะสมบูรณ์ อวัยวะทุกส่วนแข็งแรง แต่ก็ถือว่าเขายังบกพร่องทางสมองอยู่นั่นเอง โรคร้ายที่สุดของมนุษย์ก็คือโรคพิการทางความคิด

เขาไม่ได้เรียนความคิดนี้มาจากใคร ไม่ได้อ่านหนังสือของนักปรัชญาคนไหน แต่สามัญสำนึกของคนดีทั้งหลายล้วนแต่เป็นแบบนี้อยู่แล้ว

ดวงตะวันเลือนลับขอบฟ้าไปไม่นานพลันปรากฏขึ้นมาให้แสงสว่างแก่โลกอีก เป็นอยู่เช่นนี้นับกาลชั่วนาตาปี ความมืดกับความสว่างเป็นของคู่กันโดยไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขมากำหนดว่าต้องมืดต้องสว่าง แต่บนเส้นทางชีวิตที่มีด้านมืดและด้านสว่างอยู่คู่กันนั้น หากใครพลัดตกไปในด้านมืดต้องออกแรงผลักดันตัวเองให้รอดพ้น เปลี่ยนไปอยู่ด้านสว่างให้ได้ จะตั้งตาคอยให้สิ่งอื่นมาช่วยสร้างแสงสว่างให้แก่ชีวิตตนนั้นไม่มีทาง ความสำเร็จยืนรอผู้มีความพยายามอยู่อีกด้านหนึ่งของภูเขาที่ตั้งทมึนตระหง่านอยู่ลิบ ๆ ข้างหน้านั้น

พลบค่ำ แสงอาทิตย์ลับขอบฟ้าแล้ว สมบัติอาบน้ำชำระเนื้อตัว นั่งเป่าขลุ่ยอยู่ข้างกองฟางหลังบ้าน เขาไม่เคยคิดเรื่องอื่น ให้รกสมอง นอกจากภารกิจที่ต้องทำในวันต่อไปเหมือนกับวันที่ผ่านมา ชีวิตก่อเกิดมายั่งยืนอยู่ไม่ถึงร้อยปีก็ต้องแตกดับสลายไปตามกาลเวลา เร็วช้าไม่มีใครรู้ ขณะที่ดำรงอยู่เท่านั้นคือปัญหาว่าทำอย่างไรจึงจะให้ชีวิตมีทุกข์น้อยที่สุด ตอนนี้เท่านั้นมีความหมายที่สุดสำหรับชีวิต เสียงขลุ่ยลอยละล่องไปกับสายลมพร้อมกับกระแสความคิดที่เบาหวิวลอยล่องไปกับเสียงขลุ่ย "ถึงเวลานอนแล้วซินะ" สมบัติรำพึงในใจ

สามทุ่มครึ่ง สมบัติลุกก้าวเดินขึ้นเรือน ปล่อยให้ไอ้ด่างนอนเฝ้ากองฟางเพียงลำพัง เสียงขลุ่ยเงียบลง พลันความวังเวงเย็นเยือกปรากฏทั่วบริเวณคืนนั้น สมบัตินอนหลับไม่ฝันเลยเหมือนกับทุกคืนที่ผ่านมา เขาตื่นขึ้นหูแว่วเสียงไก่ขันประสานกัน ทั่วทั้งหมู่บ้าน คงเป็นเวลาประมาณตีห้า อีกไม่นานดวงอาทิตย์ ก็จะแผดแสงส่องให้ความสว่างแก่โลก คนทั่วทั้งหมู่บ้านห้วยกรด ต่างมองดูเห็นสมบัติเป็นคนพิการ แท้จริงแล้วสมบัติก็เป็นคนพิการตามที่คนทั้งหลายมองเห็น แต่สมบัติเองแทบไม่รู้สึกเลยว่าเขาเป็นคนพิการ บางทีเขายังสงสัยที่ได้ยินคนอื่นบอกว่าเขาเป็นคนพิการ สมบัติยังมองไม่เห็นว่ามันพิการตรงไหน

ภารกิจวันใหม่เริ่มขึ้นอีก หลายชีวิตออกปฏิบัติหน้าที่ การงานตามปกติ ชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกรไทยดูจะเป็นไปอย่างเรียบง่าย ไม่มีการต่อสู้ดิ้นรนเหมือนหมาวิ่งไล่เนื้อดังเช่นวิถีชีวิตของคนเมืองกรุง

อีกมุมหนึ่งของหมู่บ้าน วิโรจน์ ดอนพุดซา เด็กหนุ่มเพื่อนบ้านของสมบัติ วิโรจน์มีร่างกายสมบูรณ์ครบทุกส่วน เป็นที่รู้กันทั่วทั้งตำบลว่า วิโรจน์คือนักพนันตัวฉกาจ มีเพื่อนกินเพื่อนเล่นมากมาย นับได้ว่าเป็นผู้กว้างขวางประจำตำบลเลยทีเดียว อาศัยที่เกิดมาโชคดี เป็นลูกชายคนเดียวของเถ้าแก่เฮง เถ้าแก่เงินกู้ประจำหมู่บ้านย่านนั้น แม้ทรัพย์สินจะร่อยหรอไปกับการพนัน แต่วิโรจน์ยังพอมีค่าอาหารใส่ท้องเพื่ออยู่รอดไปวัน ๆ

ไม่มีใครรวยด้วยการพนัน ไม่มีใครหมดโอกาสช่องทางอยู่รอดเฉกเช่นกับดวงอาทิตย์ไม่มีวันจะลับขอบฟ้าเกินสิบสองชั่วโมง ยี่สิบปีให้หลังสมบัติอายุสี่สิบสอง เริ่มเข้าสู่วัยชรา เมื่อยี่สิบปีที่แล้วเป็นอยู่อย่างไร ทุกวันนี้ สมบัติก็ยังปีนป่ายต้นตาลรับจ้างหาเลี้ยงชีพอย่างนั้น สมบัติไม่เคยเป็นหนี้ใคร “อิณาทานัง ทุกขัง โลเก การกู้หนี้ยืนสิน เป็นทุกข์ในโลก” สมบัติแม้จะไม่ค่อยมีเวลาเข้าวัดฟังเทศน์ แต่พอจะเคยได้ยิน สุภาษิตนี้บ้าง

วิโรจน์ลูกชายเถ้าแก่เฮงต้องส่งดอกเบี้ยให้นายทุนในตลาดเดือนละห้าร้อยบาท

“สงสัยจัง ลูกเศรษฐีเงินกู้ทำไมจึงต้องมานั่งส่งดอกเบี้ยให้ชาวบ้านอีก” หลายคนในหมู่บ้านพากันสงสัยซุบซิบนินทาเป็นรายวัน

สิริวัฒน์ เพื่อนรักของวิโรจน์ แม้ชื่อจะมีความหมายว่า “เจริญด้วยความเป็นศิริมงคล” แต่พฤติกรรมอัปรีจัญไรเหลือจะ คนานับ นอกจากตัวเองจะติดยาบ้างอมแมมแล้ว

ยังเป็นเอเย่นต์ค้ายาบ้ารายใหญ่ประจำตำบลอีก แต่ไม่มีใครกล้าไปตอแยด้วย เพราะไม่อยากหาเหาใส่หัว เป็นที่กล่าวขานทั่วไปว่าวิโรจน์และสิริวัฒน์คือผู้ที่นำความเสื่อมมาสู่นิคมถิ่นนี้ ชาวบ้านร้านถิ่นต่างปลงสังเวชที่ตัวเองเกิดมาร่วมถิ่นฐานกับคนทั้งสองนี้ ได้แต่หวังว่าสักวันหนึ่งกรรมจะตามสนองพวกมัน

"ตำรวจทลายเอเย่นต์ค้ายาบ้ารายใหญ่ประจำตำบาล พบของกลางอื้อ มีทั้งยาบ้าและอาวุธปืน....มีหวังโดนประหารชีวิต"

หนังสือพิมพ์หลายฉบับพาดหัวข้อข่าวใหญ่ประจำวัน ทำให้ชาวบ้านร้านช่องโลงอกและสมน้ำหน้ากันทั่ว เสียงสาธุการดังไปค่อนตำบล สะเทือนเลื่อนลั่นขึ้นไปถึงเทวโลก

"กูสาปให้มันฉิบหายมานานแล้ว ไอ้พวกระยำตำบอนพันธุ์นี้ สะใจกูแท้ ๆ" ยายแป้นปากจัดประจำตำบลด่าส่งด้วยความสะใจของแก ยายแป้นแม้จะปากจัดอยู่บ้าง แต่แกทำงานสุจริต รับจ้างดายหญ้าเก็บหม่อนเลี้ยงไหมไปตามประสาของแก แต่ชีวิตความเป็นอยู่ชักหน้าไม่ถึงหลังเพราะแกชอบเล่นหวยใต้ดินบนดินอะไรนั่นแหละ

๔

ลอกคราบ

ทุกคนเกิดมาโดยไม่รู้ว่าตัวเองมาจากไหนและมาได้อย่างไร แม้จะมีหลักศาสนาสอนอยู่ แต่หลายคนก็ไม่มีภูมิปัญญาพอที่จะเข้าใจได้ ทุกชีวิตเมื่อเกิดมาแล้วต่างก็มีวิธีการเอาตัวรอดในรูปแบบต่างกันออกไป

สานิตย์ เด็กหนุ่มวัยแค่สิบสามปี จากบ้านนอกมาทำงานในกรุงเทพฯ เมืองฟ้าเพราะทางบ้านแห้งแล้งทำนาไม่ได้ผล เสร็จจากการสอบไล่เทอมสุดท้ายชั้นประถมศึกษาปีที่หก ณ โรงเรียนประจำหมู่บ้าน เพียงเจ็ดวันหลังจากนั้น พ่อแม่ได้ส่งสานิตย์เข้ากรุงเทพฯพร้อมกับเพื่อน ๆ เพื่อทำงานหาเงินไปจุนเจือครอบครัว

สานิตย์ได้ทำงานที่อู่ซ่อมรถยนต์แห่งหนึ่งแถวชานกรุง เขากินอยู่หลับนอนในอู่รถนั้นเอง ด้วยเงินเดือนเพียง ๑,๕๐๐ บาท ทุกวันตั้งแต่แปดโมงเช้าถึงหกโมงเย็น เขาต้องขลุกอยู่กับน้ำมันเครื่อง จาระบี และอะไหล่รถในอู่ซ่อมนั้นเอง ตัวมอมแมมจนดูไม่เป็นผู้เป็นคน โดยอุปนิสัยส่วนตัวแล้ว สานิตย์เป็นเด็กที่ชอบใฝ่หาวิชาความรู้ แต่เพราะฐานะยากจน เขาจึงไม่มีโอกาสเรียนต่อในชั้นสูง ๆ ขึ้นไป

“มัวแต่ทำงานอยู่ในอู่แบบนี้ เมื่อไรจะพอมีพอกินกับเขาว้ากู” สานิตย์นั่งพูดกับตัวเองหลังเลิกงาน เขานั่งทอดอารมณ์ อยู่ด้านหลังอู่ซ่อมรถ สายตาทั้งคู่เหม่อมองไปข้างหน้าอย่างไร้จุดหมาย พลางนึกถึงเพื่อน ๆ ที่เคยเรียนอยู่ด้วยกันที่บ้าน “คำพอง” เพื่อนร่วมห้องสมัยเรียนชั้นประถม หลังจากจบประถมหกแล้ว เขาบวชเป็นสามเณร เล่าเรียนธรรมอยู่ที่วัดประจำหมู่บ้านนั่นเอง และหนึ่งปีต่อมา เณรคำพองก็ตามเพื่อนๆ ที่เป็นเณรบ้านเดียวกันเข้ากรุงเทพฯ เพื่อร่ำเรียนในชั้นที่สูงขึ้นไปตามวิถีทางของนักบวชผู้ใฝ่รู้ทั้งหลาย

สองปีแล้วที่สานิตย์ทำงานอยู่ที่อู่ซ่อมรถ สองปีแห่งความมอมแมมขลุกอยู่กับน้ำมันเครื่องควันรถ แม้เวลาจะผ่านมาถึงสองปีเต็ม แต่ทุกวันนี้เขายังไม่มีเงินเก็บไว้สำหรับตัวเองเลยแม้แต่บาทเดียวทุกเดือน เขาต้องส่งเงินให้แม่เกือบหมด เก็บไว้ใช้ส่วนตัวเพียงไม่กี่ร้อยบาทเท่านั้น

“สานิตย์ เดือนนี้แม่ขอสองพันบาทนะ เถ้าแก่อ้วนเขาเร่งมา ถ้าไม่ส่งทั้งต้นทั้งดอกภายในเดือนนี้ เถ้าแก่เขาจะยึดที่นาแล้วนะ” นี่เป็นข้อความในจดหมายจากแม่ที่ส่งถึงสานิตย์ผู้กำลังอาบเหงื่อต่างน้ำอยู่ที่เมืองกรุง

“เวรกรรมแท้ ๆ เงินเดือนแค่พันสี่พันห้า แล้วนี่กูจะเอาที่ไหนส่ง” สานิตย์นึกบ่นกับเทวดาฟ้าดินไปตามเรื่อง สานิตย์ต้องเที่ยวหยิบยืมเงินเพื่อนฝูงคนละร้อยสองร้อยจนครบสองพันบาท

จัดการส่งให้ตามที่แม่ขอ และจากการที่ไม่มีอะไรดีขึ้นทั้ง ๆ ที่ทำงานมาเป็นเวลาสองปีแล้วนี่เอง ทำให้สานิตย์ตัดสินใจ ที่จะหันไปใช้ชีวิตแบบใหม่ เย็นวันหนึ่งหลังเลิกงาน เขานั่งนึกถึงคำพองเพื่อนร่วมห้องสมัยเป็นนักเรียนชั้นประถมผู้หันเหชีวิตไปเป็นนักบวช

"บวชเณรดีกว่ามั้ง" สานิตย์รำพึงในใจ ๑๓ เมษายน ปีนั้นเอง สานิตย์กลับไปเยี่ยมบ้านเกิดพร้อมกับเพื่อนฝูงหลายคน เมื่อกลับไปถึงบ้าน เขาได้พบกับเณรคำพองเพื่อนเก่าโดยบังเอิญ

"โอ้โฮ้ พี่เณร เป็นยังไงบ้างครับ อ้วนท้วนสมบูรณ์ผิวขาวเชียว" สานิตย์ทักเพื่อนเก่าด้วยความดีใจพร้อมกับยกมือไหว้

"เฮ้ย นิตย์ มึงเองหรือเนี่ย ดูมึงเป็นหนุ่มขึ้นนะ หน้าตาหล่อเหลาเชียว" เณรคำพองทักทายตอบ มือทั้งสองกุมมือเพื่อนเก่าแน่น

"พี่เณรไปอยู่ที่ไหนละครับ ผมอยู่กรุงเทพฯ ไม่ส่งข่าวให้รู้บ้างเลย" สานิตย์สอบถามความเป็นอยู่ของเพื่อนผู้ใช้ชีวิตคนละรูปแบบ

“เราก็ไปอยู่กรุงเทพฯ นั่นแหละ นิตย์ เราว่ามึงบวชดีกว่า นอกจากจะสบายแล้วยังมีโอกาสเรียนหนังสือด้วย มึงทำงานอยู่แบบนี้มีแต่จะเป็นขี้ข้าเขาทั้งชาติ ยิ่งแก่ยิ่งโง่ ไม่ช้ามึงก็ต้องกลับมามีลูกมีเมียอยู่ที่บ้านอย่างเก่า ทำนาหน้าดำปี๋ทั้งปีทั้งชาติ เราว่าไม่เห็นมีอะไรดีขึ้น บวชเรียนนะเผลอ ๆ อาจเป็นใหญ่เป็นโต บวชเถอะ นิตย์” เณรคำพองพูดชักชวนเพื่อนด้วยความปรารถนาดี

“อยากบวชเหมือนกันแหละพี่เณร แต่พ่อแม่นี่สิ ไม่รู้แกจะว่ายังไง แกจะส่งไปทำงานกรุงเทพฯอยู่เรื่อย” สานติย์บอกถึงความจำเป็นของตัวเอง

“พ่อแม่ไม่สนละ ไปหาหลวงพ่อที่วัดบ้านเรา เราจะหาผ้าเหลืองให้เอง ไม่ต้องห่วง มัวแต่ยอมพ่อแม่แบบนั้น เดี๋ยวก็โง่หัวโตหรอก” เณรคำพองเสนอแนะด้วยความหวังดี

หลังจากคุยกันพอสมควรแล้ว ทั้งสองจึงแยกกันกลับถิ่นที่อยู่ของตน สานิตย์เดินครุ่นคิดไปตลอดทาง สมองของเขาเริ่มสับสนมากขึ้น คิดไปตลอดทางว่าการไปทำงานที่กรุงเทพฯ นั้น มันจะทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของเขาดีขึ้นหรือไม่ จริงอยู่ตลอดระยะเวลาที่ทำงานนั้น เขาสามารถหาเงินมาช่วยครอบครัวได้บ้าง แม้จะไม่ทำให้ฐานะทางครอบครัวดีขึ้น แต่ก็สามารถช่วยพ่อแม่ส่งดอกเบี้ยเถ้าแก่อ้วนได้ส่วนหนึ่ง ถ้าอยู่ต่อไปจนแก่เฒ่า

ยามแก่ชราถ้าเราไม่มีเงินทองเก็บไว้เป็นของตัวเอง ใครเล่าจะช่วยเราได้ เงินแค่นี้หรือจะพอเลี้ยงตัวเองเมื่อยามแก่ชรา ตัวเราคนเดียว ไม่เป็นปัญหาเลย เราเลี้ยงตัวเองได้ แต่ต่อไปวันข้างหน้า เราต้องมีลูกมีเมีย จะกลับไปทำนาอย่างเก่าหรือ ที่นาเรามีนิดเดียว แถมฟ้าฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล อยู่บ้านนอกมีแต่นั่งมองฟ้าวันแล้ววันเล่า

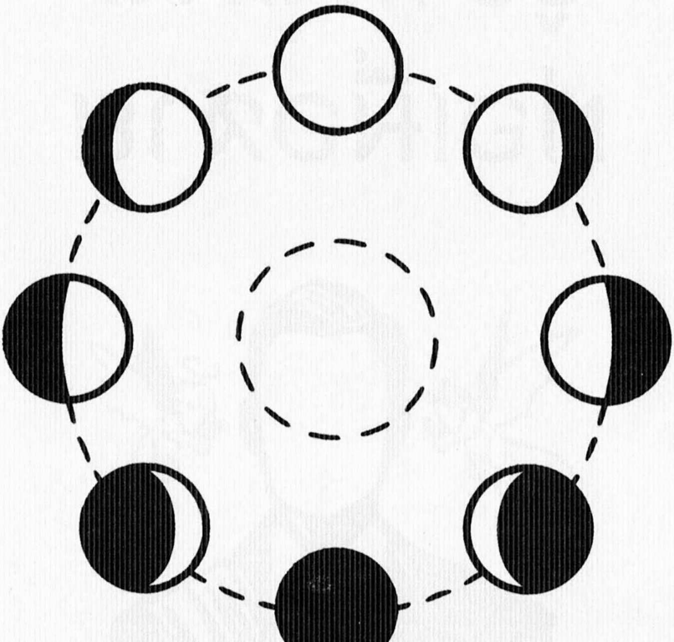
คืนนั้น สานิตย์นอนไม่หลับเกือบทั้งคืน รุ่งขึ้นถึงกำหนดกลับไปทำงานที่กรุงเทพฯ เขาตัดสินใจไม่กลับกรุงเทพฯ ตามเพื่อน ๆ ที่พากันกลับไปทำงานต่อ สานิตย์อธิบายชี้แจงให้พ่อแม่เข้าใจความต้องการของเขา พ่อแม่ทนการอ้อนวอนไม่ไหว จึงจำใจอนุญาตให้เขาบวชตามต้องการ ทั้ง ๆ ที่ยังอยากให้เขากลับไปทำงานที่กรุงเทพฯ เพื่อหาเงินสักก้อนมาใช้หนี้เถ้าแก่อ้วนจอมหน้าเลือด

สามเณรสานิตย์ผู้เต็มเปี่ยมไปด้วยไฟแห่งความพยายามขวนขวายเพื่อวิชาความรู้ เธอเริ่มเรียนตั้งแต่นักธรรมชั้นตรีที่วัดประจำหมู่บ้าน และปีต่อมา เณรสานิตย์ได้ติดตามเณรคำพองเพื่อนรักเข้ากรุงเทพฯ เพื่อเล่าเรียน ในสำนักที่ดีกว่า ห้าปีต่อมา สามเณรสานิตย์สอบได้เปรียญธรรมห้าประโยค ได้เป็นมหาเปรียญสมกับที่เคยใฝ่ฝันมาเป็นเวลานาน เธอเป็นคนขยันขันแข็งหาความวิชาความรู้ใส่ตัวเสมอ และในปีต่อมานอกจากจะเรียนบาลีประจำสำนักเรียนแล้ว เธอยังได้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาตรีที่มหาวิทยาลัยสงฆ์อีกด้วย

"ไม่น่าเชื่อ หรือว่าเราจะได้เป็นใหญ่เป็นโตกับเขาบ้างนะชาตินี้" สามเณรสานิตย์นั่งครุ่นคิดอยู่คนเดียวขณะที่พักสมองจากการดูตำราเรียน และไม่วายที่จะหวนคิดถึงสามเณรคำพองผู้เป็นเพื่อนเก่าซึ่งขณะนี้แม้จะสอบได้แค่ประโยคหก แต่เธอก็เรียนจบระดับปริญญาตรีจากมหาวิทยาลัยสงฆ์เช่นเดียวกัน

ในด้านการเรียนไม่เป็นปัญหาเลยสำหรับคนขยันอย่างสามเณรสานิตย์ ไม่กี่ปีต่อมา เธอเกือบจะมีได้ทุกอย่างตามที่เธอต้องการ ด้วยวุฒิการศึกษาทางบาลีเปรียญธรรมแปดประโยค เป็นนิสิตชั้นปีที่สามแห่งมหาวิทยาลัยสงฆ์และประสบการณ์ทางการเรียนการสอนอีกมากมาย มาถึงทุกวันนี้แทบจะมองไม่ออกเลยว่ามหาสานิตย์เคยเป็นเด็กประจำอู่ซ่อมรถ เมื่อสิบปีที่แล้ว แต่มาบัดนี้ได้ส่อแววแห่งความเป็นบัณฑิตเต็มตัว

"ชีวิตนี้เหมือนฝัน ทุกอย่างที่เคยฝันใฝ่ก็ได้มาอย่างที่เคยฝันไว้ พอกันทีสำหรับอดีตที่ลำเค็ญ เราจะก้าวต่อไปจนถึงที่สุด ชีวิตนี้ไม่มีถอยหลังตราบใดที่ยังมีลมหายใจ" สามเณรสานิตย์ย้อนนึกภาพอดีตด้วยความสะใจในชะตาชีวิตที่เปลี่ยนผันอย่างกับหน้ามือเป็นหลังมือ

๕

รู้ว่าคิดผิดต่อเมื่อสาย

เณรบุญมีและเณรศักดาจากบ้านนอกมาพร้อมกันตั้งแต่ปี ๒๕๑๘ พร้อมกับวุฒิการศึกษานักธรรมชั้นตรี สภาพความเป็นอยู่ของพระเณรบ้านนอกนั้นเหมือนกับอยู่ในแดนสนธยา มีฟ้าก็เหมือนไม่มีฟ้า เณรทั้งสองจึงหวังที่จะหาทางก้าวหน้าในเมืองหลวง

ก่อนจะจากบ้านนอกมา "ครูวิบูลย์" ครูบ้านนอกผู้อาศัยร่มเงาผ้าเหลืองร่ำเรียนจนได้ดิบได้ดี ได้พูดชี้แนะไว้เป็นข้อคิดแก่เณรบุญมีและเณรศักดาหลายต่อหลายเรื่อง

"เรียนมัธยมสายสามัญ ปุ๊บปั๊บเดี๋ยวเดียวก็จบมัธยมสาม ปีสองปีก็ได้เป็นเจ้าคนนายคนแล้ว เรียนบาลี เรียนจนผมหงอกประสาทเสื่อม เป็นได้แค่มหาแก่ ๆ แทบไม่มีประโยชน์อะไรเลย" ครูวิบูลย์ชี้แนะ

สองคนสองความคิดและสองจุดหมาย เณรบุญมีตัดสินใจ เรียนบาลีโดยไม่ใส่ใจต่อคำกล่าวของครูวิบูลย์ เพราะเชื่อในความศักดิ์สิทธิ์ของหลักวิชาการทางพระพุทธศาสนา ส่วนเณรศักดา ด้วยอุปนิสัยที่ชอบเบ่งคุยโต อีกทั้งได้คำชี้นำจากครูวิบูลย์ เมื่อได้ยินคำว่า "เป็นเจ้าคนนายคน" เท่านั้นก็หัวใจพอง

ตาโต วาดวิมานในอากาศโก้หรู ฝันเห็นดาวประดับบ่าอยู่รำไร เธอตัดสินใจเรียนศึกษาผู้ใหญ่สายสามัญโดยไม่ลังเล

สิบสี่ปีให้หลัง พระมหาบุญมีเปรียญธรรมเก้าประโยค ได้รับพระราชทานเลื่อนสมณศักดิ์เป็นเจ้าคุณชั้นสามัญที่ "พระศรีวชิรเมธี" ส่วนทิดศักดานั้น หลัง จากจบมัธยมศึกษาปีที่หก สึกจากพระออกมาได้สามปีกว่าแล้ว จนป่านนี้ยังเดินหางานทำอยู่ นับวันยิ่งสับสน สมองของทิดศักดาเต็มไปด้วยขยะ

"ว่าไง ทิดศักดา สบายดีหรือ" ท่านเจ้าคุณบุญมีเอ่ยทักทายเมื่อปะหน้าทิดศักดาเพื่อนเก่า

"ก็...ก็เรื่อย ๆ ครับ หลวงพี่" ทิดศักดาตอบแบบไม่ค่อยเต็มใจนัก

"ได้ข่าวว่ามีลูกมีเมีย สร้างบ้านสร้างเรือนใหญ่โตไม่ใช่หรือ" ท่านเจ้าคุณซักถามด้วยความสนใจเพราะไม่ได้เจอหน้ากันหลายปี

“นิดหน่อยครับ หลวงพี่ เมียสองลูกแปดแค่นั้น” ทิดศักดาตอบพร้อมกับตีสีหน้าประหลาด ๆ รีบเดินจากไป

“ถือว่าเป็นเจ้าคุณ ทำหยิ่งยะโส ทุเรศ” ทิดศักดารำพึงกับตัวเองด้วยความอิจฉาในขณะที่สมองสับสนเกี่ยวกับอนาคตของตัวเองเต็มที

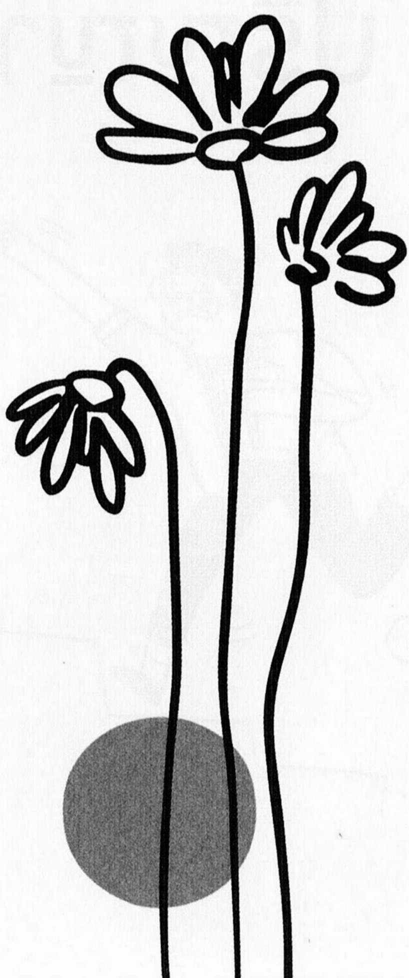
ยามย่ำค่ำแลงตามชนบทบ้านนอก กลิ่นต้มปลาร้าโชยมาตามสายลมพร้อม ๆ กับเสียงลูกเด็กเล็กแดงร้องให้กระจองอแง ประสานกับเสียงตวาดแว้ด ๆ ของผู้เป็นมารดา ดูมันวุ่นวายเหลือเกินสำหรับทิดศักดาผู้กำลังอกหักเพราะวิมานอนาคตพังทลาย

“ไอ้พวกนี้ ทำไมมันดื้อจัง ประเดี๋ยวกูจับทุบหัวยัดไห ปลาร้าเสียนี่” ทิดศักดาตวาดใส่พวกลูก ๆ ของตัวเอง

“พี่ดา ไอ้จุกมันบอกว่าอยากเรียนมัธยม มันบอกว่าเผื่อจะได้เป็นเจ้าคนนายคนกับเขาบ้าง” จันทร์เพ็ญเมียรักของทิดศักดากล่าวถึงเจ้าจุกลูกชายคนโต

คำว่า “มัธยม” และคำว่า “เจ้าคนนายคน” มันเสียดแทง หัวใจของทิดศักดายิ่งนัก แกรู้สึกคับแค้นใจทุกครั้งที่ได้ยินคำเหล่านี้ “อะไรมันดลใจกูหนอ ทำไมกูจึงคิดดูถูกการเรียนบาลีเหลือเกิน กูมันเป็นคนกิเลสหยาบบาปหนาเสียจริง ๆ” ทิดศักดา เฝ้าครุ่นคิดกับตัวเองตลอดเวลา

ก่อนเราจะเกิดมา ทางชีวิตได้ทอดระยะไปสู่จุดหมายต่างๆ รออยู่ก่อนแล้ว ใครจะเลือกทางไหนขึ้นอยู่กับอุปนิสัยส่วนตัวของแต่ละคน ในโลกนี้ไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีแต่ความศักดิ์สิทธิ์ หลักวิชาการทางพระพุทธศาสนาจะมีความศักดิ์สิทธิ์หรือไม่ บางคนก็ตอบว่ามี บางคนก็ตอบว่าไม่มี หลายคนบอกว่า “เรียนนักธรรมบาลี เสียเวลาเปล่า” ในขณะที่อีกหลายคนลืมตาอ้าปากได้เพราะเรียนนักธรรมบาลี

๖

ประถมกับปริญญา

การศึกษาทุกวันนี้ยังมีจุดหมายสำคัญแบบโลก ๆ คือถือเอาใบปริญญาเป็นสำคัญ เพราะค่านิยมของสังคมที่มักจะเชิดชูยกย่องให้ความสำคัญแก่ใบปริญญานั่นเอง ปริญญาบัตรเป็นเพียง แผ่นกระดาษเปื้อนหมึกจะมีค่าอะไรนักหนาถ้าเจ้าของกระดาษแผ่นนั้นไม่มีภูมิปัญญาและความประพฤติที่ดี ยิ่งมีความรู้มาก เวลาทำความผิดยิ่งมีมากและซับซ้อนยากที่จะจับผิดได้ง่าย เพราะมักจะมีการเอ่ยอ้างเอาข้อกฎหมายเป็นเครื่องการันตี ความถูกต้องเสมอ คำถามที่ว่าระหว่างพวกที่มีใบปริญญากับพวกที่มีใบสุทธิประถมสี่ พวกไหนมักทำผิดมากกว่ากัน จึงไม่มีคำตอบชัดเจนจากปากผู้รู้ทั้งหลาย

"นาน ๆ เจอกันที สังสรรค์กันหน่อยซิพวก" ดร.วิวัฒน์กล่าวกับ ดร.ประยุทธ์และ ดร.จิตติกรผู้เป็นเพื่อนร่วมห้องเมื่อคราวเป็นนักศึกษา

"แม่โขงหรือบรั่นดีจากนอกดีล่ะ" ดร.ประยุทธ์ถาม

"อะไรก็ได้ที่กินแล้วมึนหัว เพราะเราชอบของมึน ๆ ว่ะ เดี๋ยวไปต่อที่ไก่หลงอาบ อบ นวด วันนี้ไม่ต้องกลับบ้านโว้ย" ดร. จิตติกรกล่าวตอบพร้อมกับเสริมขึ้นด้วยข้อเสนอที่คิดว่ายอดเยี่ยมที่สุดในกระบวนการแห่งความเลว

สามดอกเตอร์เมามายจนไร้สติสัมปชัญญะ บ้างเดินบ้างคลานคลุกฝุ่นไปตามเรื่อง ให้บ๋อยเรียกแท็กซี่ไปส่ง ณ จุดที่ต้องการจะไป ต่างหมกมุ่นกามารมณ์จนรุ่งเช้ารุ่งขึ้นอีกวันหนึ่ง ทั้งสามนั่งปรึกษาหารือกันว่าจะไปหาความสำราญที่ไหนดี

ที่วัดประจำหมู่บ้านโคกประดู่ ลุงท้วมกับพ่อเฒ่าคำตากำลังกล่าวคำอาราธนาศีลห้า นำชาวบ้านทำบุญถวายทานแก่พระภิกษุสามเณร

“บักท้วมเอ้ย พรุ่งนี้เอ็งชวนพวกชาวบ้านมาทำความสะอาดวัดหน่อย วันพระหน้าจะมีงานเทศน์มหาชาติ” พ่อเฒ่าคำตาสั่งการไปยังผู้ช่วยทายก

“แล้วเช้าวันพระ ต้องมาฟังคาถาพันด้วยหรือเปล่า พ่อเฒ่า” ลุงท้วมถาม

“บอก ๆ กันไปให้ทั่ว ถ้าใครว่างก็มา ใครไม่ว่างก็ไม่ต้องมา” เฒ่าคำตาบอกด้วยน้ำเสียงแหบ ๆ

หลังจากที่เฒ่าคำตาอาราธนาศีลจบ ท่านเจ้าอาวาสก็ตั้งนะโมพุทธัง สะระณัง คัจฉามิ กล่าวคำให้ศีลห้าไล่ตั้งแต่

ปาณาติปาตาไปจนถึงสุราเมระยะมัชชะปะมาทัฏฐานาเวระมะณีสิกขาปะทังสะมาทิยามิ พร้อม ๆ กับที่ท่านเจ้าอาวาสสรุปจบศีลห้านั่นเอง ด็อกเตอร์ทั้งสามที่เมืองกรุงต่างอาเจียนคายของเก่าออกมาเพราะฤทธิ์แห่งความเมา

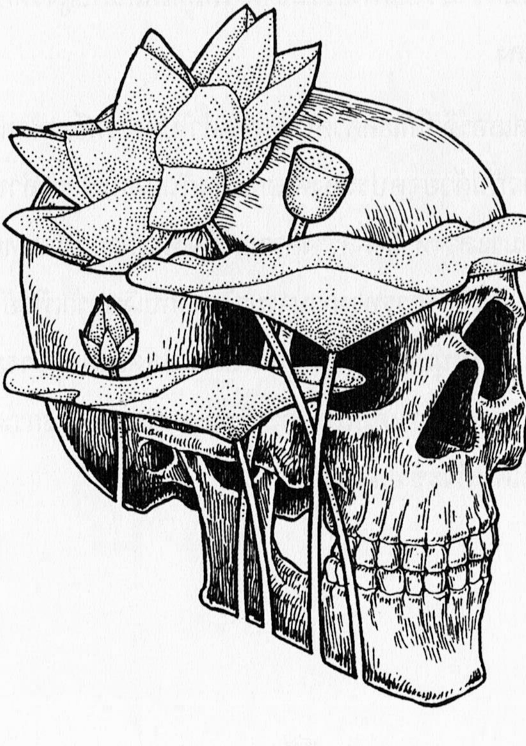
“ผมว่าเหล้าแม่โขงนี่มันเกรดต่ำว่ะ กินทีไรอ้วกทุกที” ดร.ประยุทธ์กล่าวถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดการอาเจียนแทนที่จะกล่าวถึงความไม่เอาไหนของตนเอง

สามด็อกเตอร์นี้แต่ละคนทำงานเป็นที่ปรึกษาของบริษัทกิจการใหญ่โต เงินเดือนคนละหลายหมื่นบาท ลำพังตัวเองและครอบครัว ยังไม่สามารถเลี้ยงให้เป็นสุขได้ ในขณะที่พ่อเฒ่าคำตาและลุงท้วมแห่งบ้าน โคกประดู่ทำหน้าที่เป็นผู้นำชาวบ้านในทุก ๆ ด้านมาเป็นเวลานานแล้ว ทั้งสองมีอาชีพหลักคือทำนา รายได้โดยเฉลี่ยต่อปีเพียงห้าพันบาทเท่านั้น มีเวลาอยู่กับครอบครัว ชื่นชมความงามแห่งธรรมชาติ เพลิดเพลินกับฝูงวิหคนกกาบินกลับรังยามค่ำแลง

ภายในคัลเลอร์ดิสโก้เธคค่ำคืนนี้คลาคล่ำไปด้วยเหยี่ยวราตรีผู้มารวมอยู่ในที่แห่งเดียวกันด้วยจุดประสงค์แตกต่างกันออกไป เหล่านารีวัยรุ่นลูกเศรษฐีใจแตกมาแสวงหาสิ่งที่สร้างความสะใจ บรรดานางโลมทอดสายตาหาเหยื่อด้วยหวังจะให้บริการทางกามารมณ์แลกกับเงินตราเพื่อยังชีพอย่างฟุ่มเฟือย หนุ่มน้อยหนุ่มใหญ่ล้วนประสงค์จะปลดเปลื้องอารมณ์อยากโอ้ ความสุขแบบโลก ๆ ช่างเต็มไปด้วยสีสันหลากหลายเสียนี่กระไร มันคืออสรพิษหรือยาวิเศษที่จะช่วยอุ้มชูโลกกันแน่

๗

ดอกบัวในหัวกะโหลก

วันเพ็ญเดือนหก เทศกาลวิสาขบูชาวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เป็นยามที่พุทธบริษัททั้งดีชั่วควรตระหนักถึงคุณสมบัติของความเป็นคน พระมหาสมเจตน์ ประโยคหก จากสำนักเรียนที่มีชื่อเสียงในกรุงเทพมหานคร หอบหิ้วของพะรุงพะรังพร้อมย่ามใบโตมุ่งสู่สถานีหัวลำโพงเพื่อโดยสารรถไฟกลับถิ่นอีสาน ด้วยความหวังเต็มเปี่ยมที่จะไปเทศน์โปรดเหล่าพุทธบริษัทขี้เมาและนักเลงประจำหมู่บ้านอันเป็นถิ่นกำเนิดเดิมของตน

"พรรคพวก ลาวอพยพว่ะ" อันธพาลเศษสวะประจำหัวลำโพงทำบุ้ยใบ้บอกเพื่อนฝูง เมื่อมันมองเห็นมหาสมเจตน์หอบของพะรุงพะรัง ทำเอาท่านมหาถึงกับฉุนกึกแต่ก็อดกลั้นไว้ในใจ เพราะเห็นไม่มีประโยชน์อันใดที่จะไปต่อล้อต่อเถียงกับคนพาลพวกนั้น

ที่สถานีรถไฟหัวลำโพง ภาพที่ปรากฏต่อสายตามหาสมเจตน์นั้นไม่รู้จะเอาภาษาใดมาบรรยายจึงจะเหมาะสม ผู้คนมากมายเหลือกำลังคลื่นมหาชนไหลเลื่อนตามกันไปโดยไม่ต้องก้าวเดิน ถอยหลังไม่ได้ มีแต่ไหลไปข้างหน้า ใครพลาดล้มลงเป็นอันไม่ต้องลุกขึ้นเพราะคงถูกบาทาบี้ติดดินเป็นแน่

"กูจะขึ้นรถยังไงวะนี่" พระมหาสมเจตน์คำรามในใจอย่างหมดอาลัยตายอยากเมื่อเห็นผู้คนมืดฟ้ามัวดินกำลังแย่งกันเข้าไปยืนรอที่ชานชลา แต่พอรถไฟเข้าเทียบชานชลาเท่านั้น ท่านมหาสมเจตน์ก็สวมวิญญาณหลวงตาเบียดแทรกตัวขึ้นบนรถไฟจนได้ ทั้งที่ตัวเองก็ไม่รู้เหมือนกันว่ามันขึ้นไปได้อย่างไร ขบวนรถสายกรุงเทพฯ-อุบลราชธานี ออกจากสถานีตามกำหนดเวลา ท่านมหาสมเจตน์หลับบ้างตื่นบ้างจนถึงจุดหมายปลายทาง ก้าวลงจากรถไฟแล้วต่อรถสองแถวมุ่งหน้าสู่หมู่บ้านตน

เมื่อไปถึงหมู่บ้านตอนบ่ายแก่ๆ ทันทีที่ก้าวลงจากรถสองแถว มหาสมเจตน์ก็เห็นบรรดาขี้เมากลุ่มใหญ่เดินแอ่นหน้าแอ่นหลังเกาะกลุ่มกันเป็นฝูง พลางร้องรำทำเพลงไปตามถนนส่งเสียงลั่นไปหมด เป็นที่น่ารำคาญและสมเพชยิ่งนัก

"โอ้ นั่น.... มหาเจตดั๋วน่ะ สงสัยติมาเทดวิสาขะอีกแล่ว เยี่ยวรดดีบ๊อ (นั่นท่านมหาเจตนี่หว่า สงสัยจะมาเทศน์วันวิสาขะอีกแล้ว ปัสสาวะรดดีไหม)" เจ้าขี้เมาคนหนึ่งในกลุ่มนั้นเอ่ยขึ้นเมื่อเหลือบมาเห็นมหาสมเจตน์ก้าวลงจากรถ ทำเอาท่านสมเจตน์ หน้ามืดมองเห็นพวกขี้เหล้าตัวเท่าลูกหมา แต่ก็พยายามข่มใจเดินก้มหน้าเข้าวัดไปโดยไม่พูดอะไรสักคำ

ประเพณีการเวียนเทียนวันวิสาขบูชาถือว่าสำคัญยิ่งของชาวพุทธทั่วประเทศ แต่ที่หมู่บ้านของมหาสมเจตน์นี้ ชาวบ้านไม่มีโอกาสได้เวียนเทียนมาหลายปีแล้ว เพราะไม่มีผู้นำที่จะพาจัดพาทำ ไม่ว่าจะเป็นพระในวัดหรือผู้ใหญ่บ้านล้วนไม่ได้เรื่อง พอมหาสมเจตน์เดินทางถึงวัดจึงปรึกษาหารือกับหลวงตาบัวผู้เป็นเจ้าอาวาสว่าจะจัดพิธีเวียนเทียนให้ใหญ่โต มีการตีฆ้องร้องป่าวเรียกชาวบ้านมาประชุมเพื่อเตรียมงาน พวกชาวบ้านต่างมาประชุมพร้อมเพรียง

"เรียกประชุมทำไม ควายหายหรือหลวงตา" ขี้เมาคนหนึ่งถามด้วยลีลายียวนกวนประสาท

"คือว่า... ปีนี้ทางท่านมหาสมเจตน์มาปรึกษาว่าอยากจัดเวียนเทียนวันวิสาขบูชา ให้พวกเราออกมาถือศีลแปดนอนค้างคืนที่วัดสักคืนหนึ่ง งดกินเหล้าและของมึนเมาทุกชนิดรวมทั้งการพนันด้วย ท่านมหาบอกว่าชีวิตคนเรามันทุกข์ยากก็เพราะกินเหล้าเล่นการพนันนี่แหละ" หลวงตาเจ้าอาวาสสาธยายเล่าแจ้งให้เหล่าพุทธบริษัทฟัง พวกกัลยาณชนคนดีทั้งหลายต่างยกมือโมทนาสาธุท่วมหัว เพราะถือว่าเป็นบุญของตัวเองแท้ ๆ ที่พระคุณเจ้าจะมาโปรดถึงที่บ้าน ฝ่ายพวกทุรชนคนชั่วนั่นเล่าก็ร้องยี้กันเซ็งแซ่

"หมู่บ้านเรานี่สงสัยห่ามันจะลงว่ะ" ทุรชนคนหนึ่งเอ่ยขึ้นก่อน

"กูก็ว่าอย่างนั้น เมื่อคืนฝันไม่ดี เห็นอีแร้งบินมาเกาะที่หลังคาโบสถ์วัด สะดุ้งตื่นตกใจแทบช็อก พอล้มตัวลงนอนต่อก็ฝันอีก ฝันเห็นเหี้ยวิ่งเต็มวัดไปหมด" ทุรชนอีกคนหนึ่งเอ่ยเสริมด้วยสำนวนอัปมงคลยิ่งนัก พูดเสร็จก็มีเสียงหัวเราะเอิ๊กอ๊ากประสานกันเป็นทอด ๆ

"กูว่าตานี่ไอ้แป๊ะขายเหล้าเจ๊งแน่ว่ะ กูจะงดกินเหล้า เป็นระยะ ๆ สุราเมระยะระยะ เอ้า ฮา" ขี้เหล้าอีกตัวหนึ่งเล่นบทยียวนกวนประสาทอย่างถึงพริกถึงขิง ทำเอาพรรคพวกประเภทเดียวกันชอบใจยิ่งนัก

ข้างฝ่ายเจ้าอาวาสเมื่อเห็นว่าเหตุการณ์ชักจะไปกันใหญ่ สติสตังค์ระส่ำระสาย ทำสีหน้าคล้ายกับจะร้องไห้ เหงื่อไหลท่วมตัว มองหน้ามหาสมเจตน์เป็นเชิงขอความเห็นว่าจะเอาอย่างไรกันดีกับขี้เหล้าพวกนี้

มหาสมเจตน์เองก็มีอารมณ์โกรธเต็มที่ แต่ด้วยศักดิ์ศรีของมหาประโยคหก จึงไม่แสดงกิริยาใดๆ โต้ตอบ

“นี่ญาติโยมทั้งหลาย คนกินเหล้านั้น บางคนไม่ได้เมาแต่แกล้งเมา บางคนเมานิดหน่อยแต่แกล้งทำเป็นเมามาก เราจะ รู้ว่าใครเมาจริงเมาปลอม ต้องเอาอุจจาระผสมปัสสาวให้กิน ถ้าเขากินเข้าไปโดยไม่รู้ว่าเป็นอุจจาระผสมปัสสาวะ นั่นแสดงว่าเมาจริง”

พระมหาสมเจตน์พูดขึ้นในที่ประชุมด้วยน้ำเสียงที่ดังจนได้ยินกันทั่ว แล้วก็เดินพรวด ๆ ขึ้นกุฏิไป บรรดาขี้เมาต่างกัดฟันกรอด ๆ ตามหลัง ญาติโยมทั้งหลายก็ทยอยกะย่องกะแย่งกลับบ้าน ปล่อยให้หลวงตาบัวนั่งเงียบด้วยความมึนงงหัวโด่อยู่คนเดียว

๘

รสชาติ
สีสันแห่งชีวิต

เจ็ดโมงเช้าวันหนึ่ง ภาพเหตุการณ์ประจำวันอันสับสนอลม่านพลุกพล่านด้วยผู้คน ทั้งควันรถเมล์ ควันจากเตาไฟปิ้งเนื้อ น้ำมันจากเนื้อหยดลงบนเตาไฟ ยิ่งทำให้ควันพุ่งพร้อมเสียงซู่ ๆ แม่ค้าข้าวเหนียวเนื้อปิ้งเรียกหาลูกค้าประสานกับเสียงแม่ค้าผักสด

"เนื้อปิ้งข้าวเหนียวนึ่งร้อน ๆ จ้า" แม่ค้าข้าวเหนียวเนื้อเล่นบทบาทของตัวเอง

"ผักสด ๆ จากสวนค่ะ สามกำสิบ หกกำสิบแปด สด ๆ จากสวนจ้า....า.." แม่ค้าผักสดสำแดงบทบาทเจ้าบุญทุ่มทั้งลดทั้งแถมแย่งชิงลูกค้าจากเจ้าอื่น จุดประสงค์เพื่อเพิ่มยอดในบัญชีเงินฝากธนาคารของตัวเอง

นพพร ลูกชายคนขับแท็กซี่รับจ้าง แต่งตัวโทรม ๆ จั๊กกะแร้หนีบตำราเรียนเก่า ๆ เล่มหนึ่งบนปกประทับตรายี่ห้อรามคำแหง สี่ปีกว่าแล้วที่นพพรเตร็ไปเตร่มาระหว่างรามคำแหงกับบ้านเช่าหลังโทรมบริเวณปากคลองตลาด โดยที่เจ้าตัวไม่สามารถกำหนดวันจบการศึกษาได้ นพพรไม่ไม่มีจิตใจที่จะเรียนเท่าใดนัก ที่ยังต่อสู้อยู่นี้ก็เพราะทนคำรบเร้าอ้อนวอนของแม่ไม่ได้ แม่เคยบอกว่าจะทนสู้หาเงินมาส่งเสียเขาจนจบ

ปริญญาให้ได้ แต่บรรยากาศทั้งที่บ้านและที่มหาวิทยาลัยไม่เคยเป็นใจให้นพพรเลย ที่บ้านมีปัญหามากมาย พ่อเมากลับบ้านดึกทุกวัน บางวันไม่มีเงินเหลือติดกระเป๋าเลย แม่ต้องรับภาระทุกอย่าง

นพพรครุ่นคิดขณะที่ท้องร้องจ๊อกแจ๊กเพราะยังไม่มีอาหารตกถึงท้องเช้าวันนี้ แม่ทะเลาะกับพ่อตั้งแต่ยังไม่ทันล้างหน้า นพพรยืนหน้ามืดตาลายมองดูเนื้อปิ้งบนเตาไฟ ขณะที่ผู้คนเดินขวักไขว่ไปมาต่างมุ่งหน้าสู่จุดหมายตนโดยไม่มีใครสนใจใคร หลวงตาท้วมสะพายย่ามและบาตรเดินหลังแอ่นเพราะความหนักของสัมภาระอันเกิดจากศรัทธาของญาติโยม เดินผ่านหน้านพพร ใบหน้าของหลวงตาท้วมยิ้มย่องผ่องใสเนื่องด้วยทั้งปลากระป๋องมาม่า และซองปัจจัยอู้ฟู่จริง ๆ ในเช้าวันนี้ นพพรมองตามหลังหลวงตาด้วยสีหน้าที่บรรยายไม่ถูก

ที่ซอยเข้าวัดประจำชุมชนแออัด ฝูงชนวิ่งไล่ตามกันเป็นขบวนใหญ่เหมือนหนึ่งงานแห่นาคไปบวชที่วัด เสียงตะโกนเอะอะโวยวายลั่นฟังไม่ได้ศัพท์ แว่ว ๆ มาว่าบังเกิดกรณีตีนผีมือไวฉกชิงสร้อยคอทองคำของยายเม้านักเล่นการพนันประจำซอยนั่นเอง

“ไอ้เหี้ย...ย กูขอสาปให้มึงตกนรกฉิบหายร้อยชั่วโคตร ไอ้พวกคนเหลือขอชิงสุนัขมาเกิด....ด” ยายเม้าตะโกนด่าไล่หลังไอ้มือไวที่ใส่เกียร์หมาโกยอ้าวเห็นแต่หลังไว ๆ ไม่สนใจเทวดาฟ้าดิน

แดดเปรี้ยงประจำวันอาทิตย์เดือนเมษายนร้อนแทบตับแตก ทำให้อารมณ์ของสัตว์โลกร้อนตามไปด้วย เสียงอึกทึกครึกโครมดังลั่นมาจากกระต๊อบหลังโทรม ๆ ในชุมชนแออัดหลังวัด เสียงนี้ทำเอาหลวงตาจั่นตื่นจากนิทราด้วยความอารมณ์เสีย หลังจากเอาน้ำลูบหน้าตาพอเป็นพิธีแล้ว แกเดินลงจากกุฏิด้วยนัยน์ตาแดงก่ำ แสดงว่าได้ผ่านการนอนมาแล้วหลายชั่วโมง พลันเดินตรงลิ่วไปยังที่มาของเสียงนั้น

"มึงจะเอายังไง มวยแพ้คนดูไม่แพ้ อีโธ่ อย่ามาข่มกันดีกว่า เสียสิบยี่สิบบาทแค่นี้ไม่พอขนหน้าแข้งร่วง กูจะบอกให้" ฝ่ายเสียพนันโวยวายด้วยเสียงดังฟังชัด

"กูไม่ได้ข่มมึง แต่กูว่ามึงเล่นมวยไม่เป็น โธ่เอ๊ย ฝ่ายแดงเป็นต่อตั้งแต่เดินออกจากค่าย ยังมาคุยว่าน้ำเงินชนะแบเบอร์ เล่นกับมึงไม่มีจน ขายบ้านมาเล่นยังได้เลย" ฝ่ายชนะคุยข่มไม่หยุดปาก พร้อมกับเสียงผู้สนับสนุนดังลั่นสอดประสานขึ้นเป็นระยะ ๆ

"ไอ้พวกเวรนี่ มึงทำอะไรกันวะ เสียงลั่นรบกวนหูชาวบ้าน" หลวงตาจั่นตะโกนขึ้นไปบนบ้านหลังโทรมด้วยความมีอารมณ์สุดขีด

"ใครพูดวะ อยากกินยำบาทารึไง" ฝ่ายแพ้พนันตะโกนสวนกลับทันควันโดยไม่ดูตาม้าตาเรือก่อน เพราะกำลังอารมณ์เสียสุดขีดเช่นกัน

"เฮ้ย หลวงตาว่ะ" เสียงใครไม่รู้รายงานให้พรรคพวกฟัง ทำเอาทั้งฝ่ายชนะและฝ่ายแพ้แตกฮือไปคนละทิศคนละทาง

เณรปั่นกับเณรตี๋เป็นนักเทศน์หัวก้าวหน้าประจำวัด ทั้งสองมีนโยบายที่จะปราบสิ่งเสพติดและอบายมุขทุกอย่าง ไม่ว่ากาลเทศะไหน ถ้ามีโอกาสพบปะสนทนากันละก็ ทั้งสองต้องอภิปรายเรื่องสิ่งเสพติดอย่างถึงพริงถึงขิง

"คนไทยมันไม่รวย ก็เพราะกินเหล้าสูบบุหรี่และเล่นการพนันทุกรูปแบบ" เณรปั่นเปิดฉากอภิปรายก่อน ขณะที่ทั้งคู่เดินเตร่ไปมาบนทางเท้าภายในวัด "ผมว่าคนสูบบุหรี่เป็นพวกจิตวิปริต ไม่เห็นเกิดประโยชน์อะไร พ่นเข้าพ่นออก มีแต่ควันแถมมีกลิ่นเหม็นอีกต่างหาก ยิ่งพระสูบบุหรี่นี่ยิ่งน่าเกลียดใหญ่ พระองค์ไหนสูบบุหรี่มันไม่น่ากราบไหว้เลยจริง ๆ เหมือนผีกระหัง ออกหากินตอนกลางคืน" เณรตี๋คู่สนทนาวาดลวดลายบ้าง บังเอิญทั้งคู่เหลือบไปเห็นหลวงตาอ้วนกำลังนั่งอัดบุหรี่ทำตาขวางหลบมุมอยู่ใกล้ ๆ นั่นเอง

"ปละ...ปล่าวครับ หลวงตา พวกผมกำลังพูดถึงชาวบ้านทั่วไป ไม่ได้พูดถึงพระหรอกครับ" เณรปั่นพูดตะกุกตะกักพลันคว้าแขนเณรตี๋รีบเดินผละไปทางอื่น "เกือบถูกเตะฟรีแล้วไหมล่ะ ไม่ดูกาลเทศะ" เณรปั่นพูดขึ้นเบา ๆ ขณะที่หันมาสบตากับเณรตี๋เพื่อนรัก

๙

ตึงพริกตึงขิง

พูดถึงเรื่องการเทศน์แล้ว ในอำเภอดงตาลไม่มีใครเยี่ยมยุทธ์เท่าหลวงตาอ้วน ด้วยบุคลิกลักษณะที่ขึงขังโฉงเฉง รูปร่างอ้วนใหญ่ เสียงดังฟังชัด ทำให้ความเป็นนักเทศน์ของแกโดดเด่นเหนือใครในวงการ

สิ่งที่หลวงตาอ้วนเกลียดที่สุดคือ "เหล้า" แกจึงเกลียดพวกคนเมามากที่สุด ในขณะเดียวกัน พวกคนเมาก็เกลียดแกมากที่สุดเหมือนกัน ไปเทศน์ตามหมู่บ้านต่าง ๆ แกจะด่าพวกคนเมาตั้งแต่ตั้งนะโมจบจนถึงเอวังก็มีด้วยประการฉะนี้

"คนเมาเหล้าน้าน...น ขาดสติสัมปชัญญญ้า...า" หลวงตา อ้วนทำเสียงยาน ๆ แบบสำนวนนักเทศน์โบราณ แล้วก็สาธยายต่อไปอีก "ไม่มีสามัญสำนึกในความเป็นคน มีใจใฝ่ชั่ว เพราะฉะน้าน...น คนเมาจึงเหมือนหมา หมากับคนเมามีค่าเท่ากัน คนเมา คือหมา หมาคือคนเมา... ดังนี้"

หลวงตาอ้วนวาดลวดลายสำแดงโวหารขณะเทศนาในงานบุญประจำหมู่บ้านไทยเจริญ ท่ามกลางเหล่าพุทธบริษัทที่นั่งฟังอยู่เป็นจำนวนหลายร้อย มีทั้งคนไม่เมา คนเมาอ่อน ๆ และคนเมาจนจำหน้าเมียตัวเองไม่ได้ แกร่ายยาวอัดคนเมาแหลกตั้งแต่ตั้งนะโมจบจนถึงเอวัง สำนวนเทศนาของหลวงตาอ้วนนี้สร้างความไม่พอใจอย่างมากแก่เหล่าพุทธบริษัทผู้ชอบเมา

“เฮ้ย......กู....กูว่า....า...หลวงตาท่าจะเบื่อโลก” ผู้ฟังที่เมาอ่อน ๆ คนหนึ่งหันไปกล่าวกับพรรคพวกที่นั่งอยู่ด้านหลัง

“กูก็ว่าหยั่งมึง ท่าจะเบื่อโลกเต็มทน” เสียงซุบซิบแสดงความเห็นด้วยดังมาจากด้านหลัง พร้อมกับเสียงสำรากทำท่าจะอาเจียนเพราะฤทธิ์สุราตามมาอีกต่างหาก

หลังจากที่เอวังก็มีด้วยประการฉะนี้ ให้พระยะถาสัพพีเสร็จเรียบร้อยแล้ว หลวงตาอ้วนก็ลงจากธรรมาสน์มานั่งที่โต๊ะ รับไทยธรรมเครื่องกัณฑ์เสร็จสรรพแล้วก็เดินผ่านฝูงชนเพื่อกลับวัด ขณะที่เดินผ่านกลุ่มขี้เหล้าผู้มีน้ำเมาเป็นกัลยาณมิตร คนหนึ่งในกลุ่มนั้นส่งเสียงแซว อ้อแอ้ ๆ

“หมวกกันน็อกเคลื่อนที่ว่ะ สงสัยเตรียมซิ่ง” เสียงแซวล้อเลียนหัวหลวงตาอ้วนเพราะแกหัวล้านแดงแจ๋

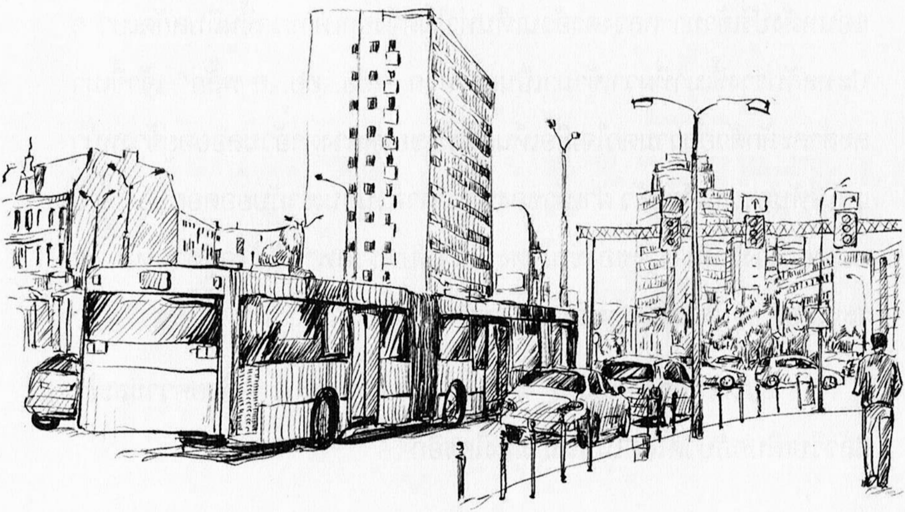
“มาม่านี้เขาห้ามกินตอนเพล พระอาทิตย์ไม่ตกดิน เขาห้ามกินมาม่า พระท่านว่าอย่างนั้น วิกาละโภชะนามาม่าเวระมะณีบะหมี่ก๋วยจั๊บ ฮ่า ฮ่า ฮ่า เอิ๊ก” อีกท่านหนึ่งแซวขึ้นพร้อมกับมีเสียงหัวเราะประสานขึ้นมาดังลั่นไปทั่ว

เท่านั้นยังไม่พอ หนึ่งในกลุ่มขี้เมานั้นซึ่งมีท่าทางเมาแอ่นจนจำหน้าตัวเองไม่ได้แล้ว ได้ลุกขึ้นทำท่าจะทำมิดีมิร้ายหลวงตาอ้วนเข้า เดินแอ่นหน้าแอ่นหลังปรี่เข้ามา หลวงตาอ้วนเห็นท่าไม่ดีจึงยกเท้าขวาขึ้นถีบสกัดเบา ๆ ปะทะกับร่างขี้เมาที่ผวาเข้ามาเป็นแรงบวก “เฮ่ย...ฮ่ย...ย พลั๊ก” เจ้าขี้เมาละล่ำละลักด้วยความตกใจเมื่อเห็นฝ่าเท้าของหลวงตาอ้วนลอยอยู่ข้างหน้าแต่ไม่ทันการณ์เสียแล้ว ฝ่าเท้าของหลวงตาอ้วนชนเข้ากับยอดอกของเจ้าขี้เมาอย่างจั๋งหนับ ร่างของขี้เมาหงายผึ่งทับพรรคพวกที่นั่งอยู่ด้านหลังล้มระเนระนาด เสียงร้องเอะอะโวยวายดังระงมไปทั่ว

“ชื่นใจไหมจ๊ะ คุณโยม” หลวงตาอ้วนคำรามเบา ๆ ด้วยความสะใจแล้วรีบเดินกลับวัดโดยไม่หันมามองใครอีก

๑๐

รถเมล์ที่รัก

หลังจากโรงเรียนเลิก เณรคำสิงห์ออกมายืนรอรถเมล์ที่ป้ายหน้าโรงเรียนเพื่อนั่งกลับวัด หนึ่งชั่วโมงแห่งการรอคอยผ่านไป โดยไม่มีอะไรเกิดขึ้น รอแค่หนึ่งชั่วโมงสองชั่วโมงเป็นเรื่องเล็กน้อยมาก แต่วันนั้นมันเหลือเกินจริง ๆ เณรคำสิงห์รอรถเมล์ถึงสี่ชั่วโมง ตั้งแต่หกโมงเย็นถึงสี่ทุ่มรถเมล์สาย ๑๐๑ คันแล้วคันเล่าวิ่งผ่านไปพร้อมกับผู้โดยสารเต็มคันรถจนล้นออกมานอกประตูทางขึ้น จำนวนรถเมล์สาย ๑๐๑ ที่วิ่งผ่านนั้น มีเพียงสามคันที่พอจะขึ้นได้ แต่ก็แคล้วคลาดไปหมดทั้งสามคัน

คันแรกจอดเลยป้ายไปประมาณร้อยเมตร วิ่งไล่ขาปัดยังไม่ทัน คันที่สองจอดก่อนถึงป้ายประมาณห้าสิบเมตร พอวิ่งไปเกือบจะทันอยู่แล้วเชียวอ้าว....ยังไม่ทันได้ขึ้น รถดันออกไปก่อน

หน้าแตกกลับมาอีก แต่คันที่สามนี่จอดตรงป้ายพอดีเลย วิ่งไปพอก้าวขาขึ้นได้ข้างเดียว โชเฟอร์ ออกรถไปก่อนอีก ต้องเขย่งตามมันไปอย่างทุลักทุเล จะขึ้นก็ขึ้นไม่ได้ จะลง ก็ลงไม่ได้ ทั้งย่ามทั้งจีวรอีรุงตุงนังไปหมด ผลสุดท้าย ขาข้างที่ติดอยู่กับ บันไดทางขึ้นหลุดจึงลงมาได้ แต่ก็เขย่งตามมันไปหลายสิบเมตร เณรคำสิงห์ จึงรอดตาย

"กูไม่รวยบ้างก็แล้วไป" เณรคำสิงห์คำรมด้วยความมีอารมณ์สุดขีด "พ่อกูรวยเมื่อไร จะซื้อรถเบ๊นซ์นั่งมาเรียนศึกษาผู้ใหญ่ให้ดู"

สี่ทุ่มผ่านไป เกือบจะห้าทุ่มอยู่แล้ว เณรคำสิงห์จึงขึ้นรถเมล์ได้ หย่อนก้นลงนั่งบนเบาะหลังพร้อมกับถอนหายใจเฮือกใหญ่ นึกในใจว่าหมดเวรหมดกรรมเสียทีสำหรับวันนี้ ขณะที่นั่งเพลิน ๆ มาถึงประมาณครึ่งทาง

"รถเสียค่ะ รถเสียค่ะ" กระเป๋าสาวสวยประจำรถเมล์กล่าวกับผู้โดยสารด้วยความนอบน้อม "รถเสียค่ะ หลวงพี่" กระเป๋าสาวกล่าวย้ำ กลัวพระคุณเจ้าจะไม่ได้ยิน เพราะเหลือบมาเห็นเณรคำสิงห์นั่งเหม่อลอยอยู่

เณรคำสิงห์ก้าวลงจากรถอย่างหมดอาลัยตายอยาก รวบรวมพลังทั้งหมดที่มีอยู่ พร้อมกับตะโกนดัง ๆ ว่า "หน้าเดิน" จุดหมายคือวัดที่ตนพำนักอยู่นั่นแล

เกือบสี่ทุ่ม สามเณรสี่รูปอันมีสามเณรสมชาติเป็นหัวหน้าทีม จึงได้ขึ้นรถเมล์กลับวัดที่อยู่ห่างไกลถึงจังหวัดนนทบุรี ทั้งสี่รูปนั่งเงียบมาตลอดทางเป็นที่ผิดสังเกต ทั้ง ๆ ที่เมื่อก่อนนี้จะคุยกันหัวเราะตลอดทางขณะที่นั่งรถเมล์ คงเป็นเพราะทั้งสี่ต่างฉันข้าวไม่อิ่มท้องเมื่อมื้อเพลที่ผ่านมานั่นเอง จะถือว่าเป็นคราวซวยพร้อม ๆ กันก็คงไม่ผิดนัก เนื่องจากต่างฝ่ายต่างบิณฑบาตไม่ค่อยได้เหมือนกัน

ผู้โดยสารบ้างนั่งบ้างยืนแออัดยัดเยียดกัน บนรถเมล์ อากาศร้อนแทบตับแตกบวกกับนิสัยที่แย่ของกระเป๋าสาวของรถเมล์สาย ๒๐๔ ทุกอย่างประดังเข้ามา ทำให้อารมณ์ของเณรสมชาติชักจะเดือดขึ้นมาจนแทบคุมสติไม่อยู่ เสียงกระเป๋าสาวเคาะกระบอกตั๋ว แกร็ก ๆ ตลอดทางผสมกับเสียงกระแนะกระแหนผู้โดยสารห่มผ้าเหลืองหัวโล้นที่นั่งอยู่ด้านหลังดังเป็นระยะเรื่อยมา

"ป้าย ป้ายด้วยค่า...ด้านหน้าชิดในด้วยค่ะ ด้านหลังยังไม่ส่งตั๋วกรุณาส่งด้วยค่ะ ส่งตั๋วด้วยซิคะ นั่งซึมกระทืออยู่ทำไมคะ ส่งตั๋วด้วยค่ะ ป้าย....ยเหลือง" เสียงกระเป๋าสาวพูดทำนองกระทบกระทั่งเป็นระยะ ๆ ทำเอาเณรสมชาติผู้มีอารมณ์ร้อนอยู่แล้วนั่งกระสับกระส่ายมาตลอดทาง ข้างฝ่ายเณรผู้เป็นเพื่อนอีกสามรูปต่างนั่งใจไม่ดีมาตลอดเส้นทางเหมือนกัน เพราะรู้นิสัยของเณรสมชาติดี คิดว่าถ้ากระเป๋าสาวไม่หยุดกระแนะกระแหน อีกไม่นานคงเกิดเรื่องยุ่งแน่

"ใจเย็นไว้เว้ย ชาติเพื่อนรัก ใจเย็นไว้ ไม่เป็นไรน่า ถูกตีหัว เจ็บมากกว่านี้หลายร้อยเท่า คนมันอยากพูดปล่อยให้มันพูดไป เดี๋ยวมันเหนื่อยก็หยุดเองแหละ" เณรอุดมผู้มีอารมณ์เย็นกว่าใครกล่าวปลอบใจ เพราะเห็นนัยน์ตาของเณรชาติเริ่มแดงก่ำ

พอนั่งไปได้ประมาณครึ่งระยะทาง ขณะที่รถเมล์จอดให้ผู้โดยสารขึ้นลงที่ป้ายหนึ่งนั่นเอง พลันฝูงชนที่โหนรถเมล์อยู่ก็พากันแตกตื่นวุ่นวายกันไปหมด

ที่บริเวณเบาะด้านหลังของรถเมล์ เกิดการสับสนอยู่พักใหญ่ สีกาสาวแก่แม่หม้ายพากันวี้ดว้ายเดินหน้าถอยหลังกันวุ่นวายไปหมด พอรถเมล์ออกวิ่งไปได้สักพัก ความสับสนวุ่นวายจึงค่อยบรรเทาลง พลันปรากฏร่างหลวงตารูปหนึ่งกำลังแทรกฝูงชนเอาหัวโผล่มาที่เบาะด้านหลัง โดยหวังจะแทรกเบียดตัวนั่งลงบนเบาะที่มีสามเณรสี่รูปกับฆราวาสหนึ่งท่านนั่งอยู่ก่อนแล้ว ปากก็บ่นโขมงโฉงเฉงฟังไม่ได้ศัพท์

"ไอ้ห่า มันแน่นอะไรหยั่งงี้ กูยิ่งอารมณ์เสียอยู่ เฮ้ย ขอนั่ง ด้วยคนซิ ไอ้เณรหัวขี้กราก ความเกรงใจเป็นสมบัติของผู้ดีว้อย เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันบ้างซิวะ" พระผู้เฒ่าพูดจาโหวกเหวกโดยไม่สนใจว่าใครจะฟังหรือไม่ พลางเอามือแหวกหัวเณรสมชาติที่นั่งติดกับโยมอีกคนหนึ่งให้ห่างออกจากกันแล้วหย่อนก้นลงนั่งพรวดโดยไม่สนใจว่าเทวดาตนใดจะเขม่นเอา นั่งยังไม่ทันอุ่นก้น หลวงตารูปนั้นก็ควักบุหรี่ออกมาจุดสูบพ่นควันโขมงเต็มรถไปหมดตามประสาหลวงตาที่ดีทั้งหลาย

"เมื่อเช้าซวยฉิบหาย บิณฑบาตไม่ได้เงินซักอีแปะเดียว ญาติโยม ไม่รู้มันหายหัวไปไหนหมด ไม่รู้จักใส่บาตรกันบ้างเลย อัปรีจัญไรพวกนี้" หลวงตาบ่นถึงโชคชะตาที่ประสบมาเมื่อตอนเช้าตรู่วันนี้

ยังไม่ทันสิ้นเสียงก่นด่าของหลวงตา เมื่อรถเมล์จอดป้าย เกิดความโกลาหลขึ้นมาอีกครั้งที่ประตูทางขึ้นลงใกล้กับเบาะด้านหลัง บรรดาผู้โดยสารทั้งหลายบ้างก็ดันไปข้างหน้า บ้างดันถอยหลัง พอทุกอย่างเข้าที่บ้างแล้ว จึงปรากฏร่างแม่ชีแก่

ท่านหนึ่ง เณรสมชาติยิ่งเกิดความอึดอัดใจสุดพรรณนายิ่ง พลันก็มีเสียงหนึ่งพูดเกือบจะเป็นเสียงตะโกนดังมาจากด้านหน้ารถ "พระ ๓ บาท เณร ๔ บาท ส่วนชีไม่ต้องเก็บนะว้อย" บรรดาเณรทั้งหลายที่นั่งอยู่เบาะหลังต่างรู้สึกขุ่นมัวอึดอัดยิ่งนัก ยกเว้นหลวงตาที่ยังคงพรรณนาถึงโชคชะตาที่ตัวเองประสบในตอนเช้าที่ผานมา

"หลวงตา อายชาวบ้านหน่อยเป็นไร พูดไม่รู้จักเวล่ำเวลา" เณรสมชาติเตือนสติหลวงตาให้สงบปากสงบคำลงบ้าง

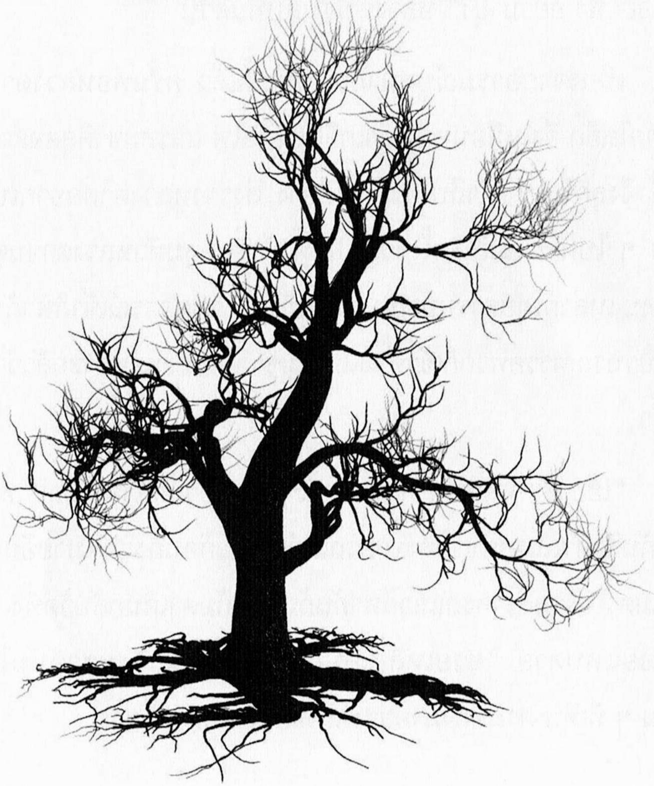
"ไอ้หัวขี้กราก กูพูดมันเรื่องของกู มึงไม่เกี่ยว อยากฟังก็ฟัง ไม่อยากฟังก็อย่าฟัง อย่ามายุ่ง" หลวงตาโต้กลับทันควัน

เนื่องจากอารมณ์บูดมาก่อนหน้านี้แล้ว ครั้นพอหลวงตามาพูดจาสำรากใส่อีก จึงเหมือนหนึ่งเอาเกลือโรยใส่ไฟ เณรสมชาติสุดจะกลั้นโทสะไว้ได้ จึงลุกขึ้นยกเท้าถีบโครมเข้าสีข้าง ส่งร่างหลวงตาตกจากเบาะ กลิ้งหลุน ๆ ไปตามแรงถีบ ทั้งกระโปง ทั้งผ้าซิ่นคลุมหัวหลวงตาจนดูไม่เป็นผู้เป็นคน เหล่าผู้โดยสารบนรถเมล์นั้น เมื่อเห็นเหตุการณ์เข้าก็พากันแตกตื่นทั้งขบวนรถ พรรคพวกก็เข้าห้ามเณรสมชาติอลหม่านเพราะกลัวว่าจะมีการถีบซ้ำ

"เฮ้ย ลง ๆ ๆ ลงจากรถเดี๋ยวนี้ ประเดี๋ยวเกิดเรื่องใหญ่" พรรคพวกช่วยกันดึงตัวเณรสมชาติลงจากรถเมล์คันนั้นก่อนถึงจุดหมายอีกหลายสิบกิโลเมตร เมื่อลงจากรถแล้วก็พากันก้มหน้าก้มตาเดินกลับวัดทั้ง ๆ ที่รู้สึกเหนื่อยแทบตาย "ซวยเหลือเกินเว้ย วันนี้" เณรสมชาติหันไปบ่นกับเพื่อน ๆ ที่เดิน ตามหลังมาอย่างคนหมดอาลัยตายอยาก

๑๑

แล้งแล้ว แล้งเลย

ท่ามกลางแสงแดดที่แผ่รังสีแผดเผาร้อนระอุจนแทบไม่น่าเชื่อว่าจะมีสิ่งที่มีชีวิตหลงเหลืออยู่บนโลกนี้ ลุงมากเดินจูงอีดอกกับไอ้ด่อน สองควายแม่ลูกลงไปบ่อน้ำที่ปลายนา แสงแดด ในยามเดือนหกแม้จะย่างเข้าฤดูฝนแล้ว แต่ถิ่นที่ราบสูงยังไม่มีวี่แววแห่งเม็ดฝนโปรยลงพอเพียงที่จะไถหว่านได้ เสียงกระดิ่งที่ห้อยคอสองควายแม่ลูกดังกริ๊งกร๊างประสานกับเสียงจักจั่นและเสียงนกกาในยามที่แดดร้อนระอุ สร้างบรรยากาศแห่งท้องทุ่งป่าดงให้มีความน่าพิศวงอย่างยากที่จะบรรยาย

"ถ้าปีนี้แล้งอีกปี กูตายแน่" ลุงมากรำพึงกับตัวเอง ขณะที่ควายสองแม่ลูกกำลังก้มกินน้ำผสมโคลนที่ขังอยู่ก้นบ่อ

อีกมุมหนึ่งของท้องทุ่ง บักสี ลูกชายคนเดียวของลุงมากกำลังเดินเตร่ล่าสัตว์ปีกด้วยหนังสะติกโดยไม่สนใจกับโลกของใครทั้งนั้น เดินเตะหัวขี้แต้ไปเรื่อย แต่วันนี้โชคไม่เข้าข้างเจ้าสีเลย ไม่ได้แม้นกกระจิบสักตัว พอรู้สึกเหนื่อย บักสีจึงเดินกลับมาหาผู้เป็นพ่อซึ่งกำลังขอดน้ำจากก้นบ่อเทลาดหลังควายอยู่

"บักสีอาบน้ำซะเด้อ เอาควายกลับบ้านก่อนนะ กูปั้นหัวคันนาก่อนค่ำ ๆ จึงจะกลับ" ลุงมากผู้เป็นพ่อกล่าวกับบักสีลูกรักด้วยความเอ็นดู ปีนี้บักสีอายุสิบขวบแล้ว เพราะเป็นลูกชายคนเดียว ลุงมากจึงรู้สึกภูมิใจหวังที่จะได้เป็นที่พึ่งพิงในยามแก่เฒ่า

ห้าโมงเย็นยามแดดร่มลมตก ชาวนาต่างจูงควายมุ่งหน้ากลับถิ่นฐานบ้านตน ต่างคนต่างคิดไปตามอารมณ์เพราะไม่แน่ใจในความเมตตาของธรรมชาติ เมื่อสิบกว่าปีที่แล้ว ถึงคราวหน้าฝน ฝนก็ตกตามฤดูกาล ถึงคราวหน้าแล้ง ชาวบ้านก็ไม่เคยเดือดร้อนเพราะขาดน้ำ ในน้ำมีปลา ในนามีข้าว มีป่ามีแมกไม้นานาชนิด มีนกหนูส่งเสียงร้องในป่าสอดประสานกันคล้ายเสียงดนตรีทิพย์ แต่ปัจจุบันป่าแมกไม้นานาพรรณเหลือน้อยเต็มที ถึงคราวหน้าฝนก็ไม่แน่นักว่าฝนจะตก ถึงคราวหน้าแล้งก็อดน้ำกินน้ำใช้ เดือดร้อนกันไปทั่วทั้งคนและสัตว์ ลุงมากคิดย้อนถึงอดีตด้วยความเสียดายบรรยากาศแบบครั้งกระโน้นขณะที่มือทั้งสองจับด้ามจอบ ออกแรงขุดดินปั้นหัวคันนา

"หกโมงแล้วมั้ง กลับบ้านก่อนเถอะ พรุ่งนี้ค่อยมาว่ากันใหม่" ลุงมากคิดในใจพลางเก็บจอบเอาผ้าขาวม้าคาดพุง หาบคอนหม้อขาวถ้วยจานเดินกลับบ้านยามตะวันโพล้เพล้ใกล้ค่ำ บักสีกลับถึงบ้านก่อนแล้วประมาณสักครู่ใหญ่ กำลังฟังเพลงลูกทุ่งจากวิทยุทรานซิสเตอร์อยู่ ขณะที่แม่บังอรกำลังวุ่นกับการตระเตรียมข้าวปลาอาหารเย็นอยู่ในครัว

“สีเอ๊ย พ่อเจ้ากลับมาหรือยังละลูก” ผู้เป็นแม่ร้องถามมาจากในครัว ยังไม่ทันที่เจ้าสีจะร้องตอบแม่ ลุงมากผู้เป็นพ่อก็เดินกลับถึงบ้านพอดี หาบสัมภาระมาพะรุงพะรังไปหมด บักสีวิ่งรับของจากพ่อกุลีกุจอ เมื่อข้าวปลาอาหารพร้อมแล้ว สามคนพ่อแม่ลูกจึงนั่งกินข้าวมื้อเย็นด้วยความเอร็ดอร่อย

ค่ำคืนนั้น อากาศดูจะร้อนอบอ้าวมากกว่าทุกคืนที่ผ่านมา ทำให้ลุงมากนอนเอามือก่ายหน้าผากครุ่นคิดถึงชะตากรรมวันข้างหน้าด้วยความไม่แน่ใจว่าจะได้ไถหว่านปักดำข้าวสักต้นหรือไม่ นอนกระสับกระส่ายไปมาไม่หลับเกือบตลอดทั้งคืน ถ้าฟ้าฝนไม่อำนวยเหมือนอย่างปีที่ผ่านมา จะทำอย่างไรดี

“สงสัยต้องล่องกรุงหางานทำอีกแล้ว” ลุงมากคิดคำนึงกับตัวเอง ขณะที่หันไปมองลูกเมียซึ่งกำลังหลับอยู่

วันแล้ววันเล่าที่ชาวบ้านรอน้ำจากฝนบนฟ้า จากเดือนหก ย่างเข้าเดือนเจ็ด จากเดือนเจ็ดล่วงเข้าเดือนแปด หมดเดือนแปดลุถึงเดือนเก้า ฝนตกกะปริดกะปรอยเต็มที ไม่ทำให้มีน้ำพอที่จะไถหว่านได้ ชาวบ้านคนแล้วคนเล่าหอบลูกจูงหลานเดินทางออกจากหมู่บ้านไปแสวงโชคยังถิ่นอื่นเพื่อความอยู่รอดแห่งชีวิต จนแทบไม่มีผู้คนเหลืออยู่ในหมู่บ้าน

“คงอยู่ไม่ได้แน่เรา ขืนอยู่มีหวังอดตายแน่” ลุงมากคิดทบทวน

กับตัวเองอีกครั้งหนึ่ง คิดดังนั้นแล้วก็ไม่ได้รอช้าอีกต่อไป เก็บข้าวของร่ำลาบังอรคู่ชีวิต จูงมือบักสีลูกรักมุ่งสู่กรุงเทพฯ เมืองฟ้าทันที

ห้าโมงเย็นของวันนั้น ลุงมากพร้อมด้วยเจ้าสีลูกชายวัยสิบสามขวบถึงกรุงเทพฯ ด้วยความทุลักทุเลเต็มทน เพราะรถไฟอัดแน่นไปด้วยผู้โดยสารที่หนีตายจากภัยแล้ง อากาศที่หัวลำโพง ไม่ได้เย็นสบายอย่างที่ลุงมากวาดหวังไว้ ทั้งความร้อนผสมกับควันรถนานาชนิด ผู้คนเดินขวักไขว่พลุกพล่าน ลุงมากจูงมือลูกชายเดินเก้ ๆ กัง ๆ ออกจากสถานีหัวลำโพง พอเดินออกมาพ้นตัวอาคารเท่านั้น ลุงมากแทบเป็นลม ทั้งควันและเสียงรถสารพัดยี่ห้อดังแปร๊น ๆ ปรื๊น ๆ มืดฟ้ามัวดิน ต่างฝ่ายต่างบีบแตร เพื่อขอทางทั้ง ๆ ที่รู้ว่าไม่มีทาง ลุงมากตาลีตาเหลือกจูงมือลูกชายหลบกลับเข้าไปนั่งพักอยู่ในสถานีหัวลำโพงนั่นเอง

ความคิดแกเริ่มสับสนหมดหนทาง จุดหมายที่ตั้งความหวังเอาไว้ดูจะหมดหวัง หวังความช่วยเหลือจากทิดบุญเพื่อนบ้านที่เข้ามาเสี่ยงโชคอยู่ก่อนแล้ว แต่ไม่รู้ว่าแกอยู่ที่ไหน กรุงเทพฯ กว้างใหญ่เหลือเกินสำหรับลุงมาก ค่ำคืนนั้น ลุงมากพร้อมกับลูกชายต้องนอนบ้างนั่งบ้างด้วยความวุ่นวายเหลือกำลัง มีบรรดาผู้อวดอ้างใจบุญวนเวียนมาอาสาให้ความช่วยเหลืออยู่ไม่ขาดสาย บ้างก็บอกว่าจะพาไปฝากเข้าทำงานในโรงงานใหญ่ โตเงินเดือนหลายพันบาท บ้างก็บอกว่าจะพาไปหาเพื่อนบ้านเดียวกันที่ลุงมีรู้จัก

ลุงมากกับลูกชายหลับ ๆ ตื่น ๆ อยู่ที่หัวลำโพงพร้อมกับเพื่อนชาวบ้านนอกผู้ร่วมชะตากรรมอีกหลายร้อยคน บางรายมีลูกน้อยยังนอนแบเบาะอยู่ บางรายสามีอุ้มลูกน้อยในขณะที่ภรรยาอุ้มท้อง เสียงบ่นพร่ำถึงโชคชะตาตนเอง เสียงเด็กร้องกระจองอแงดังระงมไปทั่ว ลุงมากรู้สึกคอแห้งหิวน้ำ มองชะเง้อหาน้ำมากลั้วคอ แต่จนปัญญาจะหาได้มาแก้หิวกระหาย จำต้องทนอยู่จนรุ่งเช้า ผู้คนมากหน้าหลายตาคล้ายกับจะมาจากภูมิภาคเดียวกันกับแก แต่ต่างคนต่างอยู่ด้วยใบ หน้าบึ้งตึง ไม่มีใครสนใจใคร ความรู้สึกของลุงมากตอนนี้บอกให้แกรู้ว่า "ที่นี่ มันแล้งทั้งภายนอกภายใน" ถึงกับครวญในใจว่า

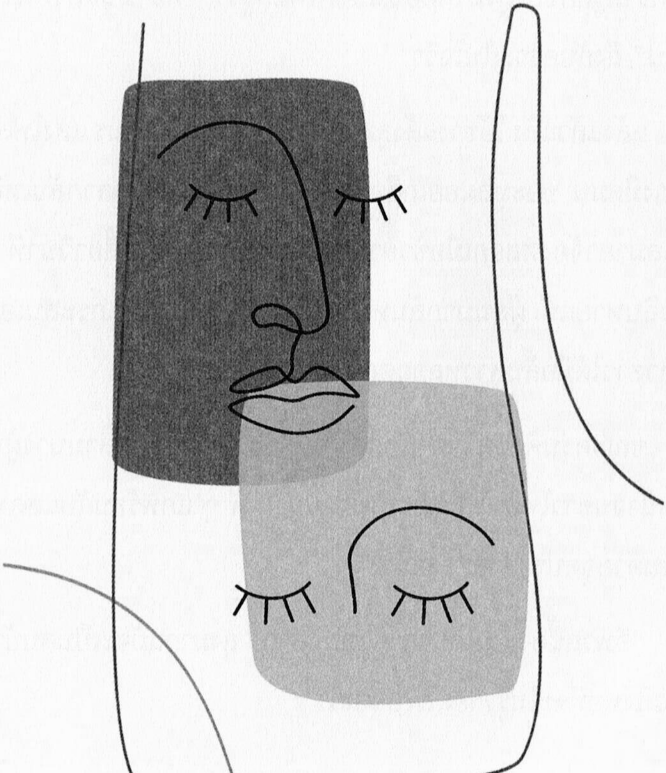
แล้งแล้วแล้ง โอ้ช่างแล้งสุดแล้งนะกรุงเทพเมืองอมร แสงไฟสว่างแต่หนทางมืดมน ขยะมูลฝอยเกลือกกลั้วเหม็นหึ่ง คนชั่วหลากล้นเหลือร้อยเล่ห์กลมายาจ้องหลอกเมื่อชั่วยาม หากเผลอไผลเพียงเสี้ยววินาที นั่นคือความฉิบหายแท้ ผู้คนมากล้นหลากเห็นแก่ตัวกระเสือกกระสนเอาแต่ได้มือยาวสาวได้มือสั้นสาวหลุดฉุดกระชากแต่ลมเอย

ขณะครุ่นคิด สายตาแกก็เหลือบไปมองสาวน้อยสามนางผู้ปะแป้งแต่งหน้าจนขาวโพลนไปหมด เดินผ่านมาใกล้ ๆ แกพร้อมกับแสดงอาการยั่วยวนด้วยจุดประสงค์บางอย่าง

"อีพวกนี้คงเป็นไก่นาจากแดนอีสาน" ลุงมากแม้จะเป็นคนบ้านนอกแต่ก็ไม่โง่พอที่จะไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร

๑๒

ใต้ดิน บนดิน กินเรียบ

มีคำกล่าวหนึ่งว่า “อันว่าหมู หมา กา ไก่ ช้าง ม้า วัว ควายนั้น เมื่อยามเยาว์วัยยังมีประโยชน์พอเป็นเพื่อนแก้เหงาและใช้งานได้บ้าง เมื่อยามแก่เฒ่าหรือล้มตาย เศษส่วนร่างกายก็มีประโยชน์อเนกอนันต์ แต่มนุษย์นี่สิ ตอนเป็นหนุ่มสาวก็ยังก่อความวุ่นวาย แม้เมื่อยามแก่เฒ่าก็แทบจะหาประโยชน์ไม่ได้”

ณ หมู่บ้านโคกสำเพ็ง ดินแดนห่างไกลความเจริญไร้แสงสีศิวิไลซ์ ชาวบ้านเชื่อถือโชคลาง ยึดเอาผีสางนางไม้เป็นที่พึ่งที่ระลึกแทนพระรัตนตรัย สิ่งเลวร้ายยิ่งกว่านั้นคือนิยมแทงหวยเป็นอาจิณ เล่นไพ่ฮิโลเป็นชีวิตจิตใจ ทำไร่ทำนาเป็นงานอดิเรก ย่างเข้าหน้าแล้งฤดูกาลหนึ่ง ทั้งร้อนทั้งแล้งน้ำดื่มน้ำใช้แทบไม่มีสมกับที่เป็นหน้าแล้งจริง ๆ ต้องเดินไปที่ห้วยห่างจากหมู่บ้านไปอีกร่วมสิบกิโลเมตรจึงพอจะหาน้ำได้ แดดร้อนเปรี้ยง ๆ ทำเอาผู้คนในหมู่บ้านแทบบ้าไปตาม ๆ กัน

“ทำไมมันร้อนบรรลัยวายวอดอย่างนี้ ร้อนแบบนี้ ใครไม่บ้าก็ไม่ใช่คนละ” ลุงคำมีนักดื่มเหล้าตัวฉกาจประจำหมู่บ้านกล่าวสบถออกมาขณะที่นั่งก๊งเหล้าประจำวัน พอดีเหลือบไปเห็น ทิดคำเบ้ากำลังแบกจอบเดินผ่านไป ลุงคำมีจึงร้องเรียกให้มานั่งร่วมวงตามประสาขี้เหล้าทั้งหลาย

“ไป....ป....ไหนวะ มาถอนซักแก้วสองแก้วก่อนค่อยไป ดื่มเหล้าวันละนิดจิตแจ่มใส วันนี้ คุณดื่มเหล้าหรือยัง” ลุงมีเดาะภาษาทันสมัยที่เขาพูดโฆษณากันตามโทรทัศน์

ขณะที่นั่งก๊งเพลิน ๆ กับทิดเบ้านั่นเอง คำใสนักดื่มเหล้าตัวฉกาจอีกคนหนึ่งก็เดินผ่านมาพอดี ลุงคำมีเห็นเพื่อนประเภทเดียวกันเดินผ่านมาดีใจเป็นนักหนายิ่งกว่าได้ทองคำเสียอีก รีบตาลีตาเหลือกเรียกให้มาร่วมวงแทบไม่เป็นภาษาคน เป็นอันว่าครบสามคำเฮงซวย คือ คำมี คำเบ้า และคำใส ถ้าทั้งสามคำนี้รวมกันเมื่อไร เป็นฉิบหายกันทั้งบาง วุ่นวายไม่รู้จบ

“ไอ้เบ้า มึงว่างวดนี้ตัวไหนเจ๋งวะ เห็นอีสีมันบอกว่า ๔๓ หรือ ๓๔ มาแน่แมนบ่” คำมีเปิดการสนทนาเรื่องหวยเถื่อน อันจะนำพาให้ฉิบหาย

“อา...า...สี่...สี่... สี่สองสี่สามกูไม่รู้ แต่วันนี้กู...กู... ยังไม่ได้ส...สี่...เว้ย” คำเบ้าเริ่มลิ้นแข็งพูดไม่เป็นภาษาคน นัยน์ตาแดงก่ำสติแตก จนไม่รู้ว่าตัวเองเป็นคนหรือเป็นสัตว์ประเภทไหนกันแน่ ปากก็พร่ำถึงเรื่องอัปรีจัญไร

“ขอ....อ...ตัวไปถางไร่ก่อนนะ กลัวอีจันทร์มันเอาอีโต้จามหัว อีนี้มันดุว่ะ ประเดี๋ยวเป็นเรื่อง” คำเบ้ากล่าวจบก็งัวเงียลุกขึ้นด้วยหวังจะไปถางไร่ เพราะกลัวเมียรักยิ่งกว่าแมวกลัวหมา เดินเด้งหน้าเด้งหลังได้สองสามก้าว แล้วล้มแผละลงตรงนั้นเอง ท่าทางของแกตอนนี้น่าจะไปป่าช้ามากกว่าที่จะไปไร่ แกพยายาม ลุกขึ้นเดินต่อไปให้ถึงไร่ แต่ก็ล้มแผละลงอีก เลยถือโอกาสนอนเสียตรงนั้นเอง ข้างฝ่ายคำมีและคำใส พอเห็นว่าเมาได้ที่แล้วจึงพากันแยกย้ายเดินโซซัดโซเซแอ่นหน้าแอ่นหลังเตะขี้หมูขี้หมา ไปตามเรื่องโดยไม่มีจุดหมาย

ที่ชายป่าใกล้หมู่บ้านโคกสำเพ็ง พระหลวงตารูปหนึ่งปักกลดนั่งหลับตา ขัดสมาธิมาเป็นเวลาสามวันแล้ว ชาวบ้านผู้พบเห็นต่างพากันแวะเวียนไป กราบนมัสการขอโชคลาภมิได้ขาด ทุกคนที่ไปกราบนมัสการหลวงตาต่างมีจุดประสงค์เดียวกันคือ “ขอหวย” และบังเอิญเช่นเดียวกันที่หลวงตาเองก็มีจุดประสงค์เดียวในชีวิต คือ “ใบ้หวย” เข้าทำนองว่า “ฝนตกขี้หมูไหล คนจัญไรมาพบกันกลางทาง” นั่นแล

“ท่านเจ้าคะ งวดนี้ตัวไหนเด่น” ยายเม้านักด่าประจำหมู่บ้านถามขึ้นทั้ง ๆ ที่ปากตัวเองยังเคี้ยวหมากจับ ๆ อยู่จนปาก แดงแจ๋

“มันก็ดูยากอยู่น่า โยม อาตมานั่งเพ่งทางในดูแล้ว ดูมันจะลาง ๆ แต่มีตัวเด่น ๆ อยู่สองตัว ที่เห็นชัดคือ ๓๕ งวดนี้ ๓๕ แน่ ๆ

หรือไม่งั้นก็ ๕๓ อาจจะมาสลับกัน” หลวงตามิ่งนักใบ้หวย ตัวฉกาจตอบพร้อมกับวางมาดนักบุญผู้ศักดิ์สิทธิ์

“เอาเป็นว่า ๓๕ เต็งหามใชไหม หลวงตา” ลุงคำมีผู้เพิ่งจะสร่างเมาถามขึ้นเพื่อความมั่นใจ

“ที่เห็น ๆ ก็มีเพียง ๓๕ นี้เท่านั้น ตัวอื่นไม่น่าเข้าเป้า” หลวงตามิ่งสาธยายด้วยมาดของผู้รอบรู้

เมื่อแน่ใจว่า ๓๕ เป็นตัวเต็งตามคำบอกใบ้ของหลวงตามิ่งแล้ว เหล่าประสกสีกาผู้เคร่งครัดต่อการแทงหวยก็พากันแยกย้ายกันกลับถิ่นฐาน จัดแจงหาเงินมาแทงหวยตามที่หลวงตา บอกไว้ ที่ฐานะยากจนไม่มีเงินทองก็เที่ยวหยิบยืมเพื่อนบ้านเพื่อมาแทง ๓๕ ตัวที่ว่ามาแน่นั่นแหละ บังเอิญเหลือเกินงวดนั้น ออก ๓๕ ตรงเป๊ะราวกับผีจับยัด ทำเอาเหล่าประสกสีกาประจำหมู่บ้านโคกสำเพ็งต่างยิ้มแย้มแจ่มใสกันทั่วหน้า หลวงตามิ่งเองก็พลอยโด่งดัง ลาภสักการะหลั่งไหลมาเป็นเทน้ำเทท่าดังห่าฝน คนนี้ก็บอกว่าหลวงตาเจ๋ง คนโน้นก็บอกว่าหลวตาแจ๋ว ยกย่องหลวงตามิ่งเป็นผู้วิเศษไปเลย ทำเอาหลวงตามิ่งแทบตัวลอยสติสตังไม่อยู่กับเนื้อกับตัว หลงระเริงนึกว่าตัวเองเป็นผู้วิเศษอย่างที่ชาวบ้านเขายกยอ

หลายวันต่อมา ก่อนหวยออกหนึ่งวัน บริเวณที่หลวงตามิ่งปักกลดอยู่นั้น มันไม่ใช่ชายป่าธรรมดาเสียแล้ว ผู้คนทุกสารทิศหลั่งไหลมาชุมนุมกันอย่างมืดฟ้ามัวดิน

ท่ามกลางแดดร้อนเปรี้ยง ๆ ทุกคนหน้าดำคร่ำเครียดบางนั่งบ้างยืนกระสับ-กระส่ายคอยเงี่ยหูฟังว่าหลวงตามิ่งจะพูดอย่างไร ผู้คนมืดฟ้ามัวดินมาชุมนุมกันตั้งแต่แปดโมงเช้าจนบัดนี้ล่วงเข้าสี่โมงเย็น บางคนไม่ได้กินข้าวกินปลา หมดแรงเป็นลมสลบไสลไปเพราะความหิว ไอ้จุกคนขายไอติมประจำหมู่บ้านยิ้มแทบแก้มปริ

และแล้ว เวลาที่ทุกคนรอคอยก็มาถึง หลวงตามิ่งบอกสิ่งที่ทุกคนต้องการในตอนเกือบห้าโมงเย็น คนจำนวนพันพากันเฮโลเข้าหาหลวงตามิ่ง บ้างล้มลุกคลุกคลานปีนป่ายข้ามหัวกันวุ่นวายไปหมด "๒๔ โว้ย ๒๔ โว้ย ๒๔....๒๔" ไม่รู้เป็นเสียงใครบ้างตะโกนโหวกเหวกลั่นระงมไปหมด ประมาณ ๓๐ นาทีต่อมา บริเวณที่หลวงตาปักกลดอยู่นั้นก็เงียบสงบลงเหลือเพียงหลวงตามิ่งอยู่ผู้เดียว ชาวบ้านต่างแยกย้ายกันกลับบ้านเรือนไปหมดแล้ว ลุงคำมี คำเบ้า และคำใส สามคำเฮงซวยนั่นเล่าต่างทุ่มแทงไม่อั้น ลุงคำมีขายนาไปแปลงหนึ่ง คำเบ้าขายควายไปหนึ่งตัว ส่วนคำใสก็ขายลูกหมูไปเกลี้ยงคอก เล่นกันเต็มที่ หวังรวยแบบฟ้าถล่มดินทลายกันเลยทีเดียว

"อีบัวผันมันบ่นว่าขี้เกียจเลี้ยงหมู กูเลยขายมันเกลี้ยงคอก หมูหมาไม่เลี้ยงแล้วชาตินี้ อีบัวมันเลี้ยงหมูจนหน้าจะเหมือนหมูแล้ว ไม่เห็นมันรวยสักที" คำใสกล่าวถึงอาชีพของเมียให้เพื่อนอีกสองคนฟัง

เย็นวันหวยออก จะว่าเป็นวันมหาวิปโยคก็คงไม่ผิดนัก หมู่บ้านโคกสำเพ็งและหมู่บ้านใกล้เคียงต่างเงียบกริบ

บ้างนั่งซึมเหมือนไร้ชีวิตจิตใจ เพราะต่างหมดเนื้อหมดตัวไปตาม ๆ กัน หวยที่ออกมาแทนที่จะเป็น ๒๔ อย่างที่หลวงตามิ่งบอก กลับเป็น ๙๐ เสียนี่ บรรลัยวายวอดกันทั้งคุ้มตำบลเลยทีเดียว คำเบ้าเสียควายไปหนึ่งตัวถึงกับเลือดขึ้นหน้า คว้าได้อีโต้ถือเดินโทง ๆ ไปที่ชายป่าใกล้หมู่บ้าน ณ ที่หลวงตามิ่งปักกลดอยู่ โดยมีชาวบ้านกลุ่มหนึ่งอีกประมาณสิบคนวิ่งตามไปร้องห้ามเพราะกลัวคำเบ้าจะทำบาปหนักซ้ำเข้าไปอีก

"หลวงตามิ่ง ชาตินี้เราอยู่ร่วมโลกกันไม่ได้เสียแล้ว" คำเบ้าสบถออกมาด้วยความโกรธสุดขีด ครึ่งเดินครึ่งวิ่งตรงลิ่วเข้าหากลด พลางคว้าก้อนดินเหวี่ยงนำร่อง ก้อนดินลอยละลิ่วจับพลัดจับผลูไปชนศีรษะหลวงตามิ่งเข้าพอดี

"ใครขว้างหัวกู" หลวงตามิ่งร้องเอะอะลั่นกลด

"ฮะฮ่า ผมเองแหละ หลวงตาจ๋า" ทิดเบ้ารับสารภาพอย่างไม่สะทกสะท้าน

หลวงตามิ่งมองเห็นคำเบ้ายืนตระหง่ายเงือดเงื้ออีโต้ยิ้มแสยะอยู่ด้วยนัยน์ตาเขียวปัด ก็พอจะเดาออกว่ามันเกิดอะไรขึ้นแล้ว งวดนี้มันคงไม่เข้าเป้าเป๊ะเหมือนงวดที่แล้ว มันจึงลงเอยอย่างนี้ นึกได้ดังนั้น รีบคว้าย่ามและจีวรใส่เกียร์หมาเดินหน้าทันที

"จะไปไหน หลวงตามิ่ง กลับมาคุยกันก่อน" ทิดคำเบ้าตะโกนไล่หลังพลางถืออีโต้ไล่ตามไม่ลดละ โดยมีชาวบ้านกลุ่มหนึ่ง ไล่ตามเป็นงูกินหางเพื่อห้ามปรามทิดเบ้า

แม้หลวงตามิ่งจะแก่ แต่ฝีเท้าแกไม่แก่ ทิดคำเบ้ามองเห็นแต่จีวรปลิวว่อนอยู่เบื้องหน้า จนแล้วจนรอดก็ไล่หลวงตามิ่งไม่ทัน

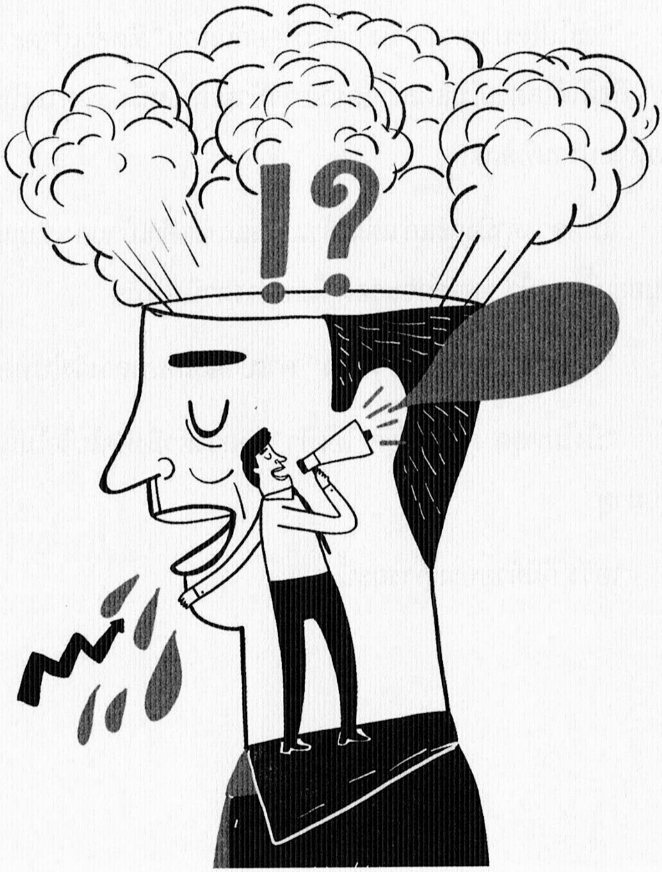
"หยุดก่อน หยุดก่อน ตามิ่ง" คำเบ้าตะโกนพลางวิ่งไปพลาง

"มึงไม่หยุด กูก็ไม่หยุด ไอ้เบ้า" หลวงตามิ่งคิดในใจไม่เหลียวหลังกลับมาดู

เอวัง ก็มีด้วยประการฉะนี้ ฯ

๑๓

เกลือจิ้มเกลือ

พูดถึงเรื่องความขี้เหนียวขึ้นตีดแล้วละก็ คงไม่มีใครเกินหลวงตาม้วนแห่งวัดดอนกระต่าย จังหวัดสระบุรี แกไม่รู้จักคำว่า "จ่าย" ในชีวิตของหลวงตาม้วน มีการจ่ายแทบนับครั้งได้ ไปสวดมนต์ที่ไหนได้อะไรมา แกจะเก็บทุกอย่างตั้งแต่เชือกห่อของ ไม้ขีดไฟ ผงซักฟอก สบู่ ชา ไม้จิ้มฟันและอื่น ๆ อีกจิปาถะ อาบน้ำไม่เคยฟอกสบู่ ซักผ้าเดือนละหนึ่งครั้ง แถมซักด้วยน้ำเปล่า โดยไม่ใช้แฟ้บเสียอีก แกชอบสูบบุหรี่ใบจากมวนโต จนได้ฉายานามประจำตัวอีกอย่างหนึ่งว่า "ม้วน มวนโต"

พูดถึงความเป็นคนเจ้าเล่ห์หลุกหลิกแล้วละก็ ไม่มีใครเกินสามเณรตู้ผู้ไม่เคยยอมเสียเปรียบใครแม้แต่กระเบียดนิ้ว พระในวัดดอนกระต่ายถ้าคิดจะใช้เณรตู้แล้วละก็ต้องเตรียมค่าทิปเอาไว้ด้วย ถ้าพระรูปใดใช้เธอโดยไม่มีค่าทิปติดปลายนวม นอกจากจะใช้ได้ครั้งเดียวในชาตินี้แล้ว ยังถูกด่าลับหลังแถมอีกด้วย

บ่ายแก่ ๆ วันหนึ่ง ขณะที่เณรตู้กำลังเดินเตร่ไปเตร่มาอยู่นั่นเอง มีเสียงห้าว ๆ ดังขึ้นทางด้านหลัง "ตู้ เอ๊ย ตู้" เธอจึงหันกลับไปมองยังที่มาของเสียง เห็นหลวงตาม้วนยืนเก้ ๆ กัง ๆ อยู่

“เรียกทำไมหรือหลวงตา” เณรตู้ถามถึงความประสงค์ผู้ร้องเรียก

“เอ็งว่างหรือเปล่าวะ ข้ามีธุระนิดหน่อย ช่วยสงเคราะห์หน่อยได้ไหม” หลวงตาม้วนสาธยายจุดประสงค์พร้อมกับตีสีหน้าวิงวอน

“ก็พอว่างอยู่ แต่....แต่หลวงตามีธุระอะไรล่ะ” เณรตู้แสดงอาการอึกอักไม่ค่อยเต็มใจรับใช้นัก เพราะรู้ฤทธิ์เดชแห่งความเป็นคนจอมเหนียวหนึบของหลวงตาม้วนดี แต่ยังแบ่งรับแบ่งสู้เพราะกลัวโอกาสจะหลุดลอยไปโดยไม่ได้เสี่ยงดวง

“เอาจดหมายนี่ไปให้ผู้ใหญ่มาหน่อยนะ เมื่อวานข้าไปหามาแล้วไม่เจอตัวแกว่ะ” หลวงตาม้วนแจงสี่เบี้ย

“เอ่อ...อ..แต่ผมมีงานมากนะหลวงตา” เณรตู้ตอบรับแบบไว้เชิง

“ไม่ต้องห่วงน่า ข้ามีของตอบแทนให้ เอ็งไม่ต้องห่วง” หลวงตาม้วนพอจะรู้เชิงเณรตู้จึงบอกย้ำให้เณรเจ้าเล่ห์มั่นใจว่าไม่ถูกใช้โดยสูญเปล่า

“ก็ได้ ไหนล่ะจดหมาย” เณรตู้ตอบตกลงพร้อมกับถามหา จดหมายยืนรออยู่สักครู่หนึ่ง หลวงตาม้วนก็เอาจดหมายมาให้พร้อมกับชี้แจงรายละเอียดอีกสองสามคำ

ขณะที่เดินนำจดหมายไปส่งผู้ใหญ่มานั้น เณรตู้ครุ่นคิดหาทางหนีทีไล่ตลอดเวลาโดยแบ่งเป็นแผนหนึ่ง แผนสองและแผนสาม เพราะรู้ฤทธิ์เดชของหลวงตาม้วนดี ถ้างานนี้มีการเบี้ยว

ค่าทิปกันอีกก็ต้องพังไปข้างหนึ่ง คงอยู่ร่วมโลกกันไม่ได้แน่นอน ประมาณสิบนาทีต่อมา เณรตู้ก็กลับมารายงานหลวงตาม้วนถึงความสำเร็จเรียบร้อยของงานที่แกมอบหมาย

“เรียบร้อย หลวงตา มือชั้นนี้แล้วไม่เคยทำให้ใครผิดหวัง” เณรตู้รายงานหลวงตาแต่ก็ไม่วายที่จะคุยโอ่ตามแบบฉบับ

“ดีแล้ว ขอบใจ มานี่หน่อยซิ” หลวงตาม้วนกล่าวขอบคุณพร้อมกับเรียกเณรตู้เข้าไปหาขณะที่แกหันหลังเดินเข้าไปในกุฏิ สามเณรตู้เดินตามหลวงตาม้วนเข้าไปในกุฏิ พลางนึกกระหยิ่มอยู่ในใจว่างานนี้หมูในอวยอีกแล้ว คงฟันหลายเงินแน่ เพราะหลวงตาม้วนกระเป๋าหนักพอดูทีเดียวแม้ไม่ค่อยยอมจ่ายง่าย ๆ แต่คนอย่างเณรตู้แล้วไม่มีใครกล้าเบี้ยว ขณะที่กำลังนึกคลึ้มอยู่นั่นเอง หลวงตาม้วนก็เดินออกมาจากในห้อง

“เอาชานี้ไปต้มกินนะ ชาอย่างดีเชียวนะ ข้าหวงมาก แต่นี่พิเศษสำหรับเอ็ง” หลวงตาม้วนกล่าวเสร็จก็ยื่นห่อใบชาที่เก่าเต็มทีให้เณรตู้แล้วรีบหันหลังเดินกลับเข้าไปห้องทันที เพราะรู้ดีว่างานนี้เณรตู้ไม่พอใจแน่จึงไม่อยากฟังคำต่อรองของเณรตู้

“ไอ้ชาบ้อบานี่ ดูซิ เก่าแก่เต็มทน ไม่รู้ว่าเก็บไว้ตั้งแต่พอศอไหนแสบนัก ฝากไว้ก่อนเถอะหลวงตา บุญคุณไม่ต้องทดแทน แต่แค้นนี้ต้องชำระ” เณรตู้คำรามในใจ แต่ไม่รู้ว่าจะทำอะไรได้ในตอนนี้ จึงจำใจถือชาห่อเก่า ๆ นั้นเดินกลับกุฏิ

อีกสามวันต่อมา ไม่รู้ว่าเณรตู้ไปรวยมาจากไหน เดินดูดนมสดยูเอชที เตร่ไปเตร่มาแถว ๆ หน้ากุฏิหลวงตาม้วน เพื่อเป็น การยั่วให้หลวงตาน้ำลายสอ เพราะความขี้เหนียวของแกนั่นเอง ทำให้หลวงตาม้วนไม่มีโอกาสได้กินของแปลก ๆ เหมือนคนอื่นเขา นมกล่องยูเอชทีนี่เป็นสิ่งที่หลวงตาใฝ่ฝันอยากลิ้มลองมานานแล้ว แต่แกไม่มีโอกาสลิ้มลองสักที รอให้โยมถวายก็ไม่มีใครเอามาถวายแก เมื่อเห็นเณรตู้เดินดูดนมยูเอชทีล่อสายตาเช่นนั้น ทำให้หลวงตาม้วนแอบกลืนน้ำลายไปหลายอึก ยืนอยู่ในกุฏิแอบมองเณรตู้ด้วยความทรมานยิ่งนัก แต่เพราะความอยากมันมีมากเหลือทวี จึงไม่สามารถทนแอบมองต่อไปได้ ตัดสินใจทำใจดีสู้เสือ เดินออกมาพลางจีบปากจีบคอถามเณรตู้

"กินอะไรน่ะ สามเณรตู้" หลวงตาม้วนเอื้อนเอ่ยด้วยน้ำเสียงที่ตัวเองคิดว่าหวานที่สุด

"เขาเรียกว่านมสดยูเอชทีไง" เณรตู้ตอบด้วยน้ำเสียงไม่คอยแยแสนัก

จากคำถามของหลวงตาม้วนนั่นเอง ทำให้เณรตู้เกิดความคิดขึ้นแว่บหนึ่งที่จะแก้เผ็ดหลวงตาม้วน จึงทำทีอยากคุยด้วย นั่งคุยถึงสรรพคุณของนมสดยูเอชทีว่ามีประโยชน์อย่างโน้นอย่างนี้ ดื่มเป็นประจำแล้วทำให้ไม่รู้สึกแก่ และก่อนที่จะจากกัน ก็ไม่วายที่จะรับอาสาหามาให้หลวงตาดื่ม ทำให้หลวงตาม้วนตาลีตาเหลือกกล่าวขอบคุณเป็นการใหญ่

“แสบแน่ หลวงตาเอ๋ย” เณรตู้นึกในใจ เดินกลับกุฏิพลางคิดหาวิธีการที่จะแก้เผ็ดหลวงตาม้วน

ข้างฝ่ายหลวงตาม้วนนั่นเล่า นั่งรอเฝ้าดื่มนมสดยูเอชทีจากสามเณรตู้อยู่ทุกวัน วันแล้ววันเล่านั่งกลืนน้ำลายอยู่หลายวัน พอล่วงถึงวันที่สี่ขณะที่นั่งวาดภาพกล่องนมสดอยู่นั่นเอง เณรตู้ก็เดินเข้ามาหาพร้อมกับถือถุงกระดาษเล็ก ๆ ติดมือมาด้วย ทำให้หลวงตาม้วนยิ้มออก เพราะคิดว่านั่นคงเป็นนมสดแน่

“สามเณรตู้เองเหรอ นึกว่าใคร” หลวงตาม้วนร้องทักทายด้วยน้ำเสียงหวานสุดขีด สีหน้ายิ้มแย้มแจ่มใสเป็นพิเศษ

“หลวงตาฮะ นี่นมสดยูเอชที ผมถวายหลวงตาเป็นกรณีพิเศษเลย” เณรตู้พูดด้วยน้ำเสียงหวานพอ ๆ กัน และยื่นถุงกระดาษให้หลวงตาแล้วถอยออกมายืนอยู่ห่าง ๆ ปากก็กล่าวเชิญชวนให้หลวงตารีบดื่มเสียโดยเร็ว

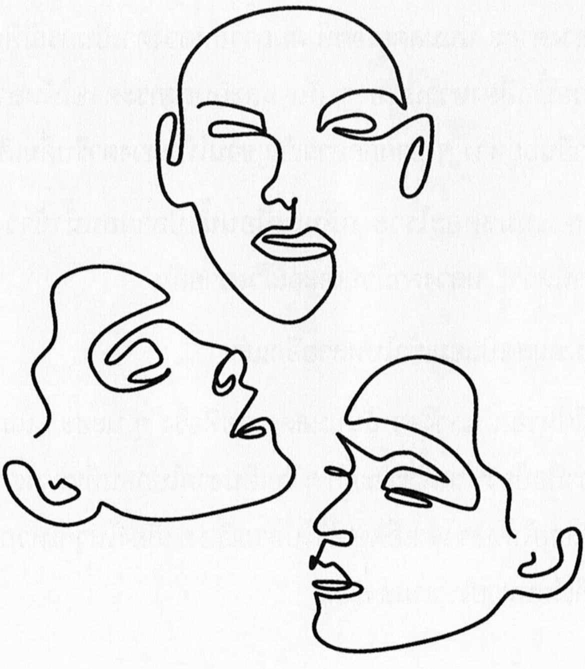
“เฮ้ย....นมสดอะไรวะ กลิ่นเหมือนน้ำปลาผสมน้ำข้าว เอ....เอเฮ้ย น้ำปลานี่หว่า” หลวงตาม้วนเอะอะโวยวายลั่น

ในขณะที่ดื่มนมสดปลอมเข้าไปหลายอีกแล้ว

“ไม่ใช่หรอก หลวงตา นั่นนมสดยูเอชทีจริง ๆ นะฮะ” เณรตู้ยืนยันพร้อมกับเอามือป้องปากหัวเราะกั๊ก ๆ รีบเดินจากไปก่อนที่หลวงตาจะลงมือทำอะไร ปล่อยให้หลวงตาเอ็ดตะโรไปตามเรื่อง เสียงโหวกเหวกดังลั่นวัดสักครู่หนึ่งก็เงียบหายไปตามสายลม

๑๘

คนดี ธรรมชาติ และความจริง

ถือกันว่า “ยศตำแหน่งหรือวุฒิการศึกษา” คือศูนย์รวมแห่งทิฏฐิมานะ การยอมรับไม่ได้และจมไม่ลงยอมตายดีกว่าจะอยู่ในฐานะที่ถูกตราหน้าว่าพ่ายแพ้ นี่คืออุปสรรคยิ่งใหญ่ที่ขัดขวางการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา มีการล้มล้างหักล้างโครงการใด ๆ ที่ “ตัวฉัน” ไม่ได้มีส่วนร่วมคิดค้นหรือเข้ากันไม่ได้กับความคิดของฉัน

มากคนมากความคิดอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยง ถ้าอยากมีคนเดียวความคิดเดียวก็ต้องหนีไปอยู่บนยอดเขาในป่าหิมพานต์ นั่งวาดโครงการ แบกปูนเอง แบกเสาเอง ไม่ยากเลยถ้าอยากรู้ว่า “ทำไมคนทั้งหลายจึงไม่ค่อยเชื่อถือเรา” ลองย้อนกลับมามองดูที่ตัวเองว่า “ทุกวันนี้เราทำอะไรลงไปบ้าง”

สังคมเมืองกรุงนับวันจะยื้อแย่งแข่งขัน รถยนต์มากกว่าคนเดินถนน แออัดยัดเยียดทั้งตึกอาคาร สภาพเช่นนี้นับวันจะมากยิ่งขึ้น พระภิกษุสามเณรหลายรูปนั่งคิดพะวงขุ่นใจว่า “ฉันไม่มีวันไปยุ่งกับความแออัดสับสนอย่างนั้นเด็ดขาด ฉันไม่โง่หรอก จะออกไปหาเรื่องอะไร สู้นอนฟังเพลงอยู่ในวัดดีกว่า” แต่พวกเธอหารู้ไม่ว่ากำลังหลอกตัวเองอยู่ เราฝืนความเป็นจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้ไม่พ้นหรอก ไม่เผชิญหน้ากับความจริงในวันนี้ก็ต้องเผชิญในวันข้างหน้า สังคมมันบีบรัดเข้ามาทุกวัน พระคุณเจ้าไม่คิดจะยุ่งเกี่ยวกับสังคมภายนอก แต่ชอบเอาความคิดไปยุ่งเกี่ยวอยู่ตลอดเวลามันคืออะไรกัน

กบตัวหนึ่งอยู่ในกะลาตั้งแต่เล็กจนโต "แหม โลกนี้มันสงบดีนะ ไม่มีใครมาวุ่นวายเลย ในโลกใบนี้มีเราอยู่คนเดียวเท่านั้น" เจ้ากบตัวนั้นคิด แต่อยู่มาวันหนึ่ง มันไปพบแม่วัวซึ่งตัวใหญ่กว่ามันเข้า นึกในใจว่า "เอ๊ะ เจ้าวัวนี่ตัวใหญ่กว่าฉันได้อย่างไร ฉันซิตัวใหญ่กว่าใครในโลก ไม่มีใครยิ่งใหญ่กว่าฉัน" คิดเสร็จ เจ้ากบนั้นก็สูดลมเข้าท้องทำตัวพองขึ้น ๆ จนท้องแตกตาย

ค่ำคืนแห่งแรมสิบห้าค่ำ เจ้าหิ่งห้อยบินร่อนวนไปมา ส่องแสงประกายวูบวาบท่ามกลางความมืดยามเที่ยงคืน มันนึกกระหยิ่มในใจว่า "ทั่วทั้งโลกคงไม่มีใครเด่นเป็นประกายสุกใสยิ่งกว่าตัวฉัน ดูซิ ใคร ๆ ต่างจ้องมองฉันคนเดียว" พอรุ่งขึ้นอีกวัน เจ้าหิ่งห้อยนั้นเสียอกเสียใจเป็นนักหนาที่ประกายวูบวาบตามร่างกายของมันหายไปหมดสิ้น

บ่ายแก่ ๆ วันหนึ่ง เสียงโฆษณาประชาสัมพันธ์ขายสินค้าในงานวัดของนักบุญคนหนึ่ง เสียงนั้นดังลั่นจนแสบแก้วหู ทำเอาชาวบ้านละแวกนั้นแทบบ้าไปตาม ๆ กัน

"ท่านสาธุชนทั้งหลาย ตะกรุดพันปีนี้มีฤทธานุภาพล้นฟ้ากันกระสุนกันมีดผาหน้าไม้ ป้องกันสัตว์มีพิษทุกชนิด อยู่ยงคงกระพัน" เจ้าโฆษกอวดสรรพคุณของตระกุดที่มันจำหน่ายอยู่

ป้าแช่มเป็นคนหนึ่งที่เข้าคิวรอซื้อสินค้าที่เขากำลังโฆษณาอยู่ พอได้สินค้าศักดิ์สิทธิ์ตามที่เขาว่ากันแล้ว แกก็เอาตะกรุดห้อยคอเดินกลับบ้าน

ทันทีที่ปากทางเข้าบ้านแก มีพระธุดงค์รูปหนึ่งมาปักกลดจำวัดอยู่ เนื่องจากเป็นเวลามืดค่ำแล้ว แสงสว่างจากไฟฟ้าก็ไม่มี ขณะที่ป้าแช่มเดินเข้าบ้านนั่นเอง แกเดินชนกลดพระธุดงค์เข้าจังเบอ ทำเอาพระรูปนั้นเอ็ดตะโรพร้อมกับสาปแช่งเป็นการใหญ่ ป้าแช่มกำตะกรุดแน่น "ตะกรุดนี่มันจะช่วยกูได้ไหมเนี่ย" แกนึกอยู่ในใจ

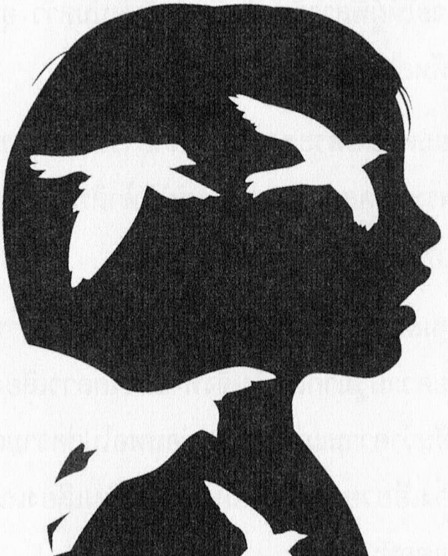
ป้าช้อยอายุปาเข้าไปเก้าสิบแปดปีแล้ว สุขภาพร่างกายทรุดโทรมเหลือที่จะเยี่ยวยา นัยน์ตาฟ่าฟางมองทางไม่เห็น เดินเหินลำบากยากยิ่ง ป้าแช่มวาดหวังจะให้ผู้พี่สาวมีกำลังดังเช่นวัยหนุ่มสาว อุตส่าห์ให้คนอุ้มพี่สาวไปวัด เพื่อให้หลวงตาสวดสะเดาะเคราะห์ให้

"พี่สาวโยมตอนนี้พระศุกร์เข้าพระเสาร์แทรก สุขภาพจึงไม่ค่อยดี อย่างนี้ต้องให้พระสวดสะเดาะเคราะห์ซักห้าสิบจบ คิดว่าแก่จะดีขึ้น" หลวงตาปุ้ยพูดให้ความหวังป้าแช่ม

เณรบุญสมเดินผ่านใต้ถุนกุฏิหลวงตาปุ้ย ได้ยินคำทำนายของหลวงตาเข้าพอดี ด้วยความรู้มากเกินไปจึงทำแสร้งกล่าวเสียงดังว่า "อนิจจาวะตะ สังขารา อันว่าความแก่เฒ่าชรา ย่อมพอไปสู่ความตาย สวดจนปากฉิบหายก็ไม่มีทางเยียวยา" ทุกคนบนกุฏิได้ยินเสียงเณรบุญสมชัดเจน ทำให้วงสนทนาแตกทันที

๑๕

นรกกับสวรรค์

ตื่นขึ้นมายังไม่ทันล้างหน้าก็รู้สึกมีปัญหากับการกินเสียแล้ว จะกินอะไร จะกินที่ไหน จะกินกับใคร เมียน้อยหรือเมียหลวง หรืออีแต๋วคนใช้ประจำบ้าน จะเอาอะไรกิน นี่ยิ่งเป็นปัญหายิ่งใหญ่กว่า แต่ไม่ค่อยมีการพูดถึงในสังคมที่สมมติกันว่าศิวิไลซ์

“ว้า เมื่อวานซืนก็กินกุ้งเผา เมื่อวานก็ลองชิมหูฉลาม วันนี้ยังจะต้องไปทนกินหมูหันอีกแล้ว อะไรกันวะกินแต่กุ้งเผา หูฉลาม หมูหันทั้งปี เบื่อที่สุดเลย ชีวิตนี้ไม่มีอะไรดีกว่านี้แล้วหรือ” เศรษฐีเจ้าของบริษัทใหญ่ที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งบ่นกับตัวเอง

“ลูก วันนี้ไม่มีเงินเหลือเลย จ่ายค่าเช่า ค่าน้ำมันหมดเลย มีปลาทูเค็มตัวหนึ่งอยู่ในตู้กับข้าว ลูกกินก่อนนะ พ่อจะอาบน้ำ” คนขับแท็กซี่กล่าวกับลูกก่อนจะไปทำกิจธุระส่วนตัว

ดึกสงัดวันหนึ่ง ทิดมากนอนครุ่นคิดเกี่ยวกับชะตาชีวิตของตัวเองและครอบครัว มองหนทางข้างหน้ามันมืดมิดทุกเส้นทาง เพราะความคิดที่จะยกฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัว ให้ดีขึ้นนั่นเอง ทำให้แกต้องไปยืมเงินตาเท่งมาเพื่อเป็นค่านายหน้าจัดหางาน ณ ดินแดนตะวันออกกลาง บุญไม่มาวาสนาก็ไม่ส่ง ทำให้ทิดมากรออยู่เป็นแรมปีก็ยังไม่ได้บินไปทำงานตามที่วาดหวังไว้ จึงต้องประสบชะตาชีวิตที่น่าวิตกเช่นนี้

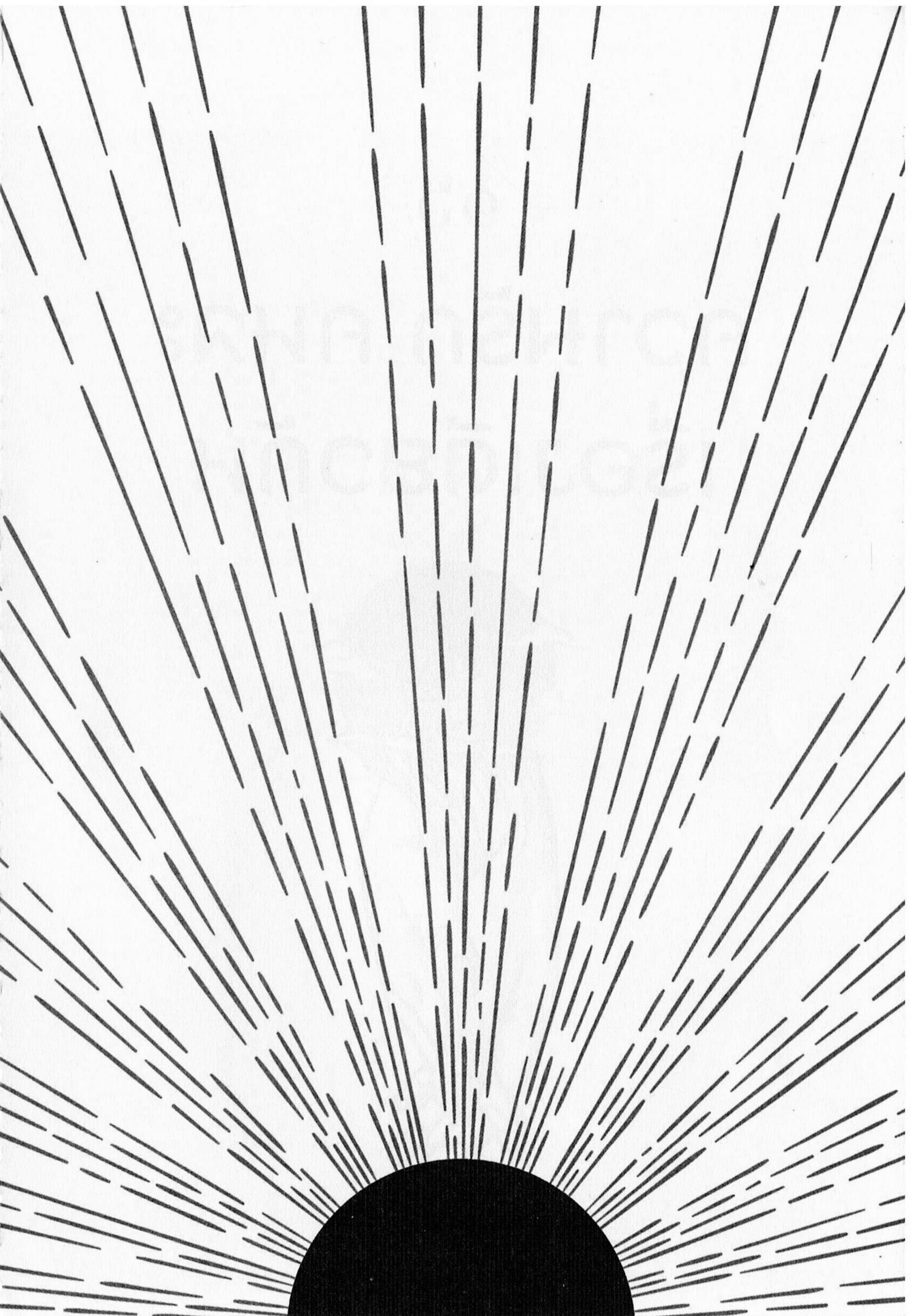
ด้วยหนี้สินก้อนโต อัตราดอกเบี้ยร้อยละสิบบาทต่อเดือนนั้น ไม่ใช่เรื่องธรรมดาเสียแล้ว เมื่อคิดคำนวณทั้งต้นทั้งดอกแล้ว จะขายที่นาทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ จะขายบ้านเรือนที่แกอาศัยอยู่ รวมทั้งขายตัวเองด้วย ก็ยังไม่พอใช้หนี้

"ทำอย่างไรดี นี่ถ้าเดือนหน้าไม่ได้บิน กูตายแน่" ทิดมากรำพึงในใจ

จุดหมายของทิดมากคือตะวันออกกลางดินแดนที่เราไม่อาจนิยามความหมายได้ ซึ่งเป็นทั้งดินแดนที่สร้างฐานะให้ดีขึ้นและเป็นที่สร้างหนี้สินของนักขุดทองในขณะเดียวกัน และแล้วโชคของทิดมากก็มาถึง วันที่ ๑ พฤษภาคม อันเป็นวันแรงงานแห่งชาตินั่นเอง ทิดมากก็เหินฟ้ามุ่งสู่ซาอุดิอาระเบีย พร้อม ๆ กันนั้น ตาเท่งเศรษฐีเงินกู้ได้ยึดที่นาแปลงน้อยของทิดมาก เพราะไม่ได้ส่งทั้งต้นและดอกมาเป็นเวลาปีกว่าแล้ว

"หวานกูละ ปล่อยแค่หมื่นเดียว ได้ที่นามาหนึ่งแปลง ขายทอดตลาดสักสี่ส้าห้าหมื่น โว้ว สบายกู" ตาเท่งคำรามในใจ.

"บ่อเกิดแห่งบุญน้านมีสามอย่าง คือ ทาน ศีล ภาวนา ทานแปลว่าการให้ การเสียสละจะต้องเสียสละเงินทำบุญ สร้างวิหาร สร้างกุฏิ ซื้อเครื่องแอร์คอนดิชั่นสร้างห้องสุขา สร้าง..." พอดีวันนั้นเป็นพระหลวงพ่อกำลังเอื้อนเอ่ยเทศนาด้วยทำนองโบราณ เป็นที่ถึงอกถึงใจของบรรดาอุบาสกอุบาสิกาวัยใกล้ฝั่งยิ่งนัก

๑๖

ความรัก คนละเรื่องเดียวกัน

หากจะมีคำถามว่าอะไรคือความรัก คำตอบอาจปรากฏออกมาหลายรูปแบบไม่มีใครสามารถนิยามความหมายได้ตรงเท่ากับผู้กำลังถูกศรรักปักทรวงอยู่ โบราณสอนไว้ว่าจงสร้างความรักขึ้นในตัวเองให้เปี่ยมล้นจนตัวเรากลายเป็นคนน่ารัก แต่อย่าปล่อยความรักออกจากตัวมากเกินไปจนตัวเรากลายเป็นคนน่าเกลียด

"น้อง น้อง นั่นวิหกสองตัวกำลังจู๋จี๋กันดูน่ารัก ชั่งน่าเอ็นดูในความไร้เดียงสาของมันจริง ๆ" ชายผู้กำลังมีความรักกล่าวกับสาวน้อยผู้เป็นหวานใจ

"มันช่างเหมือนความรักของเราทั้งสองเสียนี่กระไร พี่จ๋า เราจะเชิดชูบูชาความรักที่บริสุทธิ์นี้ไปชั่วฟ้าดินสลาย" สาวน้อยคู่รักสนองตอบชายในฝันของหล่อน

เมื่อความรักสุกงอมได้ที่ ทั้งสองจึงตกลงแต่งงานใช้ชีวิตร่วมกัน ในตอนเย็นรุ่งขึ้นอีกวันหนึ่ง "พี่จ๋า วันนี้พี่จะทานอะไรจ๊ะ" ผู้เป็นภรรยาเอื้อนเอ่ยถามความประสงค์ของผู้เป็นสามี

"อะไรก็ได้ ถ้าน้องทำให้ พี่ทานได้ทั้งนั้น" ผู้เป็นสามีกล่าวตอบอย่างคนไร้ปัญหา

เย็นวันหนึ่งเมื่อสามปีผ่านไป "เฮงซวยแท้เว้ย กินแต่ปลาทูเค็มทั้งปี" ผู้เป็นสามีกล่าวสบถออกมาอย่างอารมณ์เสีย เมื่อมองเห็นปลาทูเค็มวางอยู่บนโต๊ะอาหาร

“ไอ้หอก ปลาทูเค็มน่ะ มันดีถมไปแล้ว หยั่งมึงเนี่ยมันต้อง กินต้มยำบาทา” ผู้เป็นภรรยาโต้กลับทันควันโดยไม่ต้องเสียเวลาคิด

“อาตมาลาละนะ คุณโยม” หลวงพี่รูปหนึ่งผู้กำลังจะก้าวเข้าประตูบ้านหลังนั้นด้วยจุดประสงค์บางอย่าง ถือโอกาสเจริญพรลาเจ้าของบ้านทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้เห็นหน้ากันเลย

ลูกโอ๋ : อู้ฮู....พ่อหิ้วอะไรมาเยอะแยะเลย สงสัยซื้อขนมมาฝากหนู

ลูกอ้อย : อ้อยว่า...ไม่ใช่ขนมหรอก ขนมอะไรจะอยู่ในขวด

ลูกโอ๋ : พนันกันไหมล่ะ โอ๋ว่าต้องเป็นขนมแน่ ๆ พ่อบอกว่าจะไปซื้อของมาเลี้ยงคุณลุงคุณน้าที่มาพักอยู่บ้านเราไงล่ะ...

พ่อ : ว่าไง โอ๋ อ้อย ลูกพ่อ แม่เขาไปไหนล่ะ

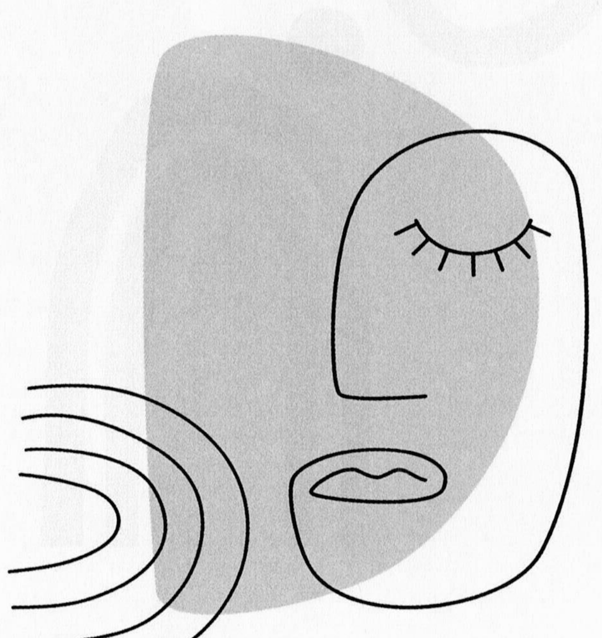
ลูกโอ๋ : แม่ไม่อยู่ฮะ พ่อฮะ พ่อซื้อขนมมาฝากโอ๋ใช่ไหมฮะ

พ่อ : ไม่ใช่หรอกลูก พ่อซื้อเหล้ามาเลี้ยงแขกน่ะ....

๑๗

ความคิดกับความจริง

ความสับสนวุ่นวายทุกอย่างอาจเป็นสิ่งที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งก่อขึ้นก็จริง แต่เราต้องดูองค์ประกอบอื่น ๆ ด้วยก่อนที่จะให้คำพิพากษาใด ๆ ไม่ใช่กล่าวโทษแต่ผู้ทำผิดอยู่ฝ่ายเดียวโดยไม่หันไปมองรอบ ๆ ตัว

มีคนจำนวนไม่น้อยที่ทำผิดเพราะมีเหตุการณ์บางอย่างบีบคั้น อาจเป็นเพราะการตัดสินใจชั่ววูบเนื่องมาจากถูกบีบคั้นทางจิตอย่างหนัก บางทีความผิดที่เขาทำลงไปนั้น มันคุ้มกับความรู้สึกบางประการที่ฝังอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ มีสัญชาตญาณ ที่ละเอียดอ่อนบ่งบอกให้เขารู้ว่า "เจ้าต้องทำอย่างนี้จึงจะไม่ขาดทุน"

นักโทษบางคนอาจไม่เสียใจต่อการกระทำของตัวเองเลยก็ได้ แม้จะเป็นเหตุให้ตัวเองต้องมาติดคุก เขาอาจกำลังสะใจต่อการกระทำของตัวเขาเองก็ได้ ใครจะรู้ การดำเนินชีวิตของแต่ละคนในสังคมโลก ล้วนเป็นอิสระไม่ขึ้นต่อกันและกัน ต่างคน ต่างใฝ่หาสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตัวเอง และเสาะหาความสนใจที่แท้จริงของตัวเอง แม้แต่คนที่เกียจคร้านมากที่สุดในโลก ยังไม่ยอมปล่อยความคิดของเขาให้ล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์ ทุกนาทีที่ผ่านผัน รู้ไหมว่าเขากำลังวาดวิมานในอากาศอยู่ ทุกโครงการของคนที่เกียจคร้านที่สุด ล้วนเป็นโครงการที่ยิ่งใหญ่ ที่สุด ถ้ามีจิตรกรผู้สามารถสะท้อนความคิดของผู้เกียจคร้านนั้นออกมาเป็นรูปร่างได้ ลองนึกภาพดูซิว่ามันจะงดงามตระการตามากขนาดไหน

ในโลกนี้ไม่มีใครอยากบอกตัวเองว่า “เราเกิดมาจน” เพราะมันขัดกับความรู้สึกที่นักปราชญ์มักบอกไว้เสมอว่า “คนที่เกิดมาแล้ว มีอวัยวะครบทุกส่วน ไม่ใช่คนจนเลย”

ลุงคำตากำลังนั่งพิจารณาคำกล่าวของนักปราชญ์นี้ จนทุกวันนี้เขายังไม่สามารถอธิบายความหมายของข้อความนี้ได้เด่นชัด เพราะความเป็นจริงในปัจจุบัน เขากำลังต่อสู้กับปัญหาชีวิตอย่างหนักอันเนื่องมาจากสภาพความขาดแคลนของครอบครัวนั่นเอง

ป้าสี ผู้เป็นภรรยาของคำตา แม้จะเหน็ดเหนื่อยจากการหาบขนมขายตลอดทั้งวัน แต่เมื่อกลับถึงบ้าน นางเฝ้าคิดถึงแต่ลูกชายคนเดียวที่กำลังเรียนอยู่ชั้นมัธยมปีที่หนึ่ง ความรักของแม่ที่มีต่อลูกนั้นไม่มีอะไรมาเปรียบปาน เอาแผ่นฟ้ามาเป็นกระดาษ เอาน้ำในมหาสมุทรทั้งสี่เป็นน้ำหมึก เอาต้นไม้ทั้งหมดในโลกมาเป็นปากกาแล้วจุ่มน้ำหมึกจารึกความรักของแม่ที่มีต่อลูก ใช้เวลาจารึกหมื่นล้านปี ก็ยังไม่สามารถบรรยายความรักของแม่ที่มีต่อลูกได้ทั้งหมด เมื่อลูกเติบใหญ่ขึ้นมา แม่ก็ยังเฝ้าคุ้มครองป้องกันอยู่เสมอ สู้อุตสาห์พยายามส่งลูกไปเรียนหนังสือเพื่อลูกจะได้มีวิชาความรู้ไม่โง่เหมือนแม่ ลูกจะได้มีโอกาสเป็นเจ้าคนนายคน มีหน้าตาในสังคม แต่ตลอดเวลาเวลาที่แม่เลี้ยง ลูกมา แม่ได้เคยหวังสิ่งตอบแทนจากลูกเลย แม่หวังเพียงว่าเมื่อไรลูกจะเรียนจบ เมื่อไรลูกจะได้งานทำเป็นหลักฐาน

“เอ๋ เอ๋ลูกแม่ วันนี้ครูเขาสอนอะไรบ้างละลูก เล่าให้แม่ฟังหน่อยซิ” ป้าสีถามลูกชายสุดที่รัก

“เรียนหลายอย่างจ๊ะแม่ ครูสอนสนุกด้วย พรุ่งนี้เห็นบอกว่าเลิกเรียนแล้วจะมีกิจกรรมพิเศษ เอ๋คงกลับบ้านช้าหน่อยนะแม่” ลูกเอ๋ตอบแม่พร้อมกับบอกกล่าวถึงความจำเป็นของตัวเองที่อาจทำให้ต้องกลับบ้านช้ากว่ากำหนด

ที่โรงเรียน หลังจากที่พักเที่ยงเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน เสียงสัญญาณกริ่ง บอกให้รู้ว่าเป็นเวลาบ่ายหนึ่งโมง “ไอ้ติ่ง บ่ายนี้ ชั่วโมงสองโดดโว้ย” เจ้าเอ๋ลูกชายสุดที่รักของป้าสีตะโกนบอกเพื่อนรักโดยไม่เกรงว่าครูจะได้ยิน

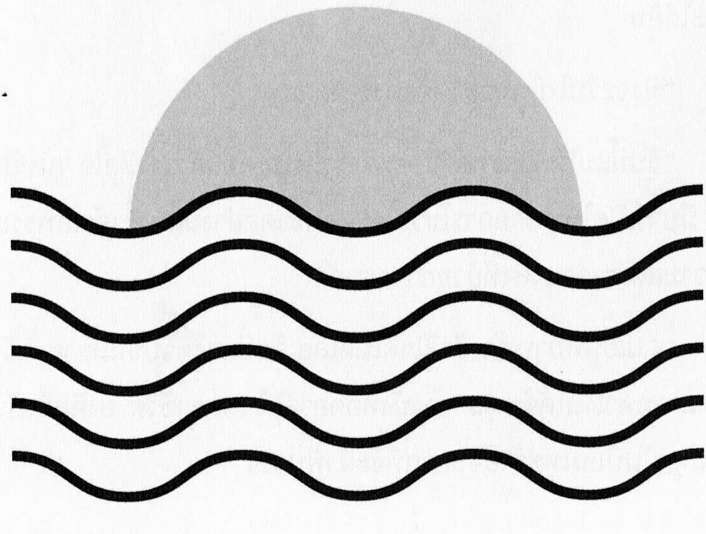
“มึงจะรีบไปไหนวะ” เจ้าติ่งร้องถาม

“วันนี้แม่ให้เงินมาหลายบาท ถ้ามึงไม่โดดแล้วจะเสียใจ กูไปสืบมาแล้ว มีบาร์เปิดใหม่ รายการโชว์พิเศษเด็ดขาดอย่างนี้เลย” เจ้าเอ๋พรรณนาถึงความเด็ดขาดของสิ่งที่ยั่วยุกามารมณ์

ตอนเย็นที่บ้านพัก ป้าสีโชคไม่ดีเลย วันนี้นางหาบขนมขายทั้งวันยังไม่สามารถหาเงินได้คุ้มทุน นางนั่งทอดอาลัยในชะตาชีวิต ยิ่งคิดยิ่งสับสนสังคมทุกวันนี้มันโหดร้ายจนยากที่จะฝ่าฟันจริง ๆ

๑๘

อุดมการณ์ กำมะลอ

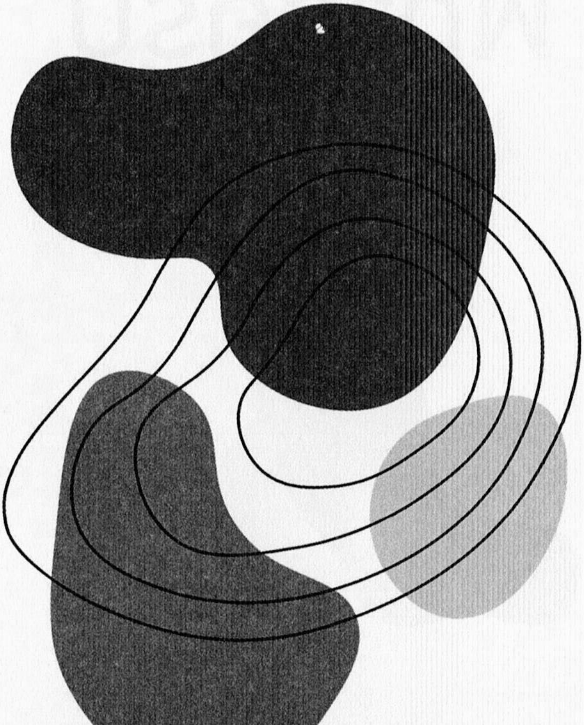
ในโลกนี้ไม่มีความถูกต้องจริง ๆ หรอกเพื่อนผู้ร่วมทุกข์เอ๋ย เพราะคนตั้งมากมาย ต่างคนต่างคิด ต่างจิตต่างใจ ความต้องการ รสนิยม ของแต่ละคนก็ย่อมต่างกัน มันอาจจะมีความถูกต้องจริง ๆ อยู่ แต่อย่าลืม ว่าความถูกต้องมีองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้อีกอย่างหนึ่ง คือ "ความถูกใจ" นักวิพากษ์สังคมท่านหนึ่งกล่าวเป็นคติสอนใจเพื่อนร่วมโลก

ความถูกต้องที่ปราศจากความถูกใจ ไม่มีทางทำให้เกิดความราบรื่นได้ คนที่ยึดอุดมการณ์อย่างเดียวโดยไม่สนใจสิ่งอื่นนั้น ตายมานักต่อนักแล้ว อุดมการณ์ที่ปราศจากข้าวปลาอาหารเป็นอุดมการณ์ที่แห้งแล้ง บนพื้นดินที่แห้งแล้ง เราจะปลูกพืชใด ๆ ย่อมไร้ผล เพราะฉะนั้น องค์ประกอบที่จะทำให้อุดมการณ์สมบูรณ์คือ "ข้าวปลาอาหาร"

“เราต้องล้มเลิกระบบเก่า ๆ เราต้องปฏิวัติ เราต้องแก้ไข เราต้องเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเก่าทั้งหมด เราจะปราบทุจริตคอร์รัปชั่นให้สิ้นซาก เราไม่เห็นด้วยกับระบบบริหารที่ใช้อยู่ เราจะลดช่องว่างระหว่างคนจนกับคนรวย เราจะพัฒนาชนบทบ้านนอกให้เจริญทัดเทียมกับเมืองหลวง เราจะให้ทุกคนอยู่ดีกินดี ขอให้ทุกคนสนับสนุนเราด้วย” นักวิชาการผู้ยึดอุดมการณ์ท่านหนึ่งประกาศก้องท่ามกลางฝูงชนที่กำลังเบื่อรัฐบาล

“ใจเย็น ๆ น่า บ้านเมืองเรากำลังขาดแคลน จะปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอะไร ต้องค่อยเป็นค่อยไป สามัคคีกันไว้นะ” นักปกครองผู้เข้าใจโลกดีกล่าวติงนักวิชาการคนนั้น

สองปีต่อมา ข่าวว่านักวิชาการผู้ยึดอุดมการณ์นั้นได้เป็นใหญ่เป็นโตถึงขั้นรัฐมนตรี หลายต่อหลายคนเขาพูดกันว่า “ไอ้นี่มันโกงกินบรรลัย!”

๑๙

พิการครบ

“ระยำแท้ ๆ วันนี้ซวยชิบหาย แทง ๙๐ ดันไปออก ๐๙ พรุ่งนี้กูจะเอาอะไรกิน” นักเล่นหวยบนดินพูดถึงโชคชะตาตัวเอง

“หวิด ๆ จะรวยแล้วนะ ต่อไอ้โต้งศักดิ์ ๒-๑ ยกหนึ่งยกสอง ชนะใส ๆ ยกสามยกสี่ก็นอนมา ยกห้าดันเอาคอไปรับแข้งเขา หมดตัวเลยกู สงสัยจะโดนต่อยกหกที่บ้าน อีแก่เอาตายแน่” นักเล่นพนันมวยบ่นให้เทวดาฟัง

“พ่อ พ่อ ขอตังกินหนมมั่ง” ผู้เป็นลูกร้องขอความเมตตาจากพ่อ

“ปัดโธ่ ไอ้ลูกระยำ กูเพิ่งเสียม้ามาหยก ๆ เดี๋ยวตบกลิ้ง” ผู้เป็นพ่อกล่าวผรุสวาทแทนการให้เงินลูก

“ทำไมดวงจู๋อย่างนี้ นั่งจั่วทั้งวัน แทนที่จะได้ทุนคืนบ้าง เสียหมดเกลี้ยง ๒,๐๐๐ บาท ไม่เหลือแม้แต่สตังค์แดง” นักเลงไพ่ บ่นกับตัวเอง

ที่โรงเรียนช่างกลแห่งหนึ่ง ประทีปหรือที่เพื่อน ๆ ตั้งฉายาว่า “เดอะเป๋” ตะโกนใส่วรศักดิ์เพื่อนร่วมแก๊งอีกคนหนึ่ง

“ไอ้ศักดิ์ ทำไมมึงไม่มาวะ เมื่อวานกูล่อเพียบเลย เสียใจด้วยนะเพื่อนไม่มีรอบสอง” ถึงไม่บอก วรศักดิ์ก็พอจะรู้ความหมายคำพูดประโยคนี้ของประทีปดีว่ามันหมายถึงอะไร

"กูไปไม่ได้จริง ๆ เมื่อวาน ไม่รู้ว่าแม่ได้ข่าวมาจากไหน เล่นงานกูหนักเลย ไอ้เป๋ นับแต่นี้ไป กูไปเที่ยวกับมึงไม่ได้แล้ว" วรศักดิ์กล่าวกับไอ้เป๋เป็นเชิงขอโทษที่ต้องแยกตัวออกจากแก๊ง

"ทำไมวะ มึงกลัวแม่งั้นหรือ โธ่ ไอ้หน้าตัวเมีย แม่เราน่ะเป็นผู้หญิงเว้ย มึงกลัวแม่ก็ไปเอาผ้าถุงคลุมหัวเถอะไป๊" ไอ้เป๋กล่าวไล่ตะเพิดส่ง

"ไม่ใช่อย่างนั้น ตอนนี้แม่กูไม่สบาย ออกไปขายของไม่ได้ ไม่มีใครหาเงินส่งน้องเรียน บางวันกูต้องออกไปขายของแทนแม่" วรศักดิ์พูดถึงความจำเป็นของตัวเอง

"มันจะเรียนไปทำไม ไอ้พวกบ้าเรียนหนังสือนี่มันดีตรงไหน เรียนจบแล้ว กูเห็นแต่มันเดินเตะฝุ่นกันเป็นแถว ทุเรศฉิบ" ไอ้เป๋กล่าวสบถอย่างอารมณ์เสียที่เห็นวรศักดิ์แสดงท่าทางอ่อนแอ

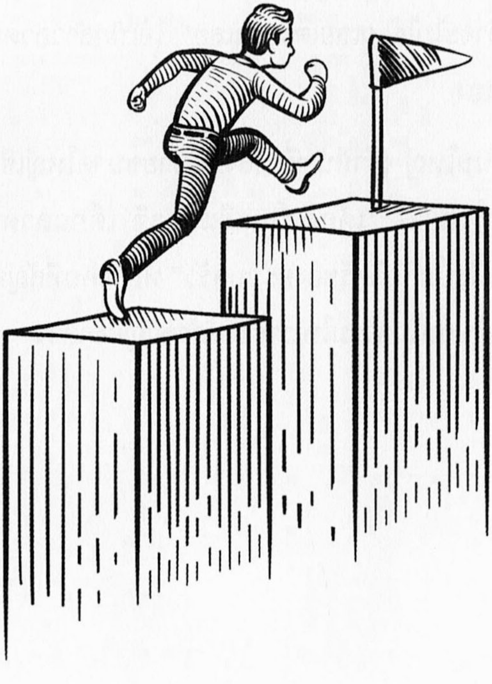
“มึงพูดก็ถูกของมึง แต่กูสงสารแม่ แกไม่สบายมาก ลุกไปไหนไม่ได้เลย น้องกูมีต้องสองคน เรียนทั้งสองคนเลย” วรศักดิ์พูดอธิบายให้เพื่อนเข้าใจ

“มึงก็ให้มันออกไปขายของซิวะ แล้วมึงก็เอาเงินที่มันขายของได้นั่นแหละมาเที่ยวด้วยกัน เมื่อวานนี้น้องกูไปขายหนังสือพิมพ์ได้มาหลายเงิน กูขอมัน มันทำท่าจะไม่ได้ กูเลยเตะกลิ้งเลย” ไอ้เป๋กล่าวอวดอ้างถึงความกล้าหาญของตัวเอง

ที่สี่แยกถนนใหญ่ เจ้าหน้าที่กำลังติดป้ายขนาดใหญ่เขียนข้อความคำขวัญวันเด็กแห่งชาติ “เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาด ชาติเจริญ เด็กกตัญญูรู้หน้าที่ เป็นศักดิ์ศรีของครอบครัว” หลายคนที่สัญจรไปมาผ่านสี่แยกแห่งนี้ ต่างชื่นชมในความไพเราะของคำขวัญดังกล่าว

๒๐

ชีวิต ความใฝ่ฝัน และการก้าวเดิน

หนึ่งวันมียี่สิบสี่ชั่วโมง นี่เป็นโอกาสเปิดกว้างสำหรับทุกคน ไม่ควรหยุดคิดสร้างสรรค์ตราบใดที่ยังมีลมหายใจ เรามองเห็นคุณค่าของตัวเองก็ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงสิ่งแปลกใหม่ตลอดเวลา ความเซ็งเกิดเมื่อเราหยุดอยู่กับที่จำเจซ้ำซากวันแล้ววันเล่า นักบริหารระดับสูงใจกลางกรุงเทพฯกำลังเกิดอาการเซ็งอย่างหนักบนตึกสูงระฟ้านั่น เนื่องเพราะวัน ๆ มัวยุ่งอยู่กับเอกสารกองโตมีตัวเลขพัวพันยุ่งเหยิงไปหมด ในขณะที่พ่อเฒ่าผู้เป็นกระดูกสันหลังของชาติกำลังเพลิดเพลินอยู่กับการเก็บผลผลิตเกษตรกลางทุ่งยืนโต้กับสายลมและแสงแดด

"การยอมรับ" คือกุญแจสำคัญที่จะนำไปสู่ความสดใส ทุกวันที่มุ่งมั่นก็เพียงเพื่อการยอมรับนั่นเอง เพราะเป็นหนทางเดียว ที่จะสร้างคุณค่าให้แก่ตัวเองจนสามารถผันทุกส่วนของร่างกายให้เป็นสินค้าได้ บัณฑิตทางการบริหารธุรกิจท่านหนึ่งกล่าวว่า "วุฒิการศึกษาอย่างเดียวคงไม่พอเพียงที่จะให้เกิดการยอมรับได้"

นักเขียนเรืองนามท่านหนึ่ง ด้วยวุฒิการศึกษาเพียงมัธยมปลาย เขาสามารถทำเงินได้ถึงสามหมื่นบาทจากข้อเขียนเพียงสามหน้ากระดาษ ในขณะที่นักเขียนหน้าใหม่ท่านหนึ่งผู้จบการศึกษาระดับปริญญาเอก ทำเงินได้เพียงห้าร้อยบาทเท่านั้นจากข้อเขียนห้าหน้ากระดาษ

ด้วยปีกทั้งสองข้าง นกเอี้ยงถลาร่อนกินลมล่าเหยื่อ มันหยุดไม่ได้หรอก ถ้าหยุดเมื่อไร มันต้องหล่นสู่พื้นดิน แม้ยามเกาะกิ่งไม้ก็เป็นการเกาะเพียงชั่วระยะครู่หนึ่งด้วยต้องการพักเอาแรง แม้ขณะที่พักก็ยังชะเง้อหาเหยื่อ การพักผ่อนหลับนอนในยามค่ำคืนคือการสะสมกำลังเพื่อต่อสู้งานในวันใหม่ “วันไหนไม่ได้ทำงาน วันนั้นไม่ต้องกินข้าว” สุภาษิตนี้ค่อนข้างจะโหดเกินไปตามรูปแบบของเซน

นิสัยเดิมของลูกชาวนานั้นมักฝังแน่นติดอยู่กับพื้นเพเดิม ๆ หลายท่านเมื่อถูกความเกียจคร้านครอบงำ มักจะย้อนนึกภาพเก่า ๆ “ที่บ้านเราทำไร่ไถนาก็มีข้าวกิน ไม่ต้องดิ้นรนมาก เหมือนคนกรุง ที่บ้านกูมีข้าวกิน กูไม่ง้อมึงหรอก” เป็นความคิดที่ถูกหรือผิด ไม่มีใครอยากตอบคำถามนี้ ความซับซ้อนของสังคมในปัจจุบัน ทำให้ต้องดิ้นรนต่อสู้มาก หลายคนบอกว่า

“คนโบราณท่านไม่ดิ้นรนมาก จึงไม่มีการต่อสู้แข่งขัน ท่านอยู่รอดได้อย่างสบาย” นั่นเป็นการดำเนินชีวิตของคนโบราณ ถ้าย้อนอดีตกลับไปนำเอาคนโบราณเหล่านั้นมาใช้ชีวิตอยู่ในสภาพสังคมปัจจุบันโดยให้พวกเขา

มีคุณสมบัติเดิมอย่างที่เคยเป็นอยู่ในครั้งโบราณ ไม่เกินเจ็ดวันหรอกพวกเขา คงเอาชีวิตไม่รอด "เพื่อนเอ๋ย การก้าวช้าแม้เพียงนาทีเดียวถือว่าล้าหลังแล้วในโลกปัจจุบัน"

ดวงพร ลูกสาวเถ้าแก่ฮุย เธอจบวิศวกรรมศาสตร์ ปัจจุบันทำงานเป็นผู้บริหารระดับสูงของบริษัทรับเหมาก่อสร้างขนาดใหญ่ รับค่าตอบแทนเดือนละห้าแสนบาท

สุภาภรณ์ลูกสาวท่านนายพล หล่อนกำลังตัดสินใจว่าจะไปเรียนปริญญาโทที่สหรัฐหรืออังกฤษดี นี่เป็นทางเลือกทั้งหลายที่ทำให้หล่อนหนักใจอย่างยิ่ง

ส่วนประจักษ์ลูกชายคนโปรดของลุงบุญหนา หลังจากจบประถมหกมาได้สามเดือน เขากำลังตัดสินใจว่าจะบวชเป็นเณรเพื่อเรียนต่อหรือจะสืบทอดเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษด้วยการทำนาต่อไป

เงินจำนวนหนึ่งพันบาทไทย ไม่ว่าจะอยู่ที่มุมไหนของประเทศไทยค่าของมันไม่เคยเปลี่ยน แต่สำหรับคนบางคนในบางซอกมุมของประเทศไทย เขาตีค่าเงินหนึ่งพันบาทเพียงแค่พอค่าอาหารหนึ่งมื้อเท่านั้น ครอบครัวทิดบัวไลทำไร่ปอ ต้องไถหว่าน ตัดต้นปอ เอาไปแช่น้ำ ลอกเอาเปลือกปอแล้วผึ่งแดด มัดเป็นฟ่อน เอาไปขายให้เถ้าแก่ในตลาด ได้ราคากิโลกรัมละห้าบาท ในเวลาสี่เดือน ทิดบัวไลได้เงินเพียงเก้าร้อยบาท แต่ชีวิตของบัวไลก็อยู่ได้

ในแต่ละวัน ตั้งแต่หนึ่งโมงเช้าถึงหกโมงเย็น เพียงข้าวสามจานรวมกับแกงอีกส่วนหนึ่งคือสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต หนึ่งคน ใช้กำลังทำงานหนึ่งวัน ใช้จ่ายเลี้ยงตัวเท่าที่จำเป็น ย่อมมีส่วนเหลือ ของค่าใช้จ่ายไว้เผื่อตัวเองและผู้อื่นในวันข้างหน้า คุณภาพชีวิตคือมีที่อยู่เป็นของตัวเอง มีข้าวปลาอาหารพอกินในแต่ละวัน และมีค่ารักษาพยาบาลในยามเจ็บไข้ เมื่อยี่สิบปีที่แล้ว ทิดบุญมาก มีโอกาสทักทายกับทิดสุกในทุกเช้าที่เดินแบกจอบไปยังสวนท้ายบ้าน ขากลับจากสวนยังมีโอกาสแวะคุยกันถึงอดีตเก่า ๆ เมื่อครั้งเป็นหนุ่มแน่น ทั้งหมู่บ้านดอนเค็งมีวิทยุทรานซิสเตอร์เพียงเครื่องเดียวเท่านั้น เวลามีข่าวสำคัญ คนทั้งหมู่บ้านต่างไปชุมนุมกันที่บ้านพ่อผู้ใหญ่จันดาเพื่อฟังวิทยุร่วมกัน ไม่มีอะไรที่ทำให้ต้องเดือดร้อน ทุกคนยังพอมีเวลายิ้มให้กันบ้าง ทุกครอบครัว ไม่รู้จักคำว่าหนี้สินดอกเบี้ย

หมู่บ้านดอนเค็งในปัจจุบัน มีไฟฟ้า มีถนนลาดยาง มีโทรศัพท์ประจำหมู่บ้าน ในหลายหลังคาเรือน มีโทรทัศน์สี มีรถอีแต๋น มีรถไถนาขนาดเล็ก แต่หลายครอบครัวเป็นหนี้เถ้าแก่ในตลาด ต้องวิ่งส่งดอกเบี้ยเดือนละห้าร้อยหกร้อย เด็กเล็ก ๆ หลายคนยังไม่เคยเห็นรูปร่างวัวควาย

ทิดบุญมากจำได้ว่าเมื่อก่อนนี้ที่สวนท้ายบ้านของแก มีต้นสะเดาใหญ่อยู่ต้นหนึ่ง ถึงคราวออกดอกผลัดใบ ไม่เคยมีใครสนใจ แต่ปัจจุบัน ถึงคราวสะเดาออกดอก มีพ่อค้าแม่ขายหาบดอกสะเดาเร่ขายตามหมู่บ้าน นี่มันอะไรกัน

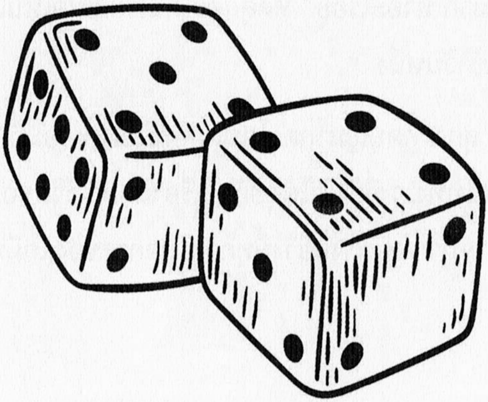
เป็นเวลาห้าปีแล้วที่ทิดบุญมากไม่มีโอกาสทักทายกับทิดสุกเพื่อนรัก ทั้งสองมีฐานะทางครอบครัวเปลี่ยนไปมาก ทิดบุญมากมีรถอีแต๋น มีรถไถขนาดเล็ก มีโรงสีข้าว ส่วนทิดสุกก็มีฟาร์มเลี้ยงไก่ มีรถอีแต๋น มีร้านขายของชำ

"บุญมาก ทำอะไรอยู่" ทิดสุกตะโกนเรียกเมื่อเห็นเพื่อนรักเดินผ่านหน้าบ้านในเช้าวันหนึ่ง

"เฮ้ย สุก" ทิดบุญมากตะโกนตอบกลับไปพร้อมกับชี้ไม้ชี้มือเดินลิ่วผ่านหน้าบ้านไปทั้ง ๆ ที่ยังไม่ได้คุยกันรู้เรื่องสักคำ ชีวิตของบุญมากต้องรีบเร่งเหมือนพวกบ้าหอบฟางอย่างนี้ทุกวัน กิจการของแกมีหลายอย่างเหลือเกิน

๒๑

กุศลาไซโลว์

ข่าวการเสียชีวิตของพ่อเฒ่าสีแห่งบ้านโคกโพ ทำให้บรรดาเซียนพนันใหญ่น้อยรู้สึกมีชีวิตชีวาขึ้นมาอีกครั้ง หลังจากที่ไม่มีโอกาสเปิดวงการพนันอย่างเสรีมาเป็นเวลากว่าห้าเดือนแล้ว ตามประเพณีนิยมผิด ๆ ที่ว่าเมื่อมีคนตาย ต้องบอกกล่าวชักชวนกันเปิดวงการพนันเพื่อเป็นเพื่อนเจ้าภาพงานศพ

"รอมานานแล้ว ข่าวดี ๆ แบบนี้ กูซ้อมเขย่าไฮโลว์เหี่ยวแห้งทุกวันทีนี้แหละกูจะเล่นให้ช่ำปอด" เซียนป้อมผู้เป็นเจ้ามือไฮโลว์รายใหญ่กล่าวกับเพื่อนฝูงที่กำลังตั้งวงดื่มเบียร์กันในร้านตาแป๊ะ

"ไม่รู้ว่าป่านนี้ ไพ่กูยังอยู่ครบสำรับหรือเปล่า ปลวกกินหมดแล้วก็ไม่รู้ ตั้งแต่งานศพป้าสีมานี่ก็ร่วมห้าเดือนแล้ว ยังไม่มีใครตาย คนสมัยนี่มันตายยากจริง ๆ โล่งอกไปที มีงานทำแล้วพวกเรา" เซียนป่องผู้เป็นเจ้ามือไพ่ตัวฉกาจอีกคนหนึ่งกล่าวเสริมขึ้น

อันประเพณีบ้านนอกคอกนานี้ เมื่อสมัยปู่ย่าตาทวด เมื่อยามทำบุญมงคลก็เป็นบุญ เมื่อยามทำอวมงคลก็เป็นบุญอวมงคล แต่มาบัดนี้มันวิปริตกลับ เมื่อยามทำบุญมงคลมันกลับกลายเป็นอวมงคล เมื่อยามทำบุญอวมงคลมันกลับกลายเป็นอัปมงคล ภาพเหตุการณ์เมื่อยามมีงานบุญเผาผีตามบ้านนอก คอกนาคือ "หมู่คนที่บ้าไฮโลว์"

"ไฮ" แปลว่า สูง "โลว์" แปลว่าต่ำ เพียงแต่พนันกันว่าสูงหรือต่ำแค่นั้น ทำเอาฉิบหายหมดไร่หมดนาหลายคนมาแล้ว แต่พวกมนุษย์ก็ไม่รู้จักหลาบจำ ด้วยเพราะถูกผีห่าซาตานเข้าสิง กมลสันดานจนโงหัวไม่ขึ้น

ค่ำคืนนั้น หมู่บ้านโคกโพคึกคักเป็นพิเศษ บรรดาญาติผู้วายชนม์ต่างมารวมตัวทำบุญทานอุทิศให้แกตามคตินิยมของชาวพุทธ เสียงทอดน้ำมันผัดกับแกงดังซู่ซ่ามาจากในครัว กลิ่นอบอวนของน้ำมันทอดผสานกับกลิ่นพริกหอมกระเทียม อีกมุมหนึ่งของใต้ถุนบ้าน บรรดาผีไฮโลว์ทั้งหลายต่างหน้าดำคร่ำเครียดอยู่กับธุรกิจอันจะนำพาให้หมดเนื้อหมดตัว เสียงเอะอะโวยวายไม่ขาดระยะ "เอ้าสูง เฮ้ยกูต่ำ"

ทุ่มเศษ ๆ หลวงตามั่นพร้อมกับพระลูกทีมอีก ๓ รูปที่ได้รับนิมนต์มาสวดผี เดินผ่านวงไฮโลว์ ก้าวขึ้นบันไดบ้าน ไปนั่งบนสื่อเก่า ๆ ที่ปูไว้ยับยู่ยี่เหมือนกับไม่ได้ตั้งใจปู หลวงตานั่งฉันน้ำอัดลมที่เจ้าภาพจัดถวาย ใจพลางนึกหงุดหงิดเพราะสิ่งแวดล้อมทั้งบนบ้าน ทั้งใต้ถุนบ้าน ช่างไม่เอื้ออำนวยแก่การสวดเอาเสียเลย

"กูยิ่งเป็นหวัดไม่ค่อยมีเสียง ลูกทีมก็เป็นพระบวชใหม่...เสียงเอ็ดอึงลั่นบ้านอย่างนี้ จะสวดให้ผีฟังยังไง" หลวงตานึกในใจ

บนบ้าน สาธุชนคนดีนั่งอยู่มุมหนึ่งห่างออกไป ทุรชนคนเมาก็นั่งอยู่มุมหนึ่งใกล้หลวงตานั่นเอง พวกแม่ครัวก็ปรุงอาหารอยู่อีกมุมหนึ่ง เสียงลั่นไปหมด

“มะยัง ภันเต วิสุง วิสุง รักขะนัตถายะ” เสียงลุงสีทายกประจำหมู่บ้านกล่าวนำอาราธนาศีล ๕ เป็นเครื่องบ่งบอกว่าได้เริ่มพิธีบุญทานอุทิศแล้ว

“นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต...” หลวงตาตั้งนะโมให้ศีลด้วยเสียงแหบเบาได้ยินกันไม่กี่คน เสียงจากวงไฮโลว์ใต้ถุนบ้านทวีความดังขึ้นเรื่อย ๆ เป็นสัญญาณบ่งบอกว่ากำลังมีการได้เสียกันเพิ่มมากขึ้น กว่าจะให้ศีลจบได้ทำเอาหลวงตาสะดุ้งหยุดเป็นระยะ ๆ เพราะเสียงกึกก้องจากวงไฮโลว์แต่ก็ตั้งสติให้ศีลจนจบ จากนั้นก็เริ่มสวดอภิธรรม

“สวดเสร็จแล้ว ฉันเช้าเลยหรือเปล่า หลวงตา” ขี้เมาคนหนึ่งซึ่งนั่งติดกับหลวงตาเอ่ยถามขึ้น ด้วยประสงค์จะกวนประสาทหรือเพราะความเมาหนักก็ไม่ทราบได้ ทำเอาหลวงตานึกโมโหอยู่ในใจ

“ผมว่าสวดเสร็จฉันเช้าเลยก็ได้นะ หลวงตา ... รวบยอดเอาตอนนี้เลย ตอนเช้าไม่ต้องเดินกลับมาอีก เสียเวลาเปล่า ๆ” ขี้เมาคนเดิมเสนอแนะเพิ่มเติม ทำให้แน่ใจได้ว่า ที่กล่าวอย่างนั้น ไม่ใช่เพราะความเมาหนักแต่ประสงค์จะกวนประสาท

“หลวงตาคะ นิมนต์ขึ้นรถเถอะค่ะ ลูกชายดิฉันจะเอารถไปส่ง” แม่เฒ่าสุกกราบเรียนหลวงตา

“พรุ่งนี้จะเอายังไงล่ะ โยมสุก” หลวงถามก่อนเดินลงจากบ้าน

“พรุ่งนี้นิมนต์มาจังหัน (ฉันเช้า) ที่บ้านค่ะ” แม่เฒ่าสุกพนมมือตอบ

ยังไม่ทันที่หลวงตาจะพูดอะไรต่อ เสียงขี้เมาอีกคนพูดแทรกขึ้นมา “พรุ่งนี้เป็นวันมงคล ห้ามพระมาเหยียบบ้านนี้ ประเดี๋ยวจะเป็นเสนียดเด๊ะ” ทำเอากิเลสเริ่มผุดขึ้นในใจของหลวงตา แต่เพราะความเป็นพระ แกจึงไม่ต่อปากต่อคำอะไร เดินลงจากบ้านไป

“ไอ้ติ่งเอ๊ย ขับรถดีๆ นะ ประเดี๋ยวหาพระสวดศพไม่ได้” เสียงขี้เมาอีกคนตะโกนไล่หลังหลวงตา จากนั้นก็มีเสียงขากเสลดตามมาเป็นทอดๆ ทำเอาหลวงรู้สึกสังเวชสลดใจยิ่งนักกับความไร้อารยธรรมของพวกขี้เหล้าเมายาทั้งหลาย

หลวงตานึกปลงสังเวชกับพวกนรกผีดิบเหล่านี้จริง ๆ นั่งรถกลับวัด พลางนึกถึงภาพความเหลวแหลกของคนในหมู่บ้าน ทั้งเหล้า ไฮโลว์ ไพ่ หวยเถื่อน ยาบ้า เกลื่อนกลาดทั่วหมู่บ้าน สภาพเช่นนี้ไม่ว่าจะสวดหรือเทศน์บทไหนก็ไม่เห็นประโยชน์อันใดเลย

เอวังก็เป็นด้วยประการฉะนี้

“

ความมืดกับความสว่างเป็นของคู่กันโดยไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขมากำหนดว่าต้องมืดต้องสว่าง แต่บนเส้นทางชีวิตที่มีด้านมืดและด้านสว่างอยู่คู่กันนั้น หากใครพลัดตกไปในด้านมืด ต้องออกแรงผลักดันตัวเองให้รอดพ้น เปลี่ยนไปอยู่ด้านสว่างให้ได้ ความสำเร็จยืนรอผู้มีความพยายามอยู่อีกด้านหนึ่งของภูเขาที่ตั้งทมึนตระหง่านอยู่ลิบ ๆ ข้างหน้านั้น

”

ผู้เขียน

(พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.)
(สมจินต์ วันจันทร์)
อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

อาร์ตไดเรกเตอร์
พระมหาหรรษา ธมฺมหาโส, รศ.ดร.
ผู้อำนวยการวิทยาลัยพุทธศาสตร์นานาชาติ
ผู้อำนวยการหลักสูตรสันติศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ออกแบบหน้าปก
อุบลวรรณา กลิ่นจุ้ย

ออกแบบรูปเล่ม
พระบารมี นนฺทธมฺมิโก

จำนวน
๑,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ครั้งที่ ๓
๒๕๖๘

โรงพิมพ์
ประยูรสาส์นไทย การพิมพ์
44/132 ม.6, บางขุนเทียน, จอมทอง, Bangkok 10150

"

ความมืดกับความสว่างเป็นของคู่กัน

โดยไม่จำเป็นต้องมีเงื่อนไขมากำหนดว่าต้องมืดต้องสว่าง

แต่บนเส้นทางชีวิตที่มีด้านมืดและด้านสว่างอยู่คู่กันนั้น

หากใครพลัดตกไปในด้านมืด ต้องออกแรงผลักดันตัวเองให้รอดพ้น

เปลี่ยนไปอยู่ด้านสว่างให้ได้ ความสำเร็จยืนรอผู้มีความพยายามอยู่อีกด้านหนึ่ง

ของภูเขาที่ตั้งทมึนตระหง่านอยู่ลิบ ๆ ข้างหน้านั้น

"

ภาคชีวิต ลิขิตธรรม

พระเทพวัชรบัณฑิต, ศ.ดร.